Mr. M.ČULITIS
47 Fulton Ave
Toronto

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telephone — WA 0792
Editor in USA: A. Zvēriņš
102—15 85 Drive Richmond Hill 18, N. Y. USA
Tel.: Virginia 9-7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL
POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA
AMERIKĀ

4./129. n-rs — SESTDIEN, 1953. G. 17. JANVĀRĪ — 3. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VĪKSNA
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telefons — WA 0792
ASV redakcija: A. Zvēriņš,
102—15 85 Drive, Richmond Hill, 18, N. Y. USA
Tel.: Virginia 9-7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.50;
par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.—.
Sludinājumu maksa:
slud. daļā $1.40; tekstā $2.80
par vienu collas telpu 1 slejā

MASKAVĀ SĀKUSIES ANTISEMĪTISMA AKCIJA

ŽĪDU ĀRSTI APVAINOTI KOMŪNISTU NOGALINĀŠANĀ

Nesenās pretžīdu akcijas komūnistu tiesās kā, piem., Prāgas komūnistu „nodevēju" prāvā, tagad pēkšņi pārnestas uz pašu Maskavu, kur vairāki ārsti apvainoti ļoti svarīgu komūnistu valstsvīru nonāvēšanā.

Maskavā. — Krievu prese Maskavā nāk klajā ar smagiem apvainojumiem pret Maskavas galvenās slimnīcas 9 ārstiem (no tiem 6 žīdi), ka tie saziņā ar starptautiskām žīdu organizācijām un ASV atbalstu ar sliktu ārstēšanu daudzus atbildīgus komūnistu vadītājus noveduši kapā.

Apvainotiem ārstiem jāatbild par Andreja Ždānova nāvi 1948. g. un Ščerbakova nāvi 1945. g. Komūnistu prese apsūdz ārstus par apzināti sliktu un nepietiekamu ārstēšanu un nāvīgu medicīnas līdzekļu lietošanu pie šiem augstiem komūnistu vadītājiem. Tiesā ārstus apsūdz par piecu svarīgu pacientu lēnu novājināšanu un sliktu ārstēšanu, kā arī spiegošanā par labu ASV.

Saprotams, visur tur vaino ASV un tās daudzās žīdu organizācijas, starp kurām galvenā esot Garbel, kas darbojusies arī komūnistu valstīs (Patiesībā šī amerikāņu žīdu organizācija pēckara gados palīdzēja žīdiem visā Eiropā un arī komūnistu valstīs, sniedzot materiālu pabalstu un sagādājot izceļošanas iespējas uz Palestīnu un ASV). Maskavas prese prasa ātru un nesaudzīgu tiesu.

Pirmās atsauksmes no Vašingtonas par šo jaunāko apsūdzību pret ārstiem un amerikāņu žīdu organizācijām ir tādas, ka plašā antisemītisma kustība, kas pašreiz izplatās visās komūnistu valstīs, norāda uz iekšējo nedrošību Pad. Savienībā un tās satelitu valstīs.

IZRAĒLA IEROSINĀS AN JAUTĀJUMU PAR PAD. SAV. ANTISEMĪTISMA KUSTĪBU

Jeruzālemē. — Sakarā ar pēdējo nedēļu komūnistu preses plašiem uzbrukumiem žīdiem Izraēlas valdībā jau ierosināts jautājums Apvienotām Nācijām par vispārējo komūnisma antisemītismu. Izraēlas valsts vēlas protestēt pret Pad. Sav. izrēķināšanos ar žīdiem un prasa starptautisku izmeklēšanu.

ASV līdzšinējais ārlietu min. Ečesons pasvītrojis, ka komūnistu pretžīdu kustība vedama sakarā ar nedrošību komūnistu valstu iekšienē.

Sagaida, ka Kremlis gatavojas ļoti plaša vēriena tīrīšanas akcijai pret daudziem atbildīgiem komūnistiem.

No Stokholmas ziņo, ka kāds zviedru ārsts — speciālists noteikti noraida komūnistu apsūdzību pret ārstiem, kuri 1948. g., nepietiekoši ārstējot Andreju Ždānovu, izsaukuši tā priekšlaicīgu nāvi. Minētais zviedru ārsts saka, ka viņš ārstējis Ždānovu, un tas miris sakarā ar neārstējamu vēzi.!

VATIKĀNA ATBILDE TITO

Romā. — Pāvests Pijs 12. piesūtījis Dienvidslavijas valdībai atbildi uz Tito pārmetumiem Svētajam Krēslam par iejaukšanos Dienvidslavijas iekšējās lietās. Pāvests savukārt pārmet Tito, ka viņš saskaņā ar marksisma mācību vedot nesaudzīgu karu pret baznīcu.

Vatikāns nepildītu savu augsto pienākumu, ja tas neaizstāvētu katoļu garīdzniekus viņu darbā Dienvidslavijā.

IZMEKLĒ KATASTROFU CĒLOŅUS

Toronto. — Ontario apgabala valdība nozīmējusi izmeklēšanas komisiju ar uzdevumu noskaidrot cēloņus, kas rada biežās vilcienu un auto katastrofas pie dzelzceļa pārbrauktuvēm. Pēdējā gada laikā nav pagājusi neviena nedēļa, kur dzelzceļu pārbrauktuvju katastrofās nebūtu nogalināti vietējie iedzīvotāji. Viss tas notiek par spīti Ontario provinces lieliem izdevumiem satiksmes modernizēšanai un pārbrauktuvju apsargāšanai un apgaismošanai.

Bargs aukstums un plūdi Albertas provincē

Kalgarijā. — Ziemeļu gaisa strāvas, kuras jau vairāk, kā 10 dienu plūst pāri Kanadas rietumu daļai un piemeklējušas Albertas provinci, daudzās vietās radījušas neparastus ziemas plūdus.

Visvairāk ir apdraudēta Bovness pilsētiņa, kur iedzīvotāji bija spiesti atstāt savus dzīvokļus, jo ūdens stipri cēlies un draud applūdināt visu pilsētu.

Edmontonu turpretim piemeklējis neparasts aukstums: tempr. tur pašreiz svārstās ap 40 zem nulles, kas ir zemākā temperātūra Edmontonā pēdējos 3 gados.

MAIJERS MIERINA PĀRĒJĀS EIROPAS VALSTIS

Parīzē. — Jaunais franču ministru prezidents Renē Maijers nobijies no daudziem protestiem atsevišķās Eiropas valstīs un ASV, izteicās, ka franču valdība nedomā aizkavēt Eiropas aizsardzības līguma pieņemšanu; tā gan prasa grozīt līguma atsevišķus punktus, bet vispārējos vilcienos to atzīst. Francijas priekšlikumu Eiropas aizsardzības līguma pārstrādāšanai drīzā laikā apspriedīs Francijas parlamentā.

Bez tam Maijers izteica cerību, ka Anglija atradīs par iespējamu nodibināt ciešas saites ar Eiropas kontinenta valstīm, lai iesaistītu arī angļu bruņotos spēkus.

EČESONS ATVADĀS NO DIPLOMĀTIEM

Valsts sekretārs Ečesons 7. janvārī rīkoja pieņemšanu Vašingtonā akreditētiem diplomātiem, kurā bija aicināti arī Baltijas valstu diplomātiskie pārstāvji. Tā bija pēdējā pieņemšana, pirms Ečesons aiziet no valsts sekretāra posteņa.

Nākošā dienā Latvijas sūtnis J. Feldmans, Lietuvas sūtnis Žadeiķis un Igaunijas ģenerālkonsuls J. Kaivs noturēja kopēju apspriedi.

Eizenhauers sūta divus valstsvīrus uz Eiropu

Ņujorkā. — Ģen. Eizenhauers otrdien paziņoja, ka sakarā ar neapmierinošo politisko un saimniecisko stāvokli Eiropā viņš nolēmis sūtīt uz Eiropu tūlīņ pēc prezidenta amata pārņemšanas divus savus atbildīgos valstsvīrus: ārlietu ministru Dallesu un ārējās palīdzības administrātoru Stasenu. Dalles izteicās, ka viņa ceļojuma plāns pa svarīgākām Eiropas valstīm vēl nav izstrādāts, bet viņa uzdevums būšot politiskā stāvokļa pētīšana attiecīgajās valstīs.

JAPĀNA BRĪDINA PAD. SAVIENĪBU

Tokijā. — Japāņu valdība saziņā ar ASV bruņoto spēku augstāko komandieri Japānā brīdina „zināmas ārzemju valstis" neaizkart Japānas territoriju.

Brīdinājums attiecas uz krievu lidmašīnu biežo ielidošanu Japānas territorijā virs Hakaido salas Japānas ziemeļos. Pēdējā atrodas tikai 6 km no Pad. Savienības okupētām Kurīļu salām. Japāna brīdina, ka nākotnē visas svešās lidmašīnas tiks piespiestas nolaisties Japānas territorijā vai arī tās apšaudīs.

Komūnisti demonstrē pret Italijas jauno vēlēšanu likumu

Romā. — Italijas komūnisti trešdien Romā rīkoja demonstrācijas pret jauno vēlēšanu likumu, ko pašreiz apspriež Italijas valdība un parlaments. Demonstrantu un policijas starpā izcēlās sadursmes, kuru rezultātā daudzi komūnisti apcietināti.

Tai pašā laikā italiešu valdība ministru prezidenta De Gasperi vadībā apsprieda jauno vēlēšanu likuma priekšlikumu, ko ar kristīgo sociālistu vairākumu, domājams, parlamentā drīzā laikā arī pieņems. Pēc jaunā projekta 65% no visām parlamenta locekļu vietām pienākas tai partijai vai partiju blokam, kas vispārējās vēlēšanās dabū vairāk, nekā 50% visu balsotāju balsu.

TRŪMENA BRĪDINĀJUMS KREMLIM

H-BUMBAS IEDARBES SPĒJAS LĪDZINĀS 20 MILJONU TONNU SPRĀGSTVIELU SPĒJĀM

Brīdinājums Staļinam un komūnisma vispasaules hegemonijai, ko aizejošais prezidents Trūmens ietvēra savā pēdējā vēstījumā ASV Kongresam, ir ievērojamākais, kādu jebkad kādas valsts galva vērsis pret otru valsti. Trūmena vārds līdz ar šo brīdinājumu, par spīti viņa nepopulāritātei daudzu amerikāņu politiķu vidū, ieies vēsturē blakus bijušiem lieliem valstsvīriem.

Mūžībā aizgājušie politiķi nevarēja iedomāties, ka pasaulē kādreiz radīs ieročus, kuri spētu apdraudēt veselus kontinentus. Pat vēl vairāk — zinātnieki izsaka šaubas, vai atomieročiem tālāk strauji attīstoties neaizietu bojā visa zemes lode.

Pat prez. Rūzvelts, 1942. g. atļaujot uzsākt atomenerģijas pētīšanu, neparedzēja tās sekas, kādas būs viņa pēcteča Trūmena lēmumam — nomest bumbas uz Nagasaki un Hirošimu. Toreizējo atombumbu stiprums līdzinājās 20.000 tonnu sprāgstvielām, bet 1952. g. redzam jau atombumbas ar desmitreiz lielāku iedarbību, proti, to stiprums līdzinās 200.000 tonnām sprāgstvielu. Turpretim hidrogēna bumba, ko gan tieši vārdā ne Trūmens, ne ASV vadošie zinātnieki nesauc, pārspēj pirmās atombumbas jau 1000 kārtīgi un to iedarbības spējas līdzinās 20 milj. tonnu sprāgstvielu. Vairākas H-bumbas kopā spēj pilnīgi iznīcināt 300 kv jūdžu lielu zemes platību, aiznesot nāvē vairākus miljonus cilvēku. To spridzināšanai „parastā" atombumba tiek lietota tikai kā deglis.

Tādēļ ir skaidrs, ka Trūmena brīdinājums Staļinam, sakarā ar H-bumbas milzīgām nāvējošām sekām, apēno visus iepriekšējos brīdinājumus un sekas tam būs — modernās cilvēces saglabāšana vai tās bojā eja. Ar šo savlaicīgo brīdinājumu cilvēcei Trūmens ir darījis visu iespējamo, lai pasauli saglābtu.

Ir pamatots dažu amerikāņu valsts darbinieku jautājums: Kādēļ šo brīdinājumu Trūmens izvēlējās tieši pirms sava amata nodošanas jaunajam prezidentam Eizenhaueram? Iemesls — ne tikai Trūmena aiziešana no aktīvās politikās darbības, bet lai parādītu amerikāņu tautai to smago nastu un atbildību, kāda bija uz viņa pleciem kopš 2. Pasaules kaŗa beigām. Un vēl lielāks iemesls — Trūmena vēlēšanās, brīdināt Staļinu un citus komūnisma varas vīrus, norādīt visai pasaulei uz tām briesmām, kādas draud visai cilvēcei, ja nākošajā kaŗā lietotu atombumbas un H-bumbas. Šai brīdinājumā pa daļai slēpjas arī vēlēšanās aizrādīt Maskavai, ka ASV rīcībā šādi ieroči ir un ka tā nekavēsies tos arī lietot, ja būtu vajadzīgs. Var arī pieņemt, ka Trūmenam, kā augstākam militāram vadītājam ASV, ir pietiekami skaidra informācija par Pad. Sav. nopietnu gatavošanos nākošajam kaŗam.

Nekādā ziņā Trūmena rīcību nevar iztulkot kā aizsteigšanos priekšā Eizenhaueram vai pat kā mēģinājumu mazināt E. popularitāti tagad — prezidenta amata pārņemšanas mēnesī. Trūmena brīdinājums tieši norāda uz to lielo atbildību, kas gulsies uz jaunā prezidenta pleciem.

Kādu iespaidu šis brīdinājums atstās uz Maskavu, būs grūti izdibināt, bet viens ir skaidrs, ka Kremlis apzinās, ka nākošajā kaŗā iniciatīva draud ne tikai tam, kam uzbrūk, bet arī tam, kurš uzbrūk.

DV ROSĪBA SADBERIJĀ

Sadbērijas DV nod. Sestdienas skolas un bērnu dārza skolēni ar skolotājiem: no kr. S. Treilons, A. Janitēns, V. Buņkis un O. Miglenieks. Foto V. Buņkis

Radīts aukstā kaŗa ģenerālstābs

Ģen. Eizenhauers nolēmis radīt īpašu komisiju, kas izplānotu un saskaņotu psīcholoģisko stratēģiju aukstajā kaŗā. Komisijas locekļus iecels pēc 20. janvāra, kad Eizenhauers būs stājies amatā, bet jau tagad ir zināms, ka to vadīs Ņujorkas baņķieris W. Džeksons. Viņš bija izlūkošanas vadītāja vietnieks ģen. Bredlija stābā kaŗa laikā, bet vēlāk ģen. Bedela Smita vietnieks Centrālajā izlūkošanas aģentūrā.

Iestādes, kas tagad vada atklāto propagandu, kā piem. „Amerikas Balsi", un tā saukto „melno propagandu" - spiegošanu, antikomūnistiskās pretestības kustības atbalstīšanu, ir Valsts departaments. Aizsardzības departaments, Centrālā izlūkošanas aģentūra un Savstarpējās drošības administrācija. Šo iestāžu darbību psīcholoģiskajā kaŗa vešanā saskaņo Psīcholoģiskās stratēģijas padome adm. Kerka vadībā. Bet šīs padomes darbība aprobežojas tikai ar padomdošanu un tai nav iespējams darboties tieši.

Ģen. Eizenhauers savās runās ir bieži kritizējis tagadējās valdības neapmierinošo rīcību psīcholoģiskā kaŗa vešanā. Jaunā komiteja būs psīcholoģiskas kaŗa vešanas ģenerālstābs, un tā pētīs iespējas, kā sekmīgāk cīnīties „aukstajā kaŗā", kur nelieto ieročus, neiekaŗo territorijas, neapspiež cilvēkus ar varu, bet cenšas iegūt piekritējus pretinieka zemēs.

„Baltijas valstu traģēdija"

Ar šādu nosaukumu pag. gada decembrī iznākusi J. A. Swettenham'a grāmata Hollis and Carter apgādā. Autors savā grāmatā apskata Baltijas valstu sasniegumus neatkarības laikā, vācu—krievu sazvērestību pret Baltijas valstīm, kas novedusi pie lielās traģēdijas, kuras dēļ dzīve šīm tautām ir kļuvusi par murgiem. Grāmatā iespiesti daudzi dokumentu oriģināli. Grāmata ieturēta ļoti labvēlīgā garā pret Baltijas tautām un tā ir atzīstama par labāko grāmatu kāda Eiropā parādījusies šinī jautājumā.

Swettenham's ir pavadījis vairākus gadus Vācijā angļu okupācijas iestāžu dienestā, kur tam bijusi izdevība iepazīties ar baltiešu bēgļiem.

DZIESMU SVĒTKU RĪCĪBAS KOMITEJAS SANĀKSME

18. janvārī, plkst. 10.00 DV namā, 123 Huron ielā, Toronto, notiks Dziesmu svētku rīcības komitejas sanāksme. Laipni aicināti piedalīties arī iepriekšējās Dziesmu dienas rīcības komitejas locekļi. Rādīs 1. Dziesmu dienas skaņu filmu.

Laikraksta LA izdotie
SIENAS KALENDĀRI
saņemami laikraksta redakcijā
123 HURON ST., TORONTO,
kā arī pie laikraksta pārstāvjiem

KO PASAULE SAGAIDA NO EIZENHAUERA

VAI CĪŅU SMAGUMPUNKTS PĀRVIETOSIES UZ ĀZIJU?

Kā piecas lielākās pasaules galvaspilsētas vēlētos redzēt jauno ģen. Eizenhauera republikāņu valdību. Pastāv vispārēja doma, ka uzmanības degpunkts no Eiropas pārsviedīsies uz Āziju, kam, varbūt, sekos palīdzības samazināšana Eiropai. Bet tai pašā laikā lietpratēji tic, ka Eizenhauera lielā pieredze palīdzēs atrisināt daudzas svarīgas problēmas tieši šajās pasaules daļās.

LONDONA

sagaida, ka Eizenhauers, kā prezidents, galvenos vilcienos paturēs Sav. Valstu pašreizējo ārpolītiku.

Tautas griba Amerikā nav gan prezidentu piespiest dot priekšroku Tālajiem Austrumiem, un nav domājams, ka to darīs uz Eiropas lēses, pēdējo atstājot novārtā.

Bez tam vēl ir noprotams, ka palīdzība Eiropai tiks samazināta, ja ne pavisam pārtraukta, neieskaitot, protams, militāro palīdzību.

Ģen. Eizenhauera ievēlēšanas laikā Anglijas lielākās bailes bija, ka, gribēdams novest Korejas kaŗu līdz beigām, viņš varētu to ne tikai paplašināt, bet pat pārvērst jaunā pasaules kaŗā. Tagad, pēc ģenerāļa atgriešanās no Korejas šīs bailes Lielbritanijā atslābušas.

Tai pašā laikā angļi grib, lai viena lieta tiktu skaidri saprasta, un proti, ka viņi nekad nepiekāpsies nekādu plānu priekšā, kas skars sarkanās Ķīnas blokēšanu vai Mandžūrijas bumbošanu no gaisa.

Ekonomiskā laukā briti raugās uz Eizenhauera valdību ar vislielāko nedrošību un tai pašā laikā ar vislielākām cerībām, ticēdami, ka nu pienācis laiks viņu sapņu īstenošanai. Anglija gribot nevis palīdzību, bet tirdzniecību.

PARIZE

no jaunās valdības sagaida, pirmkārt, atturīgu un nepārsteidzīgu nostāju Korejas kaŗa jautājumā, otrkārt, lielāka apmēra palīdzību Francijai naudas un kaŗa materiālu veidā tālākai Indokīnas kaŗa vešanai; treškārt, tirgu saviem saražotiem kaŗa materiāliem, lai viņi varētu savu aizsardzības programmu plānot vairākus gadus uz priekšu.

Francijā valda pārliecība, ka Savienoto Valstu saimnieciskā palīdzība tiks pārtraukta nekavējoties, bet ka militārā laukā tā joprojām paliks vismaz uz pašreizējā, ja ne vēl augstāka līmeņa. Domā, ka E. valdība strauji paplašinās tirdzniecību ar aizjūras zemēm; t. i., ka Amerika pasūtinās kaŗa materiālus citur un par tiem maksās dolaros. Tieši šajā punktā franči redz iespēju paplašināt savu aizsardzības rūpniecību, tai pašā laikā iegūstot dolarus, kas palīdzētu viņiem sabalansēt savus ārzemju maksājumus.

BONNA

grib sev draugu.

Ļoti iespējams, ka neviena Eiropas tauta E. pārcelšanos uz Balto Namu negaida ar lielāku nepacietību kā Federālā Vācija.

Adenauers un viņa valdība uz jauno prezidentu liek vislielākās cerības, viņā redzēdami jaunas gaismas atnesēju plānā par apv. Eiropu, no kuŗa izdošanās vai neizdošanās atkarājas viņu pašu politiskā nākotne. Ja plāns tiks pieņemts, tad tas nozīmēs, ka Rietumvācija ir ne tikvien patstāvīga valsts, līdzīga pārējām, bet tas nozīmē arī ieročus.

Vācieši domā, un ceturdaļmilj. krievu kaŗavīru Austrumvācijā viņu domāšanu stipri veicina, ka nesaskaņas un nesaprašanās kopējas armijas jautājumā pašreiz var kļūt traģiskas ne tikai Vācijai, bet visam kontinentam.

Kaut arī Vācijas saimniecība nepārtraukti turpina plaukt, vācieši sagaida palīdzību no Sav. Valstīm tad, kad sāksies īstā bruņošanās. Jau pag. mēnesī Bundestāgs paziņoja, ka Vācija bruņošanos sāks tikai tādā gadījumā, ja tas nenozīmēs dzīves standarta pazemināšanu.

TOKIO

Japānai ir kā bailes, tā arī cerības sakarā ar republikāņu valdības stāšanos pie valsts stūres 20. janvārī.

Galvenā doma ir, ka Amerika tagad būs vairāk ieinteresēta par ārējām problēmām un komūnisma apkaŗošanu austrumos, tā novēršoties no pašreizējās Eiropas problēmas. Japāņi domā, ka Eizenhauers varētu pat mēģināt atkaŗot komūnistu ieguvumus pastiprinātā kaŗā Korejā; ka viņš varētu atbalstīt Ķīnas nac. uzbrukumus cietzemei un sākt Ķīnas piekrastes blokēšanu. Tai pašā laikā ir jābaidās, ka sakarā ar šiem varbūtējiem notikumiem tiks pieprasīta Japānas pastiprināta bruņošanās vai piedalīšanās AN rindās Korejas kaŗā. Vislielākās cerības japāņi liek uz jauno valdību saimnieciskā laukā, ticēdami, ka Amerika viņiem palīdzēs nostabilizēt tādu ekonomisku sistēmu, kas viņiem dos iespēju nostāties pašapgādnieku lomā, tiklīdz Sav. Valstu palīdzība un kaŗa materiālu pasūtinājumi izbeigsies. Japāņi cer, ka ar Amerikas palīdzību viņiem tiks sagādāti jauni tirgi un avoti jēlvielu tirdzniecībai Dienvidaustrumāzijā.

JAUNDELHIJA

sagaida no jaunās Vašingtonas administrācijas simpatisku novērtējumu viņu milzu cīņai, kas uzsākta, lai paceltu nabadzīgo masu dzīves standartu un kas, bez financiālas palīdzības no ārpuses nomirs, savu mērķi nesasniegusi.

Vai nu pareizi vai nepareizi, bet indieši republikāņus piemin tikai kā veikalniekus un tādēļ paši jau ir pārliecināti, ka Amerikas palīdzība nenākšot, pirms nebūs noskaidrota Indijas nostāja komūnistu jautājumā.

Tāpat kā Neru, tā arī citiem Āzijas valstu vadītājiem ir liela vēlēšanās, lai prezidents Eizenhauers ne tikai piešķirtu lielāku vērību Āzijas jautājumam un tās nepieciešamām vajadzībām, bet rēķinātos arī ar iezemiešiem, pieskaroties Tālo Austrumu politiskām problēmām, no kurām vissvarīgākā ir komūnistu Ķīnas pielaišana AN.

Neru ir sacījis — un viņa vārdiem piekrīt vairums Āzijas zemju vadītāju, ka komūnisti Ķīnā ir atnākuši uz palikšanu.

VISI POŠAS UZ
PRESES BALLI
30. JANVĀRĪ
COLUMBUS HALLĒ

KOREJĀ KRITIS LATVJU JAUNEKLIS

Varoņu nāvē Korejā 1952. g. 18. oktobrī kritis latviešu kaŗavīrs Aivars Kārlis Salenieks, dzimis 1931. g. 17. decembrī Latvijā. S. kopā ar piederīgajiem iecelojis ASV. 1951. g. februāra mēnesī iesaukts ASV armijā. Pēc apmācības kursa beigšanas nosūtīts uz Koreju. Tur piedalījies vairākās kaujās un beidzot kritis. Uz mātes vēlēšanos viņa mirstīgās atliekas pārveda uz Kalamazū, kur dzīvo māte ar vecmāmiņu. Kā pavadonis no armijas, Salenieka pārvešanai bija nozīmēts viņa brālēns — armijas seržants.

S. pēdējā dusā izvadīja sestdien, 10. janvārī, un guldīja Kalamazū pilsētas Riverside kapsētā. Garīgā ceremonija sākās mājā, kur bija novietots šķirsts, pārsegts ar ASV karogu, ziediem un vainagiem. Garīgo aktu vadīja māc. J. Turks, kurš Salenieku arī iesvētīja 1951. g. kopā ar citiem jauniešiem jūlija mēnesī. Piedalījās arī vietējais mācītājs F. J. Satelmeiers. Pēc mācītāju izvadīšanas runām, no sava bij. draudzes locekļa atvadījās sv. Jāņa draudzes koris prof. A. Ābeles vadībā ar A. Jurjāna — Mūsu tēvs debesīs. Pēc tam sākās pēdējais Salenieka brauciens uz kapsētu. Tur sagaidīja ASV armijas militārā goda sardze. Kaŗavīri S. šķirstu aiznesa uz kapa vietu un to apglabāja ar militāru godu. Aizkustinošs bija brīdis, kad kaŗavīri noņēma no šķirsta ASV zvaigžņoto karogu un nodeva to S. brālēnam, nelaiķa oficiālajam pavadonim, kuŗu tas savukārt armijas vārdā nodeva S. mātei.

No Salenieka atvadījās sv. Jāņa draudzes vārdā Goldmaņa tēvs. Kalamazū DV, Latviešu biedrība, draudzes Bēru fonds, Latv. Jaunatnes un studentu kopas u. c.

Pēc Salenieka skumst ne tikai viņa tuvākie pederīgie, bet visi latvieši Kalamazū, kas bija arī redzams no vēl nepiedzīvotā kuplā latviešu pavadītāju pulka. Pēc apbedīšanas visi nodziedāja Dievs, svētī Latviju.

Kalns

IEVĒRĪBAI

Iespiežot šīsdienas laikrakstu, vairākiem simtiem eksemplāru 3. lappusē ārējā malā rakstam nospiests virsraksts: Tikai patapināti vārdi.

LATVIJA

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.
Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos nosūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.
Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

AICINĀJUMS

ASV latviešu organizācijām, draudzēm un kopām

Kad spiesti atstāt dzimteni nonācām svešumā, viens no mūsu pirmajiem mēģinājumiem bija sasaukties ar tautiešiem. Nereti uzņēmāmies pat tālu un grūtu ceļojumu, lai tiktos un būtu kopā ar savas dzimtenes ļaudīm. To pašu esam darījuši nonākot tālākā emigrācijā. Visās ASV ir nodibinājušās latviešu organizācijas, draudzes un kopas, kur agrāk tādu nebija. Jau pastāvošo latviešu organizāciju un draudžu locekļu skaits ir ievērojami audzis. Dzīve svešuma apstākļos nepārprotami mūs ved pie noteiktas atziņas, ka drošāk un labāk ir turēties kopā.

Ievērojamākais notikums ASV latviešu sabiedriskā dzīvē bija Amerikas Latviešu Apvienbas nodibināšanās. Viens no Apvienības galvenajiem mērķiem ir vienot visus ASV latviešus vienotai domai un darbībai par latviešu tautas un Latvijas valsts brīvības atgūšanu. Tāpat nozīmīgs ir mērķis saglabāt latviešu kultūras vērtības un sniegt palīdzību, kur tāda latviešiem nepieciešama. Lieki sacīt, ka šo mērķu sasniegšanai vajadzīga visu Sav. Valstu latviešu sirdsdegsme un neatlaidīgs darbs. Kā organizāciju un draudžu, tā arī atsevišķu latviešu atsaucība kopējam darbam ir bijusi ļoti dzīva. Lielākā daļa ASV latviešu organizāciju un draudžu uztur jo ciešus sakarus ar Amerikas Latviešu Apvienību, sūtot uz gadskārtējiem kongresiem savus delegātus, kārtojot biedru maksas, atbalstot ALAs pasākumus un, dažādu jautājumu kārtošanai, sarakstes veidā uzturot ar ALAs sekretāriātu ciešu kontaktu. Tomēr no dažām vietām organizāciju, draudžu un kopu uzsāktajā līdzdarbībā ALAā ir arī daži traucējumi. Iemesli tam dažādi: pārāk liela darba slodze vietējā organizācijā, draudzē vai kopā, amatu personu maiņa, neskaidrība un informācijas trūkums par ALAs darbību utt.

ALAi nekad nav bijis nolūks uzņemties vai darīt darbu, kuru jau sekmīgi veic latviešu draudzes, organizācijas un kopas, Bet mūsu sūtības un kopējo uzdevumu veikšanai ir svarīgi, lai visas draudzes, biedrības, organizācijas un visi latvieši ASV būtu jo cieši apvienoti. Ir gadījumi, kur informācija par organizācijas vai draudzes veikto darbu Amerikas Latviešu Apvienībai ir ļoti noderīga un pat nepieciešama latviešu kopējo mērķu sasniegšanai, bet šī informācija pienāk ALAs Centrālās valdes rīcībā vai nu par vēlu, vai arī to nemaz nesasniedz. Pārrunājot šo jautājumu savā pēdējā sēdē, ALAs Centrālā valde nolēma lūgt visus ASV latviešu organizāciju, draudžu, biedrību un kopu vadītājus un valdes, kur tas vēl nebūtu nokārtots, uzticēt kādam no valdes locekļiem vai citai no organizācijas vai draudzes izvēlētai personai sakaru uzturēšanu ar ALAs Centrālās valdes sekretāriātu. Dažas organizācijas un draudzes to jau ar labiem panākumiem dara. Mēs ceram, ka šis lūgums radīs atsaucību, un organizācijas un draudzes, kas to vēl nebūtu darījušas, paziņos šim uzdevumam izraudzītās personas vārdu un adresi ALAi, rakstot uz sekojošu adresi: American Latvian Association. Inc. 3220 17th St., N.W., Washington 10, D. C.

ALAs Centrālās valdes uzdevumā

Māc. A. Klaupiks,
ALAs Centr. v. vicepr-dis

AUSTRĀLIEŠI DEVUŠI 3000 MĀRC.

Austrālijas DV delegātu sanāksme 1952. g. 26. decembrī

1952. gads Austrālijas DV saimei ir bijis liels uzplaukuma gads. Lai gūtu pārskatu un saskaņotu turpmāko darbību, nodaļu delegāti 1952. g. 26. decembrī pulcējās Melburnā, kur delegātu pilnsapulcē piedalījās 15 delegāti, kas reprezentēja 786 DV no kopskaita 1000.

Jaunās Zemes valdes pienākumus vienbalsīgi uzticēja DV Adelaides nodaļai — E. Stīpnieka vadībā. Lielo attālumu dēļ delegātu pilnsapulce vienojās, ka Zemes valdes pienākumus katru gadu veic kāda no lielākām nodaļām rotējošā kārtībā, kārtību nosakot delegātu pilnsapulcē.

Delegātu pilnsapulce konstatēja, ka pašreiz darbojas 8 nodaļas ar 1000 biedriem. Invalidu Namam Vācijā jau saziedots pāri par 3.000 márc., kas pie nelielā biedru skaita liecina, ka Austrālijā dzīvojošie tautieši ir bijuši ļoti atsaucīgi DV aicinājumam.

Pārrunājot DV CV politisko deklarāciju š. g. jūlija mēn., DVB nolēma iesniegt atzinumu DV CV un šo atzinumu piesūtīt ieskatam visām Zemju valdēm (skat. atsevišķā pielikumā).

Pēc pārrunām par palīdzības darbu pieņem sekošus atzinumus:

1) DV kā aprūpes organizācija veic darbu pēc līdzšinējās prakses, uzsverot, ka vajadzību ziņā pirmā vietā ir Vācija ar tur palikušajiem invalidiem, bijušiem cīnītājiem, viņu piederīgajiem, slimajiem un vecajiem ļaudīm.

2) Konstatējot, ka Austrālijā nav sevišķas aprūpējamo šķiras, bet gan atsevišķi aprūpes gadījumi, šo tautiešu aprūpei radāmi vietēji fondi, komisijas vai līdzekļi kādas biedrības budžetā, kas gādātu par šiem tautiešiem, un šis darbs izkārtojams pa lielākiem centriem, kur DV piedalās savu līdezkļu robežās. Gadījumā, ja kādā vietā rastos līdzekļu trūkums, tad Austrālijas DV Zemes valde sniegs palīdzību katrā individuālā gadījumā.

3) Līdzekļu rašanā: a) griezties ar aicinājumu pie visiem strādājošiem tautiešiem, ziedot vienas stundas darba algu katru mēnesi.

b) Reizi gadā apstaigāt tos tautiešus, kas nav ieslēgušies vienas stundas ziedojumu akcijā ar ziedojuma listēm, un c) pieņemt ikvienu ziedojumu.

Visos augšminētos ziedojumu nodošanas veidos ievērojama ziedotāju vēlēšanās, tas ir — ziedotājs katrā gadījumā nosaka, vai viņš nodod ziedojumu vispārējai aprūpei (invalidiem, bij. cīnītājiem, viņu piederīgiem, slimiem, veciem ļaudīm un negadījumos cietušiem), vai arī garīgai aprūpei (jaunatnes audzināšanai, skolām, jaunatnes organizācijām, sportam, lasāmgaldiem, bibliotēkām un citiem kultūrāliem pasākumiem). DV nodaļas ziedojumus pieņem uz sarakstiem vai izsniedz kvītis un sniedz pārskatus vietējos informācijas biļetenos.

4) DV ir veicināma katra darbība, kas sekmē latviešu vienprātību un vienotību, tiešo darbību atstājot nodaļām.

5) Lai veicinātu DV CV administrātīvo darbību, delegātu pilnsapulce sadalīja maksājumus nodaļām.

Delegātu pilnsapulce noritēja reti labā saskaņā un visi atzinumi un lēmumi tika pieņemti vienbalsīgi.

Šī labā saskaņa sola nākotnē Austrālijas DV labas sekmes un visu tautiešu atbalstu kopējam aprūpes darbam. **J. Krams**

AUSTRĀLIJAS DV DELEGĀTU PILNSAPULCES ATZINUMS POLĪTISKĀS DARBĪBAS JAUTĀJUMĀ

Trimdas apstākļos latviešu sabiedrībai un it sevišķi DV organizācijai nav būtiska pamata pievērsties latviešu polītisko partiju aktīvitātei, ne arī sadarboties ar tām, to specifisko uzdevumu nozīmē. Katra šāda veida polītiska izrīcība var tikai nelabvēlīgi ietekmēt organizācijas vienību un to darbību, kas tiek virzīta uz brīvas, neatkarīgas Latvijas valsts atjaunošanu. Pilnsapulce neierobežo biedru individuālo darbību polītiskā laukā, bet viņu pienākums ir presē un sabiedrībā deklarēt, ka šī viņu darbība nav saistīta ar DV organizāciju.

Vispārējos un latviešu tautai un valstij īpatnējos polītikas pamatprincipus vēlams noskaidrot objektīvā vēsturiskā skatījumā piedzīvojušu zinātnieku— lietpratēju, bet ne polītiķu vadībā.

Savu mērķu sasniegšanai DV organizācijai jāsadarbojas tieši un netieši (caur citām organizācijām) tikai ar tiem latviešiem, kas strādā vai ir strādājuši konstruktīvu darbu latviešu tautas labā. Pilnsapulce noraida sadarbību ar personām, organizācijām vai partijām, kuru rīcība pagātnē ir bijusi vai tagad ir apzināti destruktīva latviešu tautas un valsts interesēm.

Uzstādot par savu vienīgo trimdas polītisko mērķi: brīvas, neatkarīgas Latvijas valsts atjaunošanu, delegātu pilnsapulce aicina DV saimi pasaulē saslēgties nedalāmā vienībā, ejot pāri sīkām nesaskaņām, un sniegt roku sadarbībai arī visiem ārpus organizācijām stāvošiem krietniem latviešu patriotiem, lai kopīgiem spēkiem sasniegtu šo mērķi.

1952. g. 26. decembrī.

Krusttēvs Vācijā meklē Raimondu Roziņu, kas Kanadā iecelojis 1948. g. Adresi ziņot līdz māc. A. Čopam, 118 Izabella St., Toronto.

LNAK Padomes sēde

1953. G. 17. un 18. JANV.

17. janvārī sākums plkst. 10.00 sv. Jāņa baznīcā, 274 Concord Ave, Toronto.

18. janvārī sākums pl. 10.00 sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī, Toronto.

Svētbrīdi vadīs prāv. A. Mitulis.

Atklāšana: LNAK Padomes prsēdis prof. Fr. Gulbis.

Darba kārtība:

1. Vēlēšanu komisijas priekšsēža ziņojums — LNAK priekšsēža vietnieks J. Dreimanis.
2. Mandātu komisijas vēlēšanas un ziņojums.
3. Padomes prezidija vēlēšanas.
4. LNAK darbības pārskats par 1952. gadu. Valdes priekšsēža I. Žīgura un nozaru vadītāju ziņojumi.
5. Revīzijas komisijas ziņojums — Rev. kom. priedšsēdis V. Upeslācis.
6. Latviešu vispasaules organizācijas jautājums — valdes priekšsēdis I. Žīgurs.
7. LNAK sadarbība ar latviešu centrālo organizāciju ASV — Amerikas Latviešu Apvienību — ref. valdes priekšsēdis I. Žīgurs.
8. Valdes vēlēšanas.
9. Revīzijas komisijas vēlēšanas.
10. Baltijas Tautu Federācijas latviešu delegācijas ziņojums un tās locekļu vēlēšanas.
11. Budžeta projekts 1953. gadam. Ref. valdes priekšsēža vietn. J. Dreimanis. Biedru naudas noteikšana 1953. gadam.
12. Kultūras un izglītības jautājumi. Ref. noz. vad. H. Tichovskis un Skolu daļas vad. J. Mežaks.
13. Palīdzība tautiešiem. Ref. nozares vad. A. Liepiņš un A. Stašāns.

Informācijas (propagandas) jautājumi. Ref. noz. vad. A. Francis.

15. Sabiedriskās tiesas dibināšanas jautājums. Ref. K. Kampe.
16. Dažādi jautājumi.

LNAK birojs sv. Andreja baznīcā Carlton un Jarvis ielu stūrī, tel. PR 1563.

PATEICĪBA

Darba apstākļu dēļ aizejot no vienības priekšnieka amata, izsaku skautisku paldies visiem vienību vadītājiem un viņu vietniekiem, vecāku padomei un visiem citiem par lielo darbu, ko tie veikuši, veicinot skautisma attīstību trimdā. Novēlu turpmāk vienībai labas sekmes darbā jaunā vienības vadītāja vadībā. Būsim modri!

Vadītājs Gunārs Kārkliņš

LATVIJAS KONSULĀRIE PĀRSTĀVJI KANADĀ:

ĢENERĀLKONSULS

Mr R. N. BRYSON

Toronto. Tel. WA 1688
320 BAY ST., ROOM 1304

KONSULS

VILIS TOMSONS

MONTREĀLĀ, P. Q.
5210 VICTORIA AVE, APT. 16
Tel. AT 7798

T. ĶENIŅA KLAVIEŖU STUDIJAI

svētdien, 18. janvārī, plkst. 6.00 vakarā sv. Andreja baznīcā, būs pirmais atklātais audzēkņu vakars. No studijas 29 audzēkņiem vakarā piedalīsies 16. Jaunākajai audzēknei 8 gadi. „Pa lielākai daļai," stāsta komponists, „tie klavieru spēli sākuši mācīties šoruden, tā ka katram aiz muguras ne vairāk kā 3 mēnešu darbs. Jāsaka, ka daži šajā laikā uzrādījuši diezgan ievērojamu progresu. Vispār tikai divi vai trīs kādreiz jau agrāk uzstājušies atklātā sarīkojumā, tā ka gandrīz visiem šī būs debija publikas priekšā."

— Vai jau saredzami kādi noteikti talanti Jūsu audzēkņu starpā?

„Tā kā studija darbojas tikai kopš kāda gāda, man grūti vēl noteikt par šādu vai citā audzēkņa izcilākām spējām, tomēr ir skaidrs, ka dažiem ir tīri labi dotumi mūzikālajā plāksnē. Šī pirmā uzstāšanās jānovērtē arī tikai kā mēģinājums pārvarēt kautrību, rādīt vecākiem bērnu sekmes un sekmēt radīt censības garu starp bērniem, labāku panākumu iegūšanai." **V.**

LASĪTĀJU VĒSTULES

Ļ. CIEN. A. BĒRZIŅAS-TAŠIŅAS KUNDZEI!

Ļoti priecājos par Jūsu lielo drosmi, kāda nav bijusi nevienam līdz šim, atklāt dažas zīmīgas aizkulīses par to laiku, kad mūsu karavīriem visgrūtāk klājās. Mums, karavīriem, būtu lieki atgādināt to, ko Dr. A. Valdmanis ir darījis mūsu labā. To mēs vislabāk zinām un esam viņam par to pateicīgi. Tomēr interesanti ir dzirdēt, ka dažiem mūsu tautas „gudrajiem vīriem" ir bijis neērti vai neizdevīgi iestāties par mūsu karavīru grūtā stāvokļa atvieglošanu. Laikam gan būs tiesa, ka tiem sava āda būs bijusi tuvāka nekā otra.

Ir jau daudz dzirdēts par Dr. A. Valdmaņa darbiem un nopelniem mūsu tautas un karavīru labā. Tādēļ arī viņš ir ieguvis skauģus un nelabvēļus. Viens tomēr ir skaidrs, tauta ciena un augsti vērtē Dr. A. Valdmaņa personību un viņa darbus.

Es gribētu Jūsu vēstules pēdējai daļai nepiekrist, jo nav tiesa, ka DV org. locekļi noliegtu Dr. A. Valdmaņa nopelnus karavīru labā. Tie, kas to noliedz, nav īstie Daugavas Vanagi. Daugavas Vanagi zina un tic Dr. A. Valdmaņa nopelniem viņu labā un paļaujas nākotnē uz viņa īsto latviski patriotisko stāju. Jo tikai darbi ceļ vīru, bet ne pļāpas.

Daugavas Vanags J. B. Kanadā

VENTIŅU ŽANI,

es dome, dome un nevar izdomt, kamdeļ Tu tagad esi tik lepns. Pastalu Bierands smej un saka: „Kā nebūs lepns, zviedru zemē tika gandrīz augstos rados, gribēja precēt ķēniņa meitu, tas ir istabas meitu." Vaigi šij bijši kā sviesta bunduļi, bet acis spīdējšas kā kapara naglas. Tas gan var būt. Arī mūsu lielais dzejnieks gudri saka:

Saules brālis māsas staros,
Silda savus kātus garos.
Tā jau, lūk, ir veca lieta,
Augsti radi, silta vieta.

Žani, atminies tos laikus, kad mēs vēl runājām ventiņu valodā un pirmoreiz iebraucām Rīgā, apciemot tanti, kura dzīvoja Tērbatas un Bruņinieku ielu stūrī Sinkas namā. Ķocītī mums smaržoja kukulis — svaigi žāvētas reņģes un vējā kaltētas plekstes. Mutes atplētuši, brīnījāmies, kā kāds lielāks puišelis, sarkaniem karogiem plīvojot, komandierēja citus mazākus. Skolas puikas mums paskaidroja, ka tie esot Rīgas siseņi un tas lielākais esot viņu vadonis Brunītis. Ja mēs abi gribam no siseņiem dabūt kāvienu, tad lai nošņācam tikai SS... un kāviens būs kā likts.

Pastalu Bierands stāsta, ka arī Brunītis esot lepns palicis. Ar puikām un sarkaniem karogiem vairs nekrāmējoties, bet Zviedrijā esot jau uzdienējis par ģenerālfeldmaršalu. Viņš esot arī augstā amatā pasaules kungu komitejā.

Un tomēr, negribu tā īsti ticēt, ka mūs, ventiņus, esi pavisam aizmirsis. Ko nozīmē augsti amati, jaunas špīgeltulps un citi greznumi? Arī tagad, jā Tu dabē kašķ, Tev jāiet uz piert to kašķ nodzīt. Turies labāk ar mums un ja mēs tā visi ventiņi sazināmies un kopā turamies, var iznākt, ka esam tā lielākā partija. Un tad- Nu tad jau varam mēģināt arī mēs tikt pie stiprākas runāšanas.

Es dome, Tu tagad zin, kas jādar. **Tavs Vilis Zēgelītis**

D Z I E D Ā T Ā J U   I E V Ē R Ī B A I !

Latviešu pirmie Dziesmu svētki ASV vairs nav aiz kalniem. Šī gada 31. maijā Čikagā pulcēsies nevien ASV, bet arī Kanadas latvieši ar savu dziesmu draudzi, lai trimdā apliecinātu tautas kopību un uzticību sen seniem latviešu dziedāšanas tikumiem. Reizē tad atzīmēsim arī latviešu Vispārējo Dziesmu svētku 80. gadu atceri, kur latviešu dziesmu gars sasauksies ar savām senām ciltīm.

Šos svētkus ar sevišķu interesi vēros latvieši ikvienā pasaules malā, jo tie taču notiks zemē, kur skaitliski esam visvairāk. Tādēļ mūsu visu pienākums ir rūpēties, lai Dziesmu svētki šajā zemē izdotos jo krāšņi un cienīgi. Un pirmā kārtā mums gan būs jāparāda, vai daudzinātā dziedātāju tauta esam arī mēs vai tie ir bijuši kādi citi. — Notikumus, kas nes visas tautas vārdu — kādi taču Dziesmu svētki ir — mēs nedrīkstam atstāt tāpat kā dažu labu lietu. Mūsu kultūras demonstrēšana svešumā šodien pieder arī pie mūsu cīņas momentiem un tādēļ tur mums visiem jāsaslēdzas.

Dziesmu svētkiem jau cītīgi gatavojas kori ar saviem diriģentiem. Tie vienmēr bijuši latviskās dziesmas visuzticamākie kalpi un tulki un tautas ticības modinātāji tās skaņu sakistumam. Lai nu šodien, kad latviešu dziesma izdzīta no savas sētas, to nepametam vienu. Tautas nestundās tā vienmēr bijusi mūsu balsts un vairogs.

Taču dziedātāju skaitam latviešu koros jāklūst krietni iespaidīgākam. Tā tas būs visur un tā tas ir arī Ņujorkas abos koros. Tādēļ Ņujorkas draudzes jaukts koris un Daugavas Vanagu vīru koris aicina savā pulkā ikvienu dziesmu mīļotāju, kam vien Dievs latvisku balsi devis. Lai aicinājumu sevišķi sadzird mūsu jaunā audze, un tā blakus saviem darba un zinātnes centības tikumiem lai apliecina arī latviešu dziedāšanas tikumu. Jaunos talciniekus lai neatbaida Dziesmu svētku tālā ceļa veikšanas praktiskā puse, jo Ņujorkas kori dara un darīs visu iespējamo, lai dziedātājiem pašiem būtu jānes minimālākie materiālie upuri.

Ņujorkas koru mēģiājumi notiek draudzes namā — 564 Second St., Bruklīnā 15, N.Y. katru otrdienu un piektdienu plkst. 8.00 vakarā, un tur pie diriģenta Bruno Skultes arī lūdzam pieteikties jaunos dziedātājus.

Līdz Dziesmu svētkiem atlikušies tikai daži mēneši, kādēļ lūdzam dziedātājus pieteikties ne vēlāk kā līdz š. g. 1. februārim.

Diriģents, Ņujorkas draudzes koris un Daugavas Vanagu vīru koris.

DAUGAVAS VANAGI

DV HAMILTONĀ

Hamiltonas DV nod. Ziemassvētku eglīte notika 27. dec. Armēņu kluba telpās. Garīgo aktu vadīja māc. A. Voitkus. Pēc tam ieradās Ziemassvētku vecītis, kas apdāvināja bērnus ar saldumu sainīšiem. Sekoja bērnu rotaļas. Vakarā piederīgie pakavējās dažas stundas deju priekos.

Pag. gadā Hamiltonas DV nodaļa sāka izdot regulāri savu biļetenu, kas decembra mēnesī piedzīvoja sesto numuru. Biļetens savā ārējā apdarē ieguvis mākslinieciku ietērpu, jo biļetena „galvu" zīmējusi A. Robežgruntniece. Tāpat biļetens spējis saistīt pie sevis kuplu līdzstrādnieku skaitu, kas ir drošākā ķīla un garantija tam, ka biļetens savā darbībā netikai apstāsies, bet gan ies plašumā un dziļumā un būs mīļi gaidīts viesis katrā latviešu mājā. Biļetens sniedz sīkas ziņas par sab. un kult. sarīkojumiem Hamiltonā, rakstus par mūsu ievērojamākām svētku un piemiņas dienām, kā arī aktuāliem jautājumiem. J. G.

ZIEDOJUMI

Latviešu kara Invalidu Nama iegādei Vācijā ziedojuši:

$.300 A. Kušķis; $3.00 G. Zeilers; $5.00 P. Ledus; $149.00 L. Zemgals piesūtītie Corner Brook'as, Nld. dzīvojošo latviešu ziedojumi, kurus ziedojuši: K. Buliņš, J. Bumbulis; P. Jaunzemis; R. Kajaks; P. Leimanis; E. Leja; V. Linde; E. Langins; M. Proriņš; T. Kučerāns; A. Roze; G.Ruciņš; P. Sermuksnis; E. Stakle; A. Šteibergs; A. Treibergs; A. Zīriņš; L. Zemgals; $40 DV Toronot nodaļai iemaksātie ziedojumi.

Kopā ar iepriekšējiem ziedojumiem $4.771.39. No tiem pārvests uz Vāciju caur bloķēto marku kontu $3.863.64. Atlikums tiks pārvests tuvākās dienās.

Grūtdieņu aprūpei ziedojuši:

$2.00 A. Kušķis; $20.00 P. Balodis; $15.00 E. Vītiņa; $11.00 R. Zirnis; $10.00 M. Laimiņš; $2.50 A. Nīgalis; $2.50 (Invalidu aprūpei) A. Nīgalis; $54.00 DV Toronto nod. savāktie ziedojumi.

Ziemassvētku ārtavas ziedojumi:

$2.00 G. Zeilers; $3.00 J. Millers; $15.00 DV Londonas nodaļas savāktie ziedojumi, kurus ziedojuši: $2.00 A. Liepiņa ģimene; $1.00 R. Neilands; $2.00 A. Beitāna ģimene; $1.00 J. Kalniņš; $1.00 T. Bērziņš; $1.00 V. Miķelsons; $1 Amans; $1.00 Epneris; $1.00 Jumārs $1.00 J. Tampa; $1.00 A. Daugulis; $2.00 Sprūdža ģim.

$130.00 DV Londonas nodaļas ziedojums.

41.00 DV Niagaras nod. savāktie ziedojumi, kurus ziedojuši: $1 P. Ruņģis; $1.00 H. Menska; $10.00 K. Sisenis; $1.00 V. Buča; $1.00 Gencudorfa; $1.00 J. Reinis; $1.00 J. Brukslis; $1.00 L. Brukslis; $1 E. Ozols; $1.00 S. R. Kalniņš; $5.00 M. Saulītis; $1.00 H. Leitis; $1.00 L. Sisenis; $1.00 V. Linde; $1.00 F. Sirmais; $1.00 A. F. Berkans; $1.00 J. Arājs; $1.00 K. Vītols; $2 A. E. Steinbachs; $1.00 V. Mamis; $1.00 A. Timšāns; $1.00 R. Grigors; $2.00 V. Rozentāls; $1.00 N. Andžāns; $1.00 V. Šķiora; $1.00 E. Mundeciems; $5.00 G. Miljons; $5 Ed. Zariņš; $2.00 J. Arājs; $1.00 Nezināmā; $49.00 DV Toronto nodaļas savāktie ziedojumi; kopā ar iepriekšējiem ziedojumiem $646.00.

Izsakām visiem pašaizliedzīgajiem ziedotājiem un ziedojumu vācējiem sirsnīgu Daugavas Vanagu paldies.

DV Kanadas valde

Labākā un paliekošākā dāvana ir

R A K S T Ā M M A Š Ī N A

Piedāvāju visāda veida rakstāmmašīnas, sākot ar 67.50, ar un bez latviešu taustiņu iekārtas

ALEKSANDRS KĀNBERGS

596 Sherbourne St., Toronto

Tel. RA 7149

KANADĀ

TORONTO

Toronto organizāciju sanāksmē, kur piedalījās no LPB Kanadas kopas — J. Deksnis, TLB — L. Krasta, TLB Setdienas skolas — E. Matīse, DV — Ž. Bukovskis, sv. Jāņa draudzes — E. Lūse, sv. Andreja baznīcas latv. dr. — J. Roze, Dižđanča — P. Aigars, Skalbes kluba — A. Klaviņš, kā arī pārējās organizācijas, kas pieteicās sazinoties telefoniski, vienojās rīkot Birutas Senkēvičas 25 gadu darbības jubileju ar kopīgu mielastu un koncerta daļu, kurā piedalīsies viešņa no ASV Elza Žebranska un operdz. J. Niedra. Sarīkojums notiks 8. februārī (Vietu izziņos vēlāk). Piedalīšanās maksa $1.00. Uz jubilejas svinībām lūdz iepriekš pieteikties līdz 4. februārim laikr. Latvija Amerikā kantorī, tel. — WA 0792 un Lotus puķu evikalā, tel. KE 3884.

o

Sv. Andreja b-cas draudzes locekļu gadsgārtējā pilnsapulce 25. janv. pl. 12.30, baznīcas telpās.

Darba kārtībā:

1) Sapulces amata personu vēlēšana.
2) Mācītāja, padomes un revīzijas komisisjas ziņojumi.
3. 1953. gada budžets.
4) Draudzes padomes piecu locekļu pārvēlēšana (saskaņā ar draudzes satversmi).
5. Revīzijas komisijas vēlēšanas.
6. Dažādi jautājumi.

Dāmu komitejas draudzes vakars — bazārs 15. februārī. Atlikums par labu palīdzības darbam un baznīcas inventāra iegādei.

● Niagaras latv. ev.-lut. draudzes priekšnieks P. Treijers mainījis dzīves vietu un līdz ar to draudzes pārvaldes sēdeklis tagad ir — 706 Eastwood Ave, Niaraga Falls (Ont.) tel. 4438-M. Kasieŗa P. Ruņģa jaunā adrese ir: 1715 Highland St., tel. 1154-M.

● TLB Sestdienas skolas eglītes sarīkojums bija kupli apmeklēts un sagādāja kā mazajiem, tā arī lielajiem svētku viesiem daudz gaiša prieka. Sarīkojumā pavisam ieņemti 276 dol. un 28 centi. Tīrs atlikums 181 dol. Skolas padome sirsnīgi pateicas visiem šī vakara atbalstītājiem.

● Toronto Latv. Biedrības bibliotēkas grāmatu lasītājus laipni lūdzu nevilcināties lasīšanai paņemtās grāmatas nodot atpakaļ līdz 25. janvārim.

Bibliotēkas pārzine V. Ruble

ST. KATERĪNĀ, ONT.

● Reprezentatīvs un draudzīgas noskaņas pilns izvērtās pagājušo sestdien vietējā Kvīnsveja hoteļa spoguļu zālē rīkotais baltiešu sadraudzības vakars. To rīkoja visas trīs tautības kopīgi. Attiecīgu uzrunu teica rīcības komitejas pārstāvis J. Kuhi.

Vakara sākumu īsi ievadīja katras tautības priekšnesumi. Latviešus pārstāvēja Niagaras tautisko deju grupa, sniedzot divas dejas Lietuviešus reprezentēja arī deju grupa. Priekšnesumus noslēdza igauņu tautisko deju grupa un vingrotāju grupa no Hamiltonas. Ziedi un aplausi liecināja, ka sniegumi visiem patika. Vakars noslēdzās dejas virpulī pie labas mūzikas skaņām. Būtu pakalpots patiesībai, ja teiktu, ka arī latvieši, vakara apmeklētāji, nebija īsti izsmēluši doto iespēju sadraudzīgas domas sekmēšanai kā to rīkotāji bija iecerējuši, bet dalījās atsevišķi. Latviešus šajā vakarā pārstāvēja vietējo organizāciju izraudzīts pārstāvis Al. Sprūdžs.

● 25. janvārī Latviešu sestdienas skola sarīko Niagāras ielā 177, Ukraiņu biedrības telpu lielajā zālē, Draudzīgā aicinājuma atceres vakaru. Paredzēts referāts, klavieru priekšnesumi, deklamācijas un St. Katarīnes — Niagāras vīru koŗa sniegums. Pēc priekšnesumiem paredzēts groziņu vakars ar kopīgām domu izmaiņām. Vakara sākums plkst. 15.00. Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem. L. L.

MONTREĀLĀ

● 21. decembrī Montreālā satikās skauti un gaidas. — Par pirmajām skautu gaitām Latvijā pastāstīja Bērziņš — viens no latviešu pirmajiem skautiem un vad. O. Vīndedzis par skautiem Vācijā un Montreālā. No vecākās paaudzes klāt bija konsuls V. Tomsons, vad. O. Vīndedzis, vad. O. Kļavenieks, P. Agrums, J. Bērziņš, Aug. Greblis, A. Līduma—Greblis, J. Gaudiņa, G. Janfelde, O. Jumis. Aktīvās gaidas pārstāvēja Inta Adamoviča.

Visi sanākšmes dalībnieki solījās aktīvi atbalstīt skautisma kustību, lai Montreālas latviešu jaunatnei būtu iespēja pulcēties vērtīgajās skautu un gaidu nodarbībās. Lai mūsu jaunā audze rastu draugus latviešu bērnu vidū un skautu un gaidu, kā arī latviskās dziesmās, dejās un rotaļās mācītos ne tikai uzturēt tīru mūsu skaisto un bagāto valodu, bet arī mācītos iemīlēt un pazīt mūsu uz laiku nolaupīto tēvzemi Latviju.

Gaidu vienībā aktīvi darbojas bijušā mazskautu vad. klavierskolotāja A. Līduma—Greblis.

Mazskauti, skauti un roveri var pieteikties pie vienības vecākā konsula V. Tomsona, tel. AT 7798.

Guntiņas, gaidas un lielgaidas var pieteikties pie O. Jumis, tel. — DE 3841, A. Līdumas-Grebles — HU 8-5182 un Intas Adamovičas — HU 8-5125. O. J.

● Nesen no Anglijas Montreālā ieradusies igauņu pianiste Dagmāra Kokkere, kas Anglijā daudz piedalījusies latviešu sarīkojumos. D. Kokkere ir izcila pianiste, kā arī ļoti laba pavadītāja. Viņas pirmais patstāvīgais klavieru koncerts Montreālā notika 15. janvārī, plkst. 8.15 vak. West-Mount Junior High School, telpās.

MĀKSLINIECISKO SARĪKOJUMU KALENDĀRS TORONTO

1953. g. 18. janvārī, svētdien, plkst. 6.00 vak. sv. Andreja baznīcas lielajā zālē T. Ķeniņa klavieru studijas atklāts audzēkņu vakars.

24. janvārī, plkst. 7.30, sv. Andreja baznīcas lielajā zālē operdziedātāja Valdemāra Salnas koncerts. Programmā operu ārijas un dziesmas. Piedalās: komponists Tālivaldis Ķeniņš.

1. februārī, plkst. 6 vak. Sv. Andreja b-cas m. zālē T. Ķeniņa referātu cikla „Lielās mūzikas problēmas" 11. lekcija: „Kamermūzika". Skaņu plašu illustrācijās Bacha, Mocarta, Bēthovena, Šūmaņa un Raveļa darbi.

2. februārī vijolnieks P. Kalējs un pianiste Felicita Maizīte koncertēs Toronto DV sarīkojumā.

2. februārī, plkst. 8,15 vak. Heliconian Hall (35, Hazelton Ave.) brāčista Paula Zariņa koncerts, pie klavierēm Leo Barkins. Programmā Bacha, Šūberta, Persela, Baksa un Ķeniņa darbi.

CITI SARĪKOJUMI

17. janvārī, plkst. 19.00 sv. Trīsvienības baznīcā, sakarā ar Draudzīgā aicinājuma atceri, skautu un gaidu latvisks vakars. Referēs Dr. phil. H. Tichoskis. Pēc tam tautiskas dejas un rotaļas.

17. janvārī, plkst. 19.30 Latviešu Agronomu Biedrības Kanadā biedru vakars, 198 Osler ielā. Referāti, filmu demonstrējumi, tēja.

24. janvārī — Draudzīgā aicinājuma un Latvijas de iure atceres vakars sv. Trīsvienības baznīcā, Sherbourne un Bloor, plkst. 18. Atceres runa — dzejn. Veltas Tomas, pēc tam mūzikāli priekšnesumi. — TLB sarīkojums.

30. janvārī — LPB Kanadas kopas sarīkojumā Preses balle Kolumbus zālē.

13. februārī plkst. 20.00, 62 Claremount St., tradicionālais Vilibalda Drosmiņa karnevāls DV sarīkojumā

20. febr., plkst. 20.00 — tradicionālais stud. karnevāls — Nakts latīņu kvartālā, Kolumbus zālē

S. L O C Ā N S

izpilda dažādus transporta darbus vakaros un sestdienās

LL 9053, Toronto

Satiksimies visi NOTIKUMU DEGPUNKTĀ Piektdien, 16. janvārī, plkst. 8 vak., 62 Claremont St.
Ieejas maksa $1.50, pārim $2.50.
Galdiņi ieskaitīti ieejas maksā.

KAS IR MŪSU GALVENAIS UZDEVUMS TRIMDĀ?

VAI TIEŠĀM TĀ IR?

Vai par savu galveno uzdevumu trimdā — blakus latviskā gara saglabāšanai, īpaši jaunatnē, un trūkumā nonākušo tautiešu aprūpei, uzskatām darbību dzimtenes atbrīvošanas virzienā? Ja tā ir, kādēļ tam šim jautājumam tik maz pievērsīsimies mūsu presē, kādēļ par to tik maz un reti diskutējam sabiedrībā (ar ko sirds pilna, par to mute allaž runā) un, galvenais, kādēļ te tik maz saskatāma organizēta aktīvitāte? Ja tiešām mūsu prātus arvien un neatlaidīgi saista dzimtenes atbrīvošanas doma, tad kādēļ tā neparādās uz āru, īpaši darbības veidā?

Laiku pa laikam ir gan atskanējuši (vai parādījušies) dažādi spārnoti saukļi (kā „mēs neesam bēgļi, bet cīnītāji!" u. tml.) vai aicinājumi, bet, diemžēl, domāti vairāk mūsu pašu iekšpolītiskām vajadzībām nacionālo svētku dienās, vienai vai otrai padomei sesijā sanākot, kādas jaunas apvienības vai „apvienības" dibināšanas gadījumā deklarējoties utt. Šāda uguņošana ar vārdiem bez konkrēta satura, vispārējās frazes konkrētas lietišķības vietā (kas tad īsti jādara, kam, kā, kāpēc), atkārtojoties un nodilstot, var mums vienīgi kaitēt. Nepārsteidz tāpēc, ka Pāvils Klāns kādā vietā (Latvijas p. g. 4. okt. n-rā) saka, ka sauciens Cīņa par Latviju šais septiņos gados ir jau pārāk nodzeltējis un (mūsu jaunatni) vairs „nevelk", bet ar vēlēšanos „nolikt sevi visu Latvijas ziedokļa pakājē" tagad viegli izpelnīties sentimentāla jūsmotāja neslavu. — Bet mūsu cienījamais rakstnieks un redaktors, tādus vārdus sakot, taču būs gan pēlis kaitīgu plakātismu, tukšu afišēšanos, nevis gribējis teikt, ka no cīņas par Latviju principiāli jāatsakās, ka sentimentāls jūsmotājs, niekalbis vai pat plānprātiņš ir katrs, kam brīvā dzimtene ir joprojām svēts ideāls, par kuru viņš joprojām stāv un gatavs arī cīnīties — ja vien tas iespējams! Bet, lūk, par to, v a i tas iespējams un k ā iespējams, mēs nemaz lietišķi nedomājam, šos jautājumus nepaceļam un neapsveram vismaz nedarām to ar tādu intensitāti, kādu šo jautājumu svars taču prasa.

Tātad: kādēļ?

Atzīsim, ka lielā daļā no mums vēlēšanās atgriezties atbrīvotajā dzimtenē faktiski ir jautājuma priekšā, atrodot, ka „jaunajās dzimtenēs" viņu un pēcnācēju eksistence, īpaši materiālās labklājības ziņā, ir vairāk nodrošināta. Jautājums par aktīvitātes izraisīšanu dzimtenes atbrīvošanas virzienā viņiem tāpēc kļuvis vairāk vai mazāk vienaldzīgs. Bet tādi, bez šaubām, neesam (vēl?) mēs visi, Nebūtu, šķiet, nemaz īpaši jāpierāda, ka mūsu trimdas saimes lielākā daļa savās sirdīs un domās joprojām ir krietni latvieši un grib tādi palikt, grib saglabāt Latvijai arī savus pēcnācējus, labprāt dod savu daļu kopībai, grūtdieņu atbalstam un, par visām lietām, ilgot ilgojas redzēt savu dzimteni atkal brīvu. Bet ja tā ir, kādēļ tad nedod pietiekamus impulsus aktīvitātei, mērķtiecīgai darbībai?

BOĻŠEVISMA „IEŽOGOŠANAI"

Daudz, šķiet, nekļūdīsimies teikdami, ka viss vairums savu pasīvitāti izskaidros sakot, ka šādai aktīvitātei nevar būt reālu panākumu, ka tā pat lieka. Jo: boļševisms jau tik labi raksturots (grāmatas, raksti presē, liecības utt.), ka nekā labāka, pārāka sniegt vairs nevaram; ienaidnieks ar savu darbību pats raksturo savu patieso būtību, savas metodes, rada naidu, izsauc pretdarbību; lielie notikumi iet paši savu gaitu, to attīstībai savi likumi, tos grozīt nespējam; boļševisma sistēma pati sevi noved pie ad absurdum galējās robežas, tai agri vai vēlu jāsabrūk.

Bet vai tā tiešām ir?

Atbildēt uz to, protams, nav viegli. Bet tas nedrīkstētu nozīmēt, ka mums jāatsakās no mēģinājuma šai jautājumā (pareizāk: veselā jautājumu kompleksā) iedziļināties un rast iespējamo atbildi. Tāpat kā daudz kā cita, par ko dienišķi domājam un runājam, rakstām, lasām un — šķēpus laužam.

Režīms, kura varā tagad atrodas mūsu zeme un mūsu tauta, tapa un nostiprinājās pateicoties idejai, kas savā laikā nozīmēja varenu spēku, bet tagad tāds vairs nav: mēģinājums šo ideju īstenot novedis pie tās drausmīga absurda, pie „sarkanās elles" zemes virsū, kas atbaida — šo ideju pieņemt īstenošanai vairs nav. Sākušies ideoloģiski atplūdi un arvien vairāk sāk domāt atziņa, ka nepieciešama noteikta un efektīva rīcība boļševisma „iežogošanai". Varam tāpēc, šķiet, ar diezgan lielu noteiktību teikt, ka boļševismam nav nākotnes, ka režīmam aiz dzelzs priekškara agri vai vēlu jāsabrūk — piezīmējot tomēr, ka šī teze ir visai teorētiska. Pats galvenais no mūsu redzes viedokļa te tomēr būtu tas, ka atsevišķas fāzes kādā vēstures procesā (jauna laikmeta tapšanā) var turpināties — ar cilvēka mūža gadiem salīdzinot — ļoti ilgi, šai konkrētajā gadījumā īpaši ievērojot vēl to, ka mazattīstītajos kontinentos komūnisma sēkla vēl joprojām var rast jo auglīgu vidi, un ekspansīvais boļševisms, kā ik dienas redzam, to izmanto, kurinot rasu naidu, modinot „nacionālismu" utt. Bet mūsu tauta pašreiz tiek brutāli iznīcināta, ar katru jaunu dienu latviešu pasaulē paliek mazāk, un ja nu arī pieņemam, ka pēc 5, 10 vai vairāk gadiem tagadējais režīms aiz dzelzs aizkara pats no sevis sabruks, tad no latviešu tautas pasaulē būs palikušas vairs tikai atliekas. Ir tāpēc jādara viss iespējamais nelaimīgo upuru — kas taču ir mūsu piederīgie — un līdz ar to mūsu tautas nākotnes glābšanai, pie tam tūliņ. Jo vēsturisko notikumu nesēji — revolūciju vai evolūciju ceļā, pašiem to apzinoties vai ne — galu galā t o m ē r ir cilvēki paši un nekas cits.

Būsim laikam visi vienis prātis par to, ka okupanti „tāpat" — morāliska spiediena vai starptautiskas vienošanās rezultātā mūsu dzimteni neatstās, ka Latvija var kļūt brīva vienīgi boļševiku režīmam tādā vai citādā kārtā sabrūkot.

J. Endziņš

(Turpinājums sekos).

TRIMDAS

SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

MĒS APSŪDZAM...

Tie latvieši, kas dzirdēja Latviešu Nacionālā Centra atklāšanas aktā ASV Kongresa locekļa O. Armstronga ārpolītisko runu, varēja apbrīnot ne tikai šī amerikāņu garīdznieka un politiķa draudzības jūtas iepretī Latvijai, bet arī viņa gaišo skatu komūnisma īstās jēgas un briesmu izpratnē un novērtējumā. Armstrongs apbrīnojami pareizi izpratis un novērtējis arī A. Višinska pēdējos viltīgos lapsas melus par Baltijas valstīm.

Klausoties šādas runas ar lielu atzinību ir jāpiemin Latvijas sūtņu, politiķu, sabiedrisko un kultūras darbinieku pūliņi cīņā par Latvijas brīvības lietu. Ja nebūtu viņu darbs, dažkārt pulgots un noliegts, Latvijai nebūtu tik daudz draugu un komūnismam tik daudz nīdēju.

Šajās dienās pazīstamā patriotu grupa Dzintarzeme ir devusi īsu vēsturisku atskatu par savu padarīto darbu informācijas un Latv. propagandas darbā. Dzintarzemei Viktora Kaminska un Heinricha Rituma vadībā pienākas vislielākā atzinība komūnisma apkarošanā trimdā. Par viņu brošūru „Mēs apsūdzam austrumus un brīdinām rietumus" ir 1948.g. „Anglijas" parlamentā iesniegta interpelācija iekšlietu ministram, ka brošūrā esot meli un apvainojumi Krievijai un ko iekšlietu ministrs domājot darīt, lai to novērstu. Bet šī interpelācija tikai vairo interesi par brošūru. Itālijā Dzintarzemes publikācijas ir par pamatu kādam plaši izplatītam pretkomūnisma vēlēšanu plakātam ar krievu briesmu darbiem Latvijā. ASV kapt. R. Pētersons 1948. g. brošūru ar memorandu iesniedza AN ģenerālsekretāram Trigve Li, smagi apsūdzot mūsu dzimtenes okupantus. Bet lai runā vairāki ārzemju politiķi par Dzintarzemes pretkomūnistiskajām brošūrām.

Anglijas parlamenta loceklis prof. L. Savori: „Es vēl tagad esmu satriekts no iespaidiem, ko grāmata (We accuse) uz mani atstāja. Es meklēju gadījumu, lai nākotnē apakšnamā atkal paceltu varonīgo latviešu un pārējo baltiešu jautājumu."

Kanadas imigrācijas ministrs H. Kinleisaids: „Lasot Jūsu grāmatas, mēs patiesi varam saprast Jūsu saucienus pēc palīdzības pārējiem Jūsu zemes ļaudīm."

Sekretārs E. Odds: „Mr. Čerčils liek Jums pateikties par materiāliem, ko viņš varēs labi izmantot".

Brīvās Eiropas komitejas prezidents J. Grjū: „Ar lielu interesi lasīju Jūsu piesūtīto literatūru".

Eiropas vienības kustības vadītājs Holandē Vitevins: „Tagad esmu spējīgs izveidot savu uzskatu par šo jautājumu".

Rumānijas delegāts Apvienotās Eiropas jaunatnes kustībā A. Dīlands: „Jūsu izdevums ir man vērtīgs palīgs kopējā cīņā".

Šveices laikraksta „Die Tat" ārlietu redaktors Dr. V. Stāhelins: „Mēs atkal un atkal iestājamies par Baltijas jautājumu un šo problēmu no acīm neizlaižam".

ASV žurnālistu b-bas pārstāve V. Sei: „Es ieguvu no šīs informācijas daudz, un es domāju, ko varu, lai mūsu zemes ļaudis brīdinātu par notikumiem un steidzinātu viņus kaut ko darīt šai jautājumā".

Prezidents H. Trūmens, Džons Fosters Dalles, Džordžs Kenans, Jaunzēlandes min. prezidents un daudzi citi valstsvīri ir pateikušies par Dzintarzemes grāmatām, bet daudzi latvieši visās zemēs ir ziņojuši par lielo interesi ārzemniekos par Dzintarzemes brošūrām, sevišķi „Mēs apsūdzam..."

Dzintarzeme arī tagad turpina savu darbu: piedalās demonstrācijās un gājienos ar asprātīgiem pretkomūnisma plakātiem, sarīko antiboļševisma izstādes, uzņem trimdas dokumentācijas filmas, publicē rakstus amerikāņu presē u.t.t.

Liels darbs ir padarīts, bet liels darbs vēl darāms. To atgādināja mums visiem ASV senātora Konelija nesen teiktie vārdi: „Varbūt tautas aiz dzelzs aizkara nemaz nevēlas atbrīvošanas..."

Mūsu brīvības cīņa sauc ierindā katru latvieti trimdā. Iesim.

Saturns

Diriģentam Robertam Zuikam 40 gadu

Priekšā sēd no kreisās: R. Zuika, pianiste M. Michele, soliste K. Bidiņa

Diriģents Roberts Zuika dzimis 1913. g. 20. janvārī Madonas apr. Lubejas pag. kā zemnieka dēls.

Jau pamatskolā sāk mācīties spēlēt tēva dāvināto vijoli. Rīgas Skolotāju Instistūtā noorganizē un vada dubultkvartetu, ar kuru apceļo visu Latviju. Vasarās savā tēva pagastā māca gan jauktu, gan vīru kori un priecina apkārtējos zemniekus pēc grūtām darba dienām.

Pēc Rīgas Skolotāju Inst. beigšanas Z. strādā par skolotāju Apsīšu Jēkaba 6 kl. pamatskolā Kokmuižas pagastā. Vēlāk ir šīs skolas pārzinis. Blakus skolotāja darbam beidz Valmieras mūzikas skolas dziedāšanas, mūzikas teorijas un vijoles klasi un vada Kokmuižas pag. jaukto kori.

Tad sākas karš, kas pārvelk svītru daudz labiem nodomiem, bet arī kaŗa laikā 1944. gadā Dundagā nodibinās Zuikas vīru koris (ZVK), ar kuru diriģents saistīts 8 gaŗi gadi. Šai laikā piedziedāta visa Vācija un priecināta trimdas saime. Nav dziesmas latviešu vīru koŗu literātūrā, ko Zuikas vīri nebūtu dziedājuši un, kas viņiem būtu par smagu. Arī Anglijā nav vairs vietas, kur trimdinieks nebūtu iepriecināts ar vareno latviešu dziesmu skandēšanu. ZVK guvis arī vairākas uzvaras angļu koŗu sacensībās un Northamptonā tiek uzskatīts par labāko vīru kori. Kādā referātā komp. H. Pavasars sacīja: „Zuikas vīru koris jau latviešiem kļuvis par jēdzienu."

Koristi pa dienu strādā dzelzs cepļos, bet divi reizes nedēļā, sanāk mēģinājumos. Zuika strādā, maisa cementu un saka, ka šo maisījumu jau samaisījis Gaiziņkalna augstumā. Klusībā Zuika lolo cerības nākošo vasaru pacelt Latvijas karogu Velsas starptautiskā mūzikas festivālā, kas notiek ik gadus. Te koŗi sabrauc gandrīz no visas pasaules.

Pārkāpjot 40 gadu slieksni, lai viņam un viņa vīriem netrūktu spēka kaldināt rotas Latvijai, mīļai, dārgai tēvijai!

J. V.

TIKAI PATAPINĀTI VĀRDI

Sarkanais ģenerālis cenšas iedzīvināt „nacionālā pamiera" programmu

Bruno Kalniņam un viņa nedaudziem mācekļiem pēdējā laikā, šķiet, lielas rūpes sagādā tas, kā nomazgāt no sevis latviešu trimdinieku atbaidītāju sarkano krāsu, ar kuŗu šie vīri tik neglīti aptašķījušies savas politiskās darbības laikā, gan strādājot dzimtenē, gan šeit — svešumā. Un tādēļ — sekojot sava sarkanā ģenerāļa izstrādātai stratēģijai, šie, zem Marksa rūsganās bārdas nobriedušie internacionālisti pēkšņi sākuši pūst šķietami glīti nostrādātā nacionālisma stabulē, cerēdami, ka tiem atvērsies durvis uz trimdinieku sabiedriskām organizācijām, kas, pasargātas no šo vīru padomiem un demagoģijas, līdz šim bija varējušas strādāt samērā raženu un konstruktīvu darbu. Vai Bruno Kalniņa izsludinātais „nacionālais pamiers" sasniegs mērķi un ļaus šiem dzeguzēniem ieperināties latviešu trimdas centrālo organizāciju lizdā, to rādīs nākotne. Pagaidām izredzes nav visai spožas. Lētticīgo starp mūsu organizāciju vadītājiem un sabiedriskajiem darbiniekiem ir mazāk kā Bruno Kalniņš bija cerējis. Un jau Londonas konferencē tam nācies piedzīvot smagu neveiksmi, jo konferences dalībnieki nolēmuši, ka arī Kalniņa kungam, ja viņš līdzīgās apspriedēs grib piedalīties, līdz šī gada 1. jūlijam demokratisku vēlēšanu ceļā jāiegūst Zviedrijā dzīvojošo latviešu uzticība. Protams, ka šādu uzticību ne Bruno Kalniņš, ne viņa līdzskrējēji neiegūs un arī nemēģinās to darīt. Āzi par dārznieku iecelt neviens saprātīgs cilvēks nevēlēsies. Bet „nacionālā pamiera" programma ir jāiedzīvina. Sarkanā krāsa, ar kuŗu šie vīri notašķījušies, ir jānomazgā. Un tādēļ Zviedrijas „Latvju Ziņās" pēdējā laikā aizvien biežāk sāk parādīties raksti, kas cenšas latviešu trimdiniekiem iestāstīt, cik krietni un godīgi ir „fašistu un koloborantu" apkarotie Bruno Kalniņš un viņa karognesēji.

Šiem vīriem, piemēram, pārmetot to, ka tie dēvējot par „koloborantiem" latviešu leģionārus (ko, protams, Zviedrijas Latviešu Ziņas ir darījušas neskaitāmas reizes). Tagad laikraksts taisnojas, ka par kolaborantiem gan neesot uzskaitāmi visi latviešu leģionāri, bet tikai tie, „kas skrēja atplēstām rokām un paļāvīgu sirdi Hitlera skavās." Cik jauka valoda! Žēl tikai, ka pie šīs atziņas sarkanais ģenerālis nebij nācis toreiz, kad čekistiem tika izdoti Zviedrijā internētie Kurzemes cietokšņa aizstāvji. Jeb — vai Kalniņa kungs toreiz vēl nebija saņēmis attiecīgas direktīvas? Laikā ap 1947. gadu līdzīgu dziesmu dziedāja arī tie krievu repatriācijas virsnieki. Kalniņa kunga kollēgas zemākās dienesta pakāpēs, kas klenderēja gar latviešu bēgļu nometnēm Vācijā, skubinot bijušos karavīrus atgriezties „brīvā un laimīgā dzimtenē"...

„Nacionālā pamiera" programmā, liekas, iekļaujas arī Latvju Ziņu pēkšņi lielā interese par baznīcu un kristietību. Par baznīcas aizstāvjiem un sargiem pēkšņi sāk uzmesties vīri, kas dzimtenē savu zilsvārkaino „S.S." biedru rindās sēja vislielāko naidu pret kristīgo reliģiju, kas savā laikrakstā asi uzbruka visam, kam sakars ar kristīgo baznīcu. Tagad tā vien liekas, ka pat Bruno Kalniņš, kas, komūnistiem ienākot, aizliedza latviešu karavīriem dziedāt vakara jundā „Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils", būtu ar mieru uzvilkt priestera talāru, lai „sludinātu Kristus mācības lielās un absolūtās vērtības."

Kāds ir iemesls šādai pārliekai centībai? Atbildi dod Latvju Ziņas (1952. g. 4. dec.) ievietotā vēstule no Toronto: „Vai baznīca var cildināt varmācību un melus."

Raksta autors ļoti uztraucies par to, ka Sv. Jāņa draudze rīkojuši piemiņas vakaru Kārlim Ulmanim, kas nodibinājis „nebrīvības, netaisnības, melu un naida iekārtu Latvijā," šim — „pašmāju diktātoram, kas sagatavojis ceļu Staļina un Hitlera režīmu valdīšanai mūsu dzimtenē." Bazīncas pienākums taču esot stāvēt par Kristus mācības absolūtām vērtībām — taisnību, patiesību, brīvību, mīlestību, aizstāvot vājākos un vajātos.

Tiešām — skaisti, bet, diemžēl, tikai patapināti vārdi. Tādu pašu valodu runā tie bijušie komjaunatnes biedri, kas pēc mēnešu ilgu kursu nobeigšanas tagad dzimtenē sludina „īsto" Kristus mācību Ļeņina īsā kursa izpratnē. Arī tiem Ulmanis bija diktātors, kas baznīcu izmantojis verdzībai un mazo ļaužu apspiešanai. Mēs, protams, nezinām, kāda izskatītos Latvija un latviešu baznīca, ja mūsu dzimtenē piecus gadus Ulmaņa vietā būtu valdījis sarkanais ģenerālis Bruno Kalniņš. Bet viena lieta gan mums ir skaidra — katrs krietns un godīgs latvietis bez vilcināšanās, ja vien to varētu, atgrieztos tādā Latvijā, kādu „diktātors" Kārlis Ulmanis bija uzcēlis. Latvijā, kuŗā valdītu Bruno Kalniņš, — gan, laikam, atgriezties vēlētos tikai retais. Katrs, kas apgalvo, ka Ulmaņa laikā dzimtenē valdījusi nebrīvība, meli un naids, nekalpo patiesībai, bet — melu propagandai, ko izdomājusi Maskava. Kārļa Ulmaņa laikā kristīgā baznīca netraucēti varēja strādāt savu darbu, jo tā bija pasargāta no bezdievīgo sociāldemokratu uzbrukumiem un ķengāšanās. Vai Kārļa Ulmaņa politiskā nostāja bijusi pareiza vai nē, to, protams, baznīca izšķirt nevar, un tas arī nav viņas pienākums. Bet latviešu tautas vēsturē Kārlis Ulmanis tomēr ir iegājis kā viens no tiem vīriem, kuŗa laikā Latvija atplauka nepieredzētā krāšņumā. Viņš stāvēja pie brīvās Latvijas šūpuļa, un kā pirmais par šo Latviju

(Nobeigums 8. lpp.)

SAVIENOTĀS VALSTĪS

Jaungada apsveikuma telegrammas cīnītājiem pret komūnismu no vecajiem ieroču brāļiem nosūtījusi DV apvienība Ņujorkā 21 latviešu karavīram Korejā. Savā laikā DV nosūtīja tiem Ziemassvētku paciņas.

LATVIEŠU STUDENTU KORPORĀCIJAS KALPAKA PIEMIŅAS TĀLĀK NESĒJAS

Latviešu studentu korporāciju kopas konventā Bostonā tiesnesis A. Cīrulis ierosināja domu par latviešu varoņa pulkveža Kalpaka piemiņas tradiciju pārņemšanu uz mūžīgiem laikiem latviešu studentu korporācijām kā nacionālo ideju stiprākajāiem balstiem latviešu tautā pēc tam, kad pašu kalpakiešu nebūs vairs tik daudz, lai organizēti nestu tālāk latviešu tautā Kalpaka piemiņu. Tādēļ studentu korporācijām arī trimdā, tāpat kā brīvības laikā dzimtenē, ir jāuzņemas Kalpaka piemiņas dienas atzīmēšana izcilā veidā.

Kalpakietis pulkvedis E. Kreišmanis, arī pats korporācijas loceklis, lūdza korporāciju kopu Bostonā piedalīties izcilā stilā rīkotā Kalpaka piemiņas dienas sarīkošanā martā Bostonā, kam būtu jaunatnei un arī katram latvietim jāpauž patriotisms un cīņas gars par brīvu Latviju.

Bostonas korporāciju kopā notiek regulāri referātu vakari par mūsu nacionālām un valstiskām problēmām. Korporāciju kopai, kuŗā ietilpst 68 latviešu korporāciju filistri un studenti, pēdējā konventā ievēlēja jaunu prezidiju — mag. iur. V. Lambergu par senioru, mag. iur. A. Cīruli par viceseniorų un inž. J. Kurli par sekretāru.

BLAUMAŅA KOMĒDIJAS ZAGĻI UZVEDUMS

Vācijā pasāktās teātŗu izrādes turpinās arī šai kontinentā. Mainījušies vienīgi apstākļi: tur bija profesionālo aktieŗu izlase, laika pārpilnam, un trupas varēja apceļot vai katru zīmīgāku nometni; šeit lugas iestudēšanai nepieciešamo laiku jānolaupa atpūtai un jāiztiek ar tādu personālu, kādu izdodas saorganizēt. Tāds stāvoklis bija Blaumaņa komēdijas Zagļi inscenētā uzvedumā Čikagā.

Pats pirmais, ko priekškars skatītājiem atklāja, bija Kārklēns (V. Dzelme) un viņa puisis Ješka (Laimonis Kļaviņš). V. Dzelme, bāls saimnieka tips, savu tekstu noskandēja monotoni, bez pārdzīvojuma un tempa. Arī Ješkam trūka skatuves drošības sajūtas. Darbība, it sevišķi žāvas, piespiesta un sausa. Mazliet brīvāks bija Namnieks — Jānis V. Kalniņš, tikai ne vārdu spēlē, tomēr bildinājums īsti nepārliecināja. Balss nokrāsas variācijas, ieskanējās Maijai, ko spēlēja Ruta Hincenberga. Bez lieka uztraukuma likās Olga Kalniņa Lienes lomā, bet reizē arī bez žestiem. Kopā ar viesiem ienākot savās mājās, viņa ilgāku brīdi paliek pie durvīm stāvot, aizmirstot, ka ir namamāte.

Ar laba aktieŗa dotībām žīdu Ābramu notēloja Valdis Hermanis, par ko arī Blaumanis būtu priecājies. Liene, S. Ilstere — Borgiela, tikai pirmā acumirklī nebija iejutusies, citādi sniedza meistarīgi raksturlomu. Abi aktieŗi ar savu spēli pārliecināja, prata sabiezināt izteiksmi un pēc tās veidot balss modulāciju. Iespējamo bija veicis arī dekorātors Jānis Strods.

Protams, teātŗa apmeklētāju Čikagā netrūkst. Latviskā sabiedrība, valoda, Blaumaņa un Zīverta meistardarbi, viņus aicina tīkamai atpūtai. Šo darbu pasniegšanas veids tomēr ir līdzvērtīgs tikai teātŗa izrādēm Latvijas pagastos.

Vērtīgākā sarīkojuma daļa bija Dr. phil. J. Cedriņa referāts par Rūdolfu Blaumani, sakarā ar viņa 90. dzimšanas dienu.

Aleksis Rubulis

MĒNEŠRAKSTS LATVJU SIEVIETE

PIRMĀ GADA JUBILEJAS NUMURS LASĪTĀJAS VĒRTĒJUMĀ

Žurnāls Latvju Sieviete, kas trimdā iznāk tikko vienu gadu, šķiet, ir jau tik tālu, ka tā eksistence nav vairs apdraudēta. Piemērotais saturs un vispusība pievelk arvien jaunus abonentus. Redakcija un apgāds pēdējā numurā atzīstas, ka gada laikā pārvarētas gandrīz neiedomājamas grūtības. No tā varētu secināt, ka turpmāk tik lielu grūtību vairs nebūs un darba panākumi būs aizvien labāki.

Žurnāla Ziemsvētku numurā ir vērtīgi darbi bagātīgām illustrācijām. Pirmajā lapā A. Ogules zīmējums — Marija un Kristus bērniņš, kam blakus Kārļa Krūzas dzejolis — Mūžīgā gaismā, tālāk prof. Dr. Eduards Šmits apcer Ziemsvētku nozīmi un prieku. Seko Elzas Ķezberes dzejolis Kristus bērna roze un nelaiķa etnografa O. Līdaka saturīgais raksts par senajiem latviešu Ziemsvētkiem.

Žurnāla redaktore Konstance Miķelsone sākusi iespiest savu darbu — Pirktā ēna, kurā būs tēlota latviešu bēgļu dzīve Vācijā, risinot kādu mums daudziem sāpīgu jautājumu. Inga, kuŗas vīrs atdusas Kurzemes smiltājā, un Ansis, kam sieva palikusi Latvijā, viens otrā meklē dzimtenē pārrautās ģimenes dzīves turpinājumu svešās zemes ēnā. Šī problēma trimdā ir ļoti aktuāla, gaidīsim rakstnieces Konstances Miķelsones atrisinājumu.

Tālāk seko Ed. Patvaldnieka dzejolis, franču pazīstamā romānista Žida novele Pazudušā dēla atgriešanās, kas lasītāju ievada lielā rakstnieka domu pasaulē. Intervija ar baltu filologi Veltu Rūķi—Draviņu dod ieskatu talantīgās zinātnieces un viņas dzīves biedra darbā. Interesants ir Zentas Mauriņas raksts par to, kā bērnus un sevi pašu izaudzināt par līdzsvarotiem cilvēkiem. Apcerējumā autore runā par diviem nezvēriem: bailēm un naidu, no kā jāsarga bērni, lai tie dzīvē nekļūtu par neirastenikiem, par nastu sev pašiem un citiem. Ar šo konspektīvo, bet kodolīgo apcerējumu būtu vērts iepazīties katrai sievietei, kas audzina bērnus un veido savu personību.

Rokdarbu nodaļā A. Dzērvīte lasītājas iepazīstina ar cimdu, Bārtas tautas tērpa cepures, spilvena un jostas rakstiem. Nav aizmirsts arī latviešu Ziemassvētku galds; par to rūpējusies Aina Ruņģe, sniedzot aprakstu un receptes. Pērkone bagātīgi sniegusi padomus veselības un sejas kopšanai ziemā. Tamara apcerējusi Ziemassvētku viesību tērpus Ņujorkā, neaizmirstot lasītājas iepazīstināt arī ar Parīzes jaunumiem. Un Avonomis, lasot zvaigznēs, stāsta par cilvēku raksturiem, viņu labām un ļaunām īpašībām.

Jauno audzi Šīrmanis iepriecina ar stāstu Gudrinieki. V. Plūdoņa — Ciemos pie Ziemassvētku vecīša — skaistie panti jauki illustrēti mazo priekam. Netrūkst arī Rirdāna veselīgā humora. Reprezentējusies ir arī rakstniece Margarita Kovaļevska, gan ar sava talanta otro daļu, un pareizāki sakot, pirmo — jaukiem zīmējumiem.

Atzinīgi vārdi un vairāki foto attēli veltīti mūsu skatuves mākslininiekiem, kas Ņujorkā un Milvokijā spodrina latviešu teātŗa kādreiz labo slavu. Foto attēlā redzama arī mūsu lielā dziedone Elza Žebranska, Ed. Keiša šaržā Ingrida Vīksna.

Žurnāls iespiests uz laba papīra, labi izdevušies krāsainie vāku iespiedumi.

Iespēju robežās darīts ļoti daudz, lai žurnāla saturs būtu vērtīgs un vispusīgs un lai katrs lasītājs varētu atrast tajā kaut ko, kas viņu interesē. Vietumis valoda varētu būt gludāka, īpaši tulkojumos. Ir dažas valodas un iespieduma kļūdas, bet tās sastopamas visos mūsu trimdas izdevumos un tāpēc Latvju Sievietei šie pārmetumi nav jādzird vienai. Cerēsim, ka turpmāk šie trūkumi mazināsies.

Visumā žurnāls silti ieteicams katrai latviešu ģimenei, jo katrs tajā atradīs to, ko nevar sniegt svešo tautu izdevumi.

B. S.

CEĻA VĀRDI

Kad pienāks laiku mets, tu viendienu piepeši jutīsi, ka tev dzīve top viegla, kaut gan neviena nasta nav atkritusi, tu jutīsi, ka tava dienas gaita top ērta, kaut gan visur tava spēka soļi būs ierobežoti! jutīsi, ka topi mierīgs, kaut gan visapkārt nemiers būs paviarojies, ka tavi darbi atgriežas uz tevi, kaut gan tu viņus ne aicinājis, ne sūtījis. Tu jutīsi, ka lēni aust tava iekšējā saule.

J. Rainis

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Z. Mauriņa — DANTE	ies.	2.60
Tagore — GĀJU PUTNI	ies.	2.10
J. Sirmanis — PIKSTITE		
J. Sirmanis — KRIKSIS (ar krāsainām illustr.)		2.60
B. Bjernsons — PA DIEVA CEĻIEM, romāns		2.50
K. Raudive — DER CHAOSMENSCH		4.25
Dr. Z. Mauriņa — DIE WEITE FAHRT		2.45

Sagatavošanā:
P. Dāle — VĒROJUMI UN PĀRDOMAS
Prof. T. Celms — TAGADNES PROBLĒMAS
(951) Pastāvīgi krājumā jaunākās grāmatas un notis
A. KALNĀJA apgāds, 1521 N Clybourn Ave, Chicago 10, Ill.

T. KENIŅA KLAVIEŖU STUDIJAS
AUDZĒKŅU VAKARS
svētdien, 1953. g. 18. janvārī, pl. 6 v. Sv. Andreja baznīcas lielajā zālē
Ieeja pret ziedojumiem, saņemot programmu, bērniem brīva «49»

G. STĀLS

MELNĀ AFRIKA UN TĀS NOSLĒPUMI

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ

Sniedzam mūsu lasītājiem interesantu un piedzīvojumiem bagātu rakstu sēriju par franču ekvātoriālo Afriku, kur latviešu bēglis iepazinies ar melno iezemiešu tikumiem un eksotiskās dabas noslēpumiem.

ZILOŅU ZEMĒ

LĒNI MOSTAS TROPISKAIS RĪTS. — NAKTĪ AVEŅU KRĀSAS MĒNESS SMIDZINA GAISMU PĀR PALMU STUMBRIEM. — ZILONIS, KAS NEPAZĪST ŠĶĒRŠĻU, NAKTĪ APGĀZIS BŪDU UN SAMINIS SIEVIETI

Pēc pienācīgās vizītes pie rajona priekšnieka, mēs ar Bobu seidzamies lejā pa terases kāpnēm, lai sāktu ceļojumu uz mūsu jauno darba vietu. Lielās ziloņu galvas, kas grezno terasi, mums vēl atgādina mūzeju putekļainos eksponātus. Apskatot īpatnējo galvas kausa uzbūvi, ar niecīgo smadzeņu telpiņu un lielajiem kauliem, kas veidoti kā bišu šūnas no trauslām kaulu plāksnītēm, mēs kļūstam nepacietīgi un ilgojamies sastapt šo Kongo mežu valdnieku personiski.

Mūsu nākošā apmešanās vieta nēģeru sādža, dziļā mūža mežā, dienas gājienā no rajona centra.

— Jūs esat ziloņu zemē, — saka priekšnieks. Veicot savus tūkstoš kilometru garos ceļojumus, tie ik gadus, ap vienu un to pašu laiku ierodas savās vecajās iemīļotākajās uzturēšanās vietās. Kad apgabalā uzklīdīs ziloņi, to jau katrs ciems zina iepriekš pasacīt...

Ekvātora rīts cauri mākoņu un miglas segām mostas lēni. Tikai ap sešiem var skaidri saredzēt šauro kājnieku taku, kas vijas starp biezu krūmu un palmu sienām. Mudžekļainais augu biezoknis ātri vien remdē mūsu ziņkāres alkas, jo tālāk par diviem soļiem no iemītās takas uz priekšu netiek.

Mūsu karavānā astoņi tipojas nesēji un ap desmit nēģeru, kas stiepj mūsu gultas drēbes, telti un pārtiku. Ritmiskā soļu gaitā, šūpojamies tipojas sēdekļi, bet sutīgais karstums liek sevi manīt un pa tipojas nesēju mugurām sāk tecēt sviedru straumītes. Caur krūmiem un garo zāli, kas tālu pārsniedz cilvēka augumu, var saredzēt vienīgi tuvākos kokus.

Ar apbrīnojamu veiklību staltie nesēji izlokās starp saknēm un kokiem un pārnes mūs pār upēm, kas šķērso ceļu. Tačū pēc sešu stundu ceļošanas uz cilvēku mugurām kauli sāp kā no pēriena. Sīkie grūdieni padara mīkstāku pat latvieša „koferi". Mans draugs francūzis mēģina iet kājām, bet jau pēc pāris kilometriem, nosvīdis un aizelsies, kāpj atpakaļ savā mocību krēslā. Tā pirms tumsas sasniedzam mūsu pirmās dienas gala mērķi. Muvendzes ciemu.

Ciems gandrīz tukšs. Iedzīvotāji aizvākušies uz saviem manioka lauciņiem mežos, sargāt tos no ziloņiem. Pāri ciemam galvenai un arī vienīgajai ielai burvis izvilcis grūdu un iekāris tajā lupatas un kaulus, lai ciemu pasargātu no nelabā.

Pagriežos atpakaļ un esmu pārsteigts: mūsu ļaužu skaits pavairojies desmitkārtīgi. Par mūsu ierašanos zina visa apkārtne, kaut gan paši to izlēmām tikai vakar vakarā. Visi sanākuši mūs apskatīt un, ja iespējams, ko nopelnīt. Kā sievietes, tā arī vīrieši, gandrīz pliki, ar mazu drēbes gabalu ap gūžām.

Mēs iekārtojamies tukšajās būdās ārī. Turpat apmetas vai nu tieši uz zemes vai uz koku mizām mūsu melnie. Ir jau septiņi vakarā, un pēc dažiem mirkļiem tumsa, kā bieza sega, pārklāj visu sādžu.

No pirmā miega mūs uzmodina „tam-tam" rībona. Tad seko no mežiem kliedzieniem pavadīta dziesma. Grūti atkal iemigt šai skaņu īpatnējā un uzbudinošā plūdumā. Kaut kas vilinošs un mūžīgs vērd nemitīgajā uzmācīgajā troksnī. Dziesmas četru nošu vienmulīgais atkārtojums, kas atgādina mežā šalkoņu, te jūras viļņošanu ir šīs mežonīgās dabas un spiedīgā siltumnīcas gaisa izpaudums.

Izejam no būdas un ieraugām fantastisku ainu. Milzīgs aveņu krāsas mēness smidzina caurspīdīgi miglainu gaismu pār garajiem, bezzarainajiem palmu stumbriem. Aiz būdām nekustīgi stāv platlapainie banānu koki. Viss tumšām, biezām ēnām izrotāts. Daba guļ, bet sādžas laukumā pie vājas sveķu lāpas griežas melno bars. Cik maz ikdienas reālitātes šo melno ķermeņu kustībās un drebināšanā, cik tālu tie no zemes rūpēm, ar savām nosvīdušajām sejām un kailo miesu! Ir stipri jāsavaldās, lai nesāktu griezties viņiem līdzi burvestību un ekstāzes piesātinātajā gaisā.

Ko viņi dzied? — jautāju savam bojam Eduardam.

Viņi stāsta, ka baltais ieradies ciemā... ka ceļā satikuši zemes vecāko... ka kāds miris... ka ziloņi jau klaiņo apkārtnē... ka rīt dosies uz pērtiķu medībām... Stāsta visu, kas tikai ienāk prātā.

Zēni ar nekaunīgām vidukļa kustībām piedejo pie meitenēm un atkal atgriežas savās vietās. Tad meitenes piedejo pie zēniem, uz mirkli apstājas, un atgriežas atpakaļ. Tā tas turpinās stundām ilgi. Pamazām arī pieaugušie iekļaujas kopējā dejā un bara uzbudinājums kāpj, līdz beidzot visi kustas kā transa pārņemti.

Pēkšņi kādā ciema nomalē atskan kliedzieni un troksnis. Vīrieši paķer lāpas un, neganti kliegdami, aizskrien uz to pusi. Mežā, ik pa brīdim, sadzirdams dobjš troksnis. Tie ziloņi, un ciema ļaudis ar kliedzieniem cenšas tos attālināt no manioku laukumiem. Neviena dvēsele neiedrošinās tagad doties pa takām uz mežu un neviens arī nekust tālāk par simts soļiem no būdas. Drīz mežā troksnis apklust un pārtrauktais „tam-tam" turpinās. Ir jau pusnakts, un noguruši dodamies gultās.

No otrā miega mani uzpurina bojs un saka, ka ziloņi jau pie paša ciema. Nepagūstu izlēkt no gultas, kad spēcīgs trieciens sakustina mūsu būdu. Tad kaut kas ar lielu troksni nokrakšķ virs mūsu galvām.

„Patron éléphant," — trīcēdams čukst Eduards, un arī es skaidri dzirdu smagus soļus. Liekas, kāds staigā aiz būdas, šķērsdams un lauzdams krūmus.

Nākamajā brīdī stāvu nakts tumsā. Kliegdams un vaimanādams pieskrien kāds nēģeris un velk mani sev līdzi. Lāpu un petrolejas lampu gaismā atklājas baigs skats: starp būdas izirušām lapām un rīkstēm rēgojas cilvēka ķermenis ar sakroplotām krūtīm, izplestām rokām un kājām. Zilonis, iedams pāri sādžai apgāzis trauslo būdu un saminis sievieti, kas iekšpusē gulējusi.

Steidzos atpakaļ uz savu būdu apskatīt, kas tur. Arī manai būdai trūkst pus jumta. Zilonis to aizķēris un noplēsis ar turpat lauzto koka zaru.

Zilonis nepazīst šķēršļu un vienreiz uzņemto virzienu maina tikai lielās briesmās, — paskaidro bojs. Kavējamies līdz rīta gaismai nomodā. Starp ciema būdām redzami pēdu dziļi, pusmetru plati iedobumi. Tas mūsu nakts traucētāju darbs. Gluži neticami, ka dzīvnieks spēj tā izmīcīt zemi.

Nobeigumā sekos:
ZILOŅU MEDĪBAS

„Kazaki raksta vēstuli turku sultānam"

17. GS. DIPLOMĀTISKAIS STILS

Arvien biežāk presē parādās Ukrainas vārds. Ukrainai ir bijusi ievērojama loma Krievijas, Polijas un Lietuvas vēsturē. 17. g. s., sacensoties par varu Austrumeiropā, starp Krieviju, Poliju un Ukrainu, pēdējā bija zaudētāja un nogāja no politiskās skatuves.

Bet tagad šī vēstures tecējumā apspiestā un piemirstā tauta kā sfinga parādās pie Austrumeiropas politiskām debesīm un sāk pievērst sev pasaules uzmanību, jo tieši Ukraina tur savā kabatā geopolitiskā jēdziena „Krievija" atrisinājuma atslēgu.

Pavisam vienreizējs un savdabīgs ir bijis Ukrainas kazaku (nesamaisīt ar Donas kazakiem, kuri 1905. g. „uzstājās" pie mums) institūts, kuram laikam, precedenta nav. Ukrainas kazaku galvenā mītne „Zaporožje" uz Dņepras upes salas ir pirmajā pusē 17. g. s. vārda īstā nozīmē. Dibināta 16. g. s. Ukrainas aizsardzībai pret nemitīgiem tatāru un turku iebrukumiem, to no defensijas ir pārgājusi ofensīvā. Uz saviem ātrajiem zirgiem un tikpat ātrām vieglajām laivām (kaijas), kazaki ir rīkojuši kaujas gājienus un sirojumus pret tatāriem un turkiem, sagādājot tiem smagas „galvas sāpes"...

Kazakos ir gājuši brīvprātīgi gan īsti varoņi — patrioti, gan bēgoši no mužniecības kalpības, gan politiski bēgļi. Uzņemot kazaku Zaporožē, tam uzdoti 4 jautājumi: vai tici Kristum, vai atzīsti Trisvienību, vai tēvreizi proti un vai spēj dzert? Apstiprinoša atbilde bija arī uzņemšanas lēmums. Neviens nepētīja pēc kazaka rakstiem un pases. Režims Zaporožē ir bijis stingrs un robežojies ar asketismu, jo no dzīļā dzimuma kazakiem bija jāatsakās. Savus priekšniekus — atamaņu u. c. — kazaki ievēlēja gandrīz vai demokrātiski — vispārīgās, bet gan atklātās (reizēm arī kulaku) vēlēšanās. Ar kazaku varonību un panākumiem ir lepojušies ne tikai ukraiņi, bet arī poļi, lai gan pēdējie bija no tiem dabūjuši ne vienu vien pērienu no hetmanis Chmeļnickis viņus pamatīgi sakāva.

Raksturīgi, ka Zaporožje faktiski par sevi nav atzinusi nekādu augstāku varu: ne pašu ukraiņu, ne poļu, ne krievu, un vēl raksturīgāki, ka Zaporožje nav atzinusi nekādas privilēģētas šķiras: katrs dižciltīgais, katrs bagātnieks bija tas pats kazaks.

Sakaitināts un no pacietības izvests toreiz varenās Turcijas sultāns Muhameds IV 1674. g., kopā ar tatāriem gatavojās kara gājienu pret Zaporožji ar 55.000 vīru lielu armiju, bet pirms tam mēģinājis kazakus pieveikt diplomātiskā ceļā, un to uzaicinājis padoties ar šādu rakstu (notu): „Sultāns Muhameds IV Zaporožjes kazakiem. Es, sultāns Muhameds IV, saules- un mēneša brālis, Dieva mazdēls un vietnieks, Maķedonijas, Babilonijas, Jeruzalemes, Lielās un Mazās Ēģiptes valdnieks, ķeizaru ķeizars, valdnieku valdnieks, dižciltīgo bruņinieks, neuzvarams karotājs, neizsīkstams Kristus kapa sargātājs, paša Dieva mīlulis, musulmaņu prieks un cerība, kristīgo lielais aizstāvis un biedinātājs, — pavēlu jums, Zaporožjes kazaki, padoties man un maniem uzbrukumiem netraucēt."

Uz šo sultāna notu kazaki ir atbildējuši tā: „Zaporožjes kazaki turku sultānam. Tu turku sātāns, nolādētā velna brālis un sabiedrotais un paša Lucifera sekretārs. — Kas, maita, Tu par bruņinieku? Tu nespēj ar savu [illegible] ar [illegible]. Tavu karapulku mēs nebīstamies un uz zemes un ūdens pret Tevi cīnīsimies, Tu Babilonijas pavārs, Maķedonijas ratnieks, Jeruzalemes brūveris, Aleksandrijas āžu maucējs, Lielās un Mazās Ēģiptes cūku gans, armēņu cūka, tatāru terba, Kamenecas bendes, Podolijas nelietis, paša velna mazdēls, visas pasaules ģeķis un mūsu Dieva muļķis.

Datumu nezinām, jo kalendāru neturam; mēness debesīs, gads grāmatā, bet diena pie mums, tāda pati kā pie jums, nobučo, lūk, šeit mūs...

Atamans Jānis Šiška ar visiem Zaporožjes kazakiem."

Šo diplomātisko notu apmaiņu ir padarījis nemirstīgu slavenais mākslinieks Repins ar savu gleznu „Kazaki raksta vēstuli turku sultānam", kuru apskatot, visdrūmākā seja pārvēršas smaidā.

Zaporožje, šo brīvības, revolūcijas un demokratijas citadeli, kuru dažādi ienaidnieki ir daudzkārt sīvi apkarojuši un Rīčpospolita, kur atdusas neskaitāmu kazaku un viņu ienaidnieku kauli, 1795 g. galīgi iznīcināja Krievijas ķeizariene Katrina II, nežēlīgi izrēķinoties ar pēdējiem mohikāņiem. Bet kazaku pēcteči šodien fanātiski tic savai uzlecošai zvaigznei.

J. Saliņš

IZRAĒLAS

ĀRĒJĀ FASĀDE: PILNI RESTORĀNI, LEPNI AUTO, PARĪZES MODES. — MASU IECEĻOŠANA

Telavīva. Jau kopš nedēļām gara rinda pacietīgu šīs zemes iedzīvotāju virzās pie Britu sūtniecības, kuras ārpusē stipri racionētā Telavīvā grezno tukšas pārtikas produktu kastes, viskija pudeles un cukura maisi.

Varētu iedomāties, ka šie ļaudis šeit ieradušies nolūkā labī apgādātā sūtniecībā iepirkties kādus pārtikas produktus. Nē, šie vīri un sievas ieradušies šeit vai ar vienīgo nolūku nodrošināt savu britu pavalstniecību, kas tiem piešķirta pēc Hitlera režīma nostiprināšanās Vācijā un žīdu represijām 1933. g., Vāciju atstājot. Līdzīgā kārtā apsēsti amerikāņu, franču un citi turienes konsulāti.

Jāievēro, ka šie ļaudis, kas šeit pulcējas savu britu vai citu valstu pasu atjaunošanai vai atgūšanai, pirms gadiem ieradušies šai zemē, lai kopīgi ar savas rases piederīgiem uzceltu sen apsolītā zemē pastāvīgu mājas vietu.

Starplaikā šos ļaudis pārņēmušas bailes, kas vienmēr turpina izplesties un ko sarunās viņi apstiprina: bailes, ka zemes saimnieciskais stāvoklis lēnām pasliktinās, ka tas drīzumā var izvērsties vispārējā bankrotā. Pret to, kā pesimistiski noskaņotie žīdi izsakās, vairs nelīdzēs daudzie miljoni, kas saņemti no „riebīgiem un briesmīgiem vāciešiem" kā atlīdzība un sāpju nauda.

Viņi rēķinās ar to, ka desmiti tūkstoši, pat varbūt simti tūkstoši žīdu, kas tagad apmetušies savā īstajā un sen ilgotā tēvzemē, to gatavojas atstāt, lai meklētu jaunu patvēruma zemi. Palicējiem būs jāapmierinās ar tādu dzīves standartu, kas eventuāli var būt stipri zemāks par tagadējo.

Saimnieciskās grūtības jāizskaidro ar kādu jaunu parādību šai valstī, proti: izceļotāju skaits pārsniedz jaunieceļotāju skaitu. Bēgšana no Izraēlas pieņemtu vēl plašākus apmērus, ja iestādes to nebremzētu izceļošanas vīzu un iedzīves priekšmetu atļauju piešķiršanas ziņā. Savdabīgākais ar visu to ir tas, ka Telaviva, Jeruzaleme un arī pārējās zemes daļas, ārēji uzrāda uzplaukuma iespaidu. Kafejnīcas un restorāni, kā jau teikts, labi apmeklēti, bulvāros redz lielus, elegantus auto un pēc pēdējās modes ģērbušās sievietes. Priekšpilsētās pacēlušies jauni dzīvojamo ēku bloki un Nagajas stepē izniruši daudzi jauni ciemi.

Lai iepazītos ar īstiem apstākļiem, jāpalūkojas aiz fasādes zemes iekšpusē. Kāda cauruļu fabrika strādā tikai pus dienas, jo trūkst skārda, kura importam nav valūtas.

Pilsētās pie bankām drūzmējas iedzīvotāji, kas apmaina visus vecās naudas krājumus. Apmaiņa gan notiek 1:1, bet valsts no apmaināmās summas ietur 10 proc. kā piespiedu valsts aizņēmumu. Ielās darbojas melnās biržas tirgoņi, kas par vēlamo ārzemju valūtu piedāvā trīskārt vairāk par oficiālo kursu.

Gandrīz vai visās sadzīves nozarēs liek sevi just devīžu trūkums. Pasmagi sadabūt rakstāmmašīnas lenti, kas jāieved no ārzemēm. Skolēniem trūkst skolas grāmatu, kas nāk no Anglijas, advokātiem — jaunāko likumu grāmatu un profesionālas literatūras, ko iespiež ārzemēs. Apsāktās fabriku jaunbūves nevar nobeigt, daudzi uzņēmumi jēlvielu trūkuma dēļ nestrādā, citi strādā tikai ar pusjaudu, lai arī pēc tam apklustu.

Kur meklējams visu šo lietu cēlonis? Vienkārši vecumvecā un vai visu bankrotu nelaimē: saimniekots pāri līdzekļiem, ievedot astoņas reizes vairāk preču kā eksportējot.

Agrāk ārējās tirdzniecības deficītu izlīdzināja ar devīgām amerikāņu palīdzības summām. Tagad izpalīdzas ar īstermiņa kredita aizņēmumiem, kuru atmaksas spiež smagi. Cik smagi, to sargā kā valsts noslēpumu. Blakus tam Anglijas finanču ministrija un Londonas eļļas firmas, kuras piegādā 2/3 šās zemes naftas patēriņa, atteikušās jaunu kreditu piešķiršanu.

Bez naftas Izraēlas saimniecība nefunkcionē. Ja nedarbosies ūdensstacijas, apelsīnu dārzi, kuru raža sastāda 66 proc. visa Izraelas eksporta, vienkārši izkaltīs.

Liekas neizprotami, ka zemes pussociālistiskā valdība tik ļoti sekmējusi masu ieceļošanu un straujū industriālizāciju, kas tagad tik nopietni apdraud valsts nākotni.

Fas.

Kanadietis izgudrojis zemūdens televīzijas aparātu

Kādam 34 gadus vecam valsts ierēdnim piedēvē labākās zemūdens televīzijas aparāta izgudrošanu. Elektroinženieris Viljams F. Toringtons, kas darbojas Nacionālā pētniecības padomē, nesen pārbaudīja un eksperimentēja ar savu aparātu Albertas provinces Banfā, kopā ar Kanadas zvēru aizsardzības ierēdņiem, novērojot ezera foreles Minevankas ezerā.

Tādā ceļā zivkopības lietpratējiem ir iespējams novērot zivis dabiskos apstākļos. Toringtons cenšas palielināt kā savas kameras darbības radiju, tā arī dziļumu, un tas jau pārbaudīts.

Šiem eksperimentiem nākotnē var būt liela vērtība nogrimušu zemūdeņu un kuģu atrašanā, un tie dos iespēju labāk izpētīt arī vispār zemūdens dzīvi. Piemēram, kad britu zemūdene HMS Affray pirms kāda gada nogrima Britu kanālī, to varēja pēc dažām nedēļām skatīt televīzijas aparātā, ko zem ūdens nogādāja ūdenslīdējs. Toringtona mašīna var noraidīt zemūdens ainas bez jebkādas speciālas vadības ar pogas vai kloķa nospiešanu. To var izdarīt operātors, kas mierīgi sēž drošībā kādā kuģī.

Toringtona aparāts ir televīzijas aparāts, kas iemontēts lielā tērauda cilindrī, kurš ar elektrības kābeli savienots ar ekrānu virs ūdens uz kuģa. Cilindri var manevrēt, vadot to dažādos virzienos un paceļot un nolaižot no lielāka vai mazāka atstatuma. Četri prožektori apgaismo telpu aparāta priekšā.

C. S.

VERGU PILSĒTAS PADOMJU KRIEVIJĀ

KO ĀRZEMJU PĀRSTĀVJI REDZĒJUŠI SIBIRIJĀ

Pagājušajā vasarā Lielbritanijas sūtnis Maskavā izpelnījās godu redzēt jaunatklāto Donas—Volgas kanāli. Tagad kļuvis zināms, ka vēl lielāku Padomju ārlietu ministrijas „uzticību" iemantojuši daži citi ārzemju pārstāvji. Meksikas militārais atašējs, Argentīnas saimnieicsko lietu kārtotājs un Indijas pirmais sūtniecības padomnieks Maskavā. Šie trīs kungi Padomju lidmašīnā pārlidojuši Ziemeļsibiriju un katrā plānā nozīmētajā vietā uzkavējušies 1—2 dienas. Pirms šīs ekskursijas viņi gan solījušies presei neko neizpaust, ko arī godīgi pildījuši, bet daļa novērojumu par redzēto, (varbūt ar paša Kremļa iepriekšēju aprēķinu) tomēr izkļuvuši atklātībā pa citiem ceļiem, un, kad viņi atkal atgriezušies Maskavā, argentīnietis rezumējis: mēs esam atklājuši jaunu, nepazīstamu pasauli!

Lidojums bez nolaišanās vispirms gājis tieši uz Murmansku. Tur viņiem parādīta „baraku fabrika", kurā nodarbina ap 30.000 strādnieku un gatavo ziemeļu klimatam piemērotas barakas tām 13—15 lielpilsētām, kas radušās starp Murmansku un Bēringa jūru. Sienu izolācijai lietojot korķi ... un 1952. gadā Portugāle pārdevusi visu savu korķa ražu Pad. Savienībai!

Austrumos no Murmanskas vācu kara gūstekņi uzcēluši jaunu pilsētu Momlegorsku (100.000 iedz.), un tanī tiek pārstrādāts Petsamo apgabala niķelis, beriliums un kobalts. Nākošā pietura bijusi netālu no Obas grīvas Salecharda, un šinī vietā, kas vēl pirms gadiem bijusi sameklējama tikai uz speciālkartēm un apzīmēta par mednieku apmetni, atradusies pilsēta ar pāri par 70.00 iedzīvotājiem. Šeit ekskursantiem parādītas lielas tērauda lietuves, uz kuru mašīnām vēl bijis lasāms Kruppa vārds un kas 1946. gadā, kopā ar pēdējām vācu tērauda techniķu receptēm, nodemontētas Esenes priekšpilsētā — Barbekā. Turpat netālu Obodorskā (150.000 iedz.) tiem atļauts apskatīt milzīgas dzelzslietuves, kurās Sibirijas rūda tiek apstrādāta ar kokogļu palīdzību, kas pēdējā laikā arī tiek praktizēts modernajā zviedru dzelzsrūpniecībā. Tāpat Obodarskā tie skatījuši lielu termisko spēkstaciju, kas visu Obas grīvas apgabalu apgādā ar strāvu. Tālāk tie aizvesti uz Beļogribovu (ziemeļos no Toboļskas), kur uz Obas upes tuvojoties nobeigumam milzīgas hidroelektriskās stacijas būvdarbi. Šī stacija apgādās ar strāvu visu Ziemeļsibiriju. Pie Jenisejas grīvas diplomāti redzējuši Dudinku, kurai Sibirijas vergu cars Vladimirs Voronins (kopš 1932. g. viņš vadījis Sibirijas saimniecisko plānošanu un miris pag. g. oktobrī) licis pamatus 1933. g. Tagad tur ir vairāk kā 100.000 iedzīvotāju. Pie Lenas upes viesiem parādītas Buluņa (pāri par 250.000 iedz.), pie Kolimas—Ambarčika un Ņižnij-Koļimska (katrā ap 200.000—250.000 iedz.), bet Indiģirkā pāri par 150.000. Pēdējais diplomātu ekskursijas punkts bijuši Anadira pie Bēringa jūras (500.000 iedz.), un šeit tie pārliecinājušies, ka dzelzceļa maģistrāle Čita — Jakutska — Magadana — Anadira — Čukotska, diemžēl, nav tikai propaganda, tāpat tiek izbūvēts garš Sibirijas maģistrāles atzarojums no Omskas uz Jugansku un Turjansku (ziemeļaustr. virz.). Savā lidojumā tie pārliecinājušies par blīvi izbūvētu lidlauku tīklu un redzējuši lielākas un mazākas vārdos nezināmas pilsētas (vergu nometnes!) un apdzīvotas vietas (kolchozus), kas gar lielo Sibirijas upju straumēm paceļas taigās un tundrās. Visā milzīgajā Krievzemes arktiskajā apgabalā starp Murmansku un Bēringa jūru, kur 1920. g. bija tikai ap 750.000 iedzīvotāju, šodien esot jārēķina pāri 30.000.000! Diplomāti domā, ka tie visi gan nebūšot brīvprātīgi ieceļojuši (kaut gan Kremļa pavadoņi stāstījuši par lieliskām peļņas un avansēšanās iespējām, ko Padomju pionieriem (čekistiem) dāvājot māmuļa — Sibirija, bet, ka te gigantiskos apmēros un ar pārlabotām metodēm praktizēts tas, ko savā laikā darījuši angļi — kolonizējot Austrāliju un franči — Jaunkaledoniju.

Vienīgais, kad tie Dudinkas viesnīcā, iebaudīdami Jenisejas krastos audzēto Mičurina kartupeļu vodku, attaisījuši savu līdzpaņemto radio somu, tiem bijis jāpietiek ar Maskavas, Novo—Sibirskas, vai Irkutskas raidītājiem. Ēteris pār Ziemeļsibirijas vergu pilsētām klusējis, šī klusuma iemeslus nav paskaidrojuši arī pavadoņi, bet mocekļu vaimanas, kaut arī tās izkliegtu miljoni, ar šiem rīkiem nav uztveŗamas. Tās sadzirdēt un tām atbildēt var tikai tie, kam ir sirdis.

Va— Pe—

PASAULES RAIBUMI

● Hermaņa Gēringa bruņoto auto pārdos vairāksolīšanā Anglijā. Auto savā laikā izgatavoja Mercedes — Benz, kopā ar 7 citiem speciāli konstruētiem bruņu automobiļiem nacionālsociālistu vadoņu vajadzībām. Auto sver ap 5 tonnām, tas ir apsegts ar bruņu plāksnēm un tā logi ir šāvienu droši (4 cm). 1945. g. šo auto ieguva britu karaspēka daļas, iekaŗojot Vāciju, un nodeva to britu kareivju ģimeņu apgādei. Visu laiku auto bija izlietots kā eksponāts, un tas ienesis jau 15.000 angļu mārciņas.

● Kāda amerikāņu tiesa Rietumvācijā nolēmusi nosūtīt atpakaļ aiz dzelzs aizkara 9 gadus vecu meiteniti Johannu Bobrovicu. Viņas māte dzīvo Ļvovā, kas tagad atrodas zem krievu pārvaldes. Tiesnesis spriedumu motivējis sekojoši: „Mēs nevaram aizliegt mātei viņas bērnu tikai tāpēc, ka nosodām režīmu, zem kura viņa dzīvo."

● Anglijas Dartmūras cietuma administrācija ir pārliecināta, ka pēriens kādreiz ir tomēr laba lieta. Ar pērienu dabūjis iepazīties 22 g. vecais Edvards Mc. Guire, kuru pirms 2 gadiem notiesāja uz 14 gadiem cietumā un kurš bija uzbrucis cietumsargam un sadauzījis tā seju. Par pēdējo pārkāpumu viņš tika piesiets pie liela trijstūra, apsedzot plecus un vietu ap nierēm ar ādas popējumiem, bet muguru atstājot kailu. Uz tās tad arī ārsta klātbūtnē uzskaitīti 12 sitieni ar „deviņastaino kaķi".

● Ka franči necieš savu vadoņu nonievāšanu, atkal pierādījies kādā provinces pilsētā. Pēdējā atrodas angļu I Pasaules kaŗa komandieŗa feldmaršala Haiga statuja. Šī statuja bija „izgreznota" ar kartona masku, kas atveidoja cūkas galvu, un virkni tukšu vīna pudeļu. Policija notikušo ved sakarā ar nesen publicētām Haiga atmiņām par Pirmo Pasaules kaŗu. Savās atmiņās viņš ļoti asi nosodīja franču armiju, aizrādot, ka tā nevēlējusies kaŗot. Tāpat viņš pārmetis franču politiskajiem un militārajiem vadoņiem, norādot, ka bieži viņu nopietnākā nodarbošanās bijusi skalot kaklu ar konjaku.

CEĻŠ UZ PĀRPILNĪBU

CILVĒKI IR SPĒJĪGI UZLABOT DABU UZTURA SADĀGĒ — VIŅIEM TAS JĀDARA, LAI NENOMIRTU BADĀ

„Dodiet mums maizi" ir bijis sauciens zemes virsū jau kopš seniem laikiem. Nekad virs zemes nav bijis tāds moments, kad kaut kur cilvēki neciestu no uztura trūkuma. Šodien šie apstākļi dienu no dienas kļūst arvien ļaunāki. Pasaules iedzīvotāju skaits arvien turpina pieaugt tādā progresijā, ka 70 gadu laikā tas dubultosies. To veicina vēl ķīmiskās zinātnes brīnumzāļu attīstība. No kurienes tad nāk uzturs?

Mums ir labi pazīstami bada apstākļi Indijā un Ķīnā. Bet ka uzturvielu sāktu pietrūkt arī citur virs zemes, tas mums līdz pat pēdējam laikam nebija ienācis prātā. Pagājušā gada marta mēnesī agrikultūras pētījumu sabiedrības priekšnieks B. T. Šovs parlamenta locekļiem Vašingtonā ziņoja, ka Amerikas iedzīvotāji 1975. gadā sasniegšot 190 miljonu. Tanī pašā laikā uztura ražošanai derīgas zemes būšot 23 miljoni akru par maz, lai šo iedzīvotāju skaitu uzturētu. Kas tādā gadījumā būtu darāms? Vairākas grāmatas jau izdotas šī jautājuma analizēšanai, bet galīgā atbilde vēl nav dota.

Atbilde ir pavisam vienkārša. Visu mūžu cilvēki cīnās tikai pēc uztura, kas savukārt ir atkarā no augu ražošanas. Pat gaļas ražošanas pamatā ir augu valsts. Bet augu ražošana un ievākšana ir gausa, pie tām nelietderīga līdz bezgalībai. Ja domā par zemkopību kā lielo uztura vielu ražotāju, tad redzam, ka jau pati zeme ir ierobežotā daudzumā, bet tomēr dažās zemēs gandrīz vai visi iedzīvotāji nodarbojas tikai ar zemkopību, lai saražotu pietiekami daudz uztura.

SINTETISKIE PRODUKTI

1948. gadā Amerikā zemkopībā bija nodarbināti deviņi miljoni. Ieņēmumi no tās sasniedza 31 biljonu dolarus. Ķīmiskā rūpniecībā tanī pašā laikā bija nodarbināti 700 tūkst. cilvēku, bet ražots bija par vienu trešdaļu vairāk nekā zemkopībā. Tam pa daļai pamatā ir tas apstāklis, ka rūpniecībā ražo visu laiku, vai tas būtu lietū vai sausā laikā, ziemā vai vasarā, pie kam vienā dienā padara to pašu ko zemkopim jāgaida mēnešiem ilgi.

Cilvēks šo iztikas līdzekļu sagādes problēmu atrisinās tikai tad, ja viņš atbrīvosies no turēšanās pie augu valsts. Citās ražošanas nozarēs, izņemot uztura vielas, šī atatbrīvošanās jau notikusi un ar ļoti labām un tālejošām sekmēm. Tā tas noticis ar krāsām un smaržām. 19. gs. ar indigo stādu bija apklāti pusotra milj. akru zemes. Gadsimta beigās jau sāka izmēģināt un atrada vienkāršāku un lētāku krāsu rūpniecības veidu. Pēc tam 20 gadu laikā indigo stādu ražošana praktiski beidza pastāvēt. Tagad mākslīgās krāsvielas pilnīgi jau izskaudušas dabīgo krāsu izejvielas.

Vijolīšu ziedi kādreiz maksāja 20—30 centus mārciņā. Vajadzēja 2500 mārciņas vijolīšu ziedu, lai ražotu vienu mārciņu absolūtās vijolīšu smaržas, kas maksāja 500—700 dolaru. Sintetiskā vijolīšu smarža tagad maksā tikai $6.50 mārciņā.

Viss tas tika panākts ar atsevišķu cilvēku piepūli un pētījumiem. Ko var panākt darbojoties kopīgi vairākiem vienā laukā, to pierāda kaŗa laika apstākļi. No ķīmiķiem neatlaidīgi prasīja divu preparātu izgudrošanu — sintetisko gumiju un sintētisko chinīnu. Rezultātā — sintetiskās gumijas auto riepas tagad ir 20—40 proc. labākas par dabīgās gumijas riepām, bet cenas ziņā 20 proc. lētākas.

Kādreiz cinchona koka miza bija vienīgā chinina izejviela. Ne tikai sintētiskais chinins bija beidzot izgudrots, bet tanī pašā laikā rūpniecībā parādījās vēl daudz spēcīgāks un efektīgāks malarijas drudža apkaŗošanas līdzeklis. Pēdējais tagad ir jau 500—1000 reizes stiprāks un derīgāks par chininu.

Šajā triumfa gājienā par sitnetisko smaržu, gumijas un medikamentu rūpniecību, ķīmija sāka uzbrukumu dzīves vitālo nepieciešamību laukā — apģērbiem un uzturam. Apģērbu sfairā sintetisko šķiedrvielu ražošanā zinātne jau sasniegusi apmēram trīs biljonus mārciņu gadā apmēru, kas ir pusotras mārciņas mākslīgo apģērbu katrai sievietei, vīrietim un bērnam uz zemes lodes. Nav vairs neviena šķiedrvielas — kokvilnas, vilnas, linu, kaņepju un džutas, ko nevarētu ražot sintētiski dažādās kvalitātēs. Tie ir tikpat izturīgi, kožu, pelējuma un rūsas droši, silti un izturīgi.

Sintetiskā uztura vielu ražošanā uzduramies uz priekšnoteikuma — ļaužu iedomas, ka dabīgās uztura vielas esot labākas un veselīgākas nekā mākslīgās. Patiesībā dabiskās uzturvielas tāpat ir ķīmisko vielu sajaukums, pie tam daudzos gadījumos mēs jau dabisko uzturu tāpat padarām nedabisku, iekams tas sasniedz mūsu ēdienu galdu.

Mēs lielu vērību piegriežam uztura izskatam un garšai. Šis apstāklis jāievēro ķīmiķiem pie mākslīgo ēdamvielu ražošanas, un sākuma rezultāti ir gūti. Nevajaga iedomāties, ka mākslīgo uztura vielu patērēšana jau nozīmē tablešu rīšanu. Zinātne iet savu gaitu, to nevar apturēt.

Mūsu ikdieniškā barība sastāv no trim galvenām daļām: karbohidrātiem, taukiem un proteīna. Karbohidrāti ir paši galvenie un sastāda apmēram divas trešdaļas no visas cilvēka barības, ieskaitot mūsu dienišķo maizi. Šo barības vielu ražošana nesagādā nekādu problēmu.

Lai ražotu karbohidrātus, jāimitē dabas process. Līdz Otram Pasaules kaŗam zinātnieki lauzīja galvas par to, kā saskaldīt atomus. Tikai pēc divu biljonu dolaru iztērēšanas nokļuva tik tālu, ka varēja uzspridzināt pirmo atombumbu. Vairāku universitāšu laborātorijas ir jau ceļā uz mākslīgās fotosintēzes atrašanu. Profesors Arnons ar saviem palīgiem Kalifornijas universitātē ir jau ticis tik tālu, ka fotosintezes paņēmienus jau izdara izmēģinājumu stobriņos. Domājams, ka nevajadzēs izdot nemaz divi biljoni dolarus, lai mēs savu dienišķo maizi iegūtu mākslīgi tieši no gaisa ar saules palīdzību, kā to dara augi.

Bet mums nevajaga augus nemaz imitēt. Modernā ķīmija jau ir tikusi tik tālu, ka ir skaidra karbohidrātu ražošana mākslīgā ceļā, kā tas ir noticis jau ar gumiju un tekstilijām, kas izrādījušās vēl labāki. Liekas, ka tas ir tikai tīri ekonomijas jautājums, ja mums ir gan jau mākslīgā gumija un tekstīlijas, bet vēl nav mākslīgās stērķeles. Dabiskā gumija un tekstīlijas ir dārgi, bet sintētiskie ražojumi ir lēti. Rudzi, kvieši, rīss un kukurūza ir lēti. Lai mākslīgi šo uzturvielu ražotu vēl lētāk, vajadzīgs izdomāt un attiecīgi to pētīt. Kad vajadzīgo paņēmienu atradīs, tad pārmaiņa būs tikpat strauja kā tas bija ar gumiju.

OLEOMARGARINS

Problēma jau liekas sarežģītāka mākslīgās gaļas ražošanā. Gaļā esošais proteins ir viens no viskomplicētākiem ķīmiskiem savienojumiem, kāds pazīstams. Paies labs laiks, līdz kamēr noskaidros tā struktūru un tā mākslīgu izgatavošanu. Bet mūsu ķermenis neprasa uzturam proteīnu kā tādu. Ķermenim vajadzīga tikai amino skābe, no kā ir izgatavotas sarežģītās proteina molekulas.

Trešā galvenā barības sastāvdaļa ir tauki, Tie būs pirmie, ko no dabiskajām uzturvielām nomainīs mākslīgās. Šinī laukā sastopamies ar savienojumiem, kuri zinātnei ir pilnīgi skaidri. Daļēji jau tas ir panākts. Tagad dabūjami jau mākslīgie tauki, ko apzīmē par „hardening." Šo tauku pirmais produkts ir oleomargarins, kas kā pirpirmais apdraud cilvēka dabisko uzturvielu.

Oleomargarins nav sviesta aizstājējs, bet tas ir sviests pats par sevi, kas ražots sintetiski. Tā kā šis mākslīgais sviests ir jau lētāks par dabisko, tad patēriņa ziņā jau abi produkti stāv vienādi. Drīz vien mākslīgais sviests būs cilvēku dabiskā barība. Zinātne ir jau uz paša sliekšņa pilnīgā tauku atdarināšanā.

Jautājums ir tikai — cik ilgs ceļš vēl būs jānoiet līdz izglābšanās no bada, kas līdz ar to būs arī pilnības ceļš? Mums tikai būs jāpārslēdz sava domāšana un jušana, ka zinātne uztura vielu ražošanā spējīga iet to pašu ceļu, ko daba, pie tam vēl nesamērīgi lētāk, sekmīgāk. Un kāpēc lai to nedarītu jau tagad, kamēr mēs vēl neesam nostādīti nepieciešamības priekšā?

-ls

Oļģerts Liepiņš

Publicistika mākslas darbā

VĒROJUMI UN DOMAS ROMĀNĀ — NAV PUBLICISTIKA

Mūsu kritiķi lasa romānus ļoti uzmanīgi. Pirmā kārtā, saprotams, skatās, vai ir pareizas norisenu jeb darbības vārdu imperatīva un nākotnes galotnes. Pēc tam meklē uzrādīt autoram kādas faktu vai atmiņas kļūdas. Pašās beigās uzskaita lapas puses, kur pieminēts Otrs Pasaules karš,Latvija, Eizenhauers vai Daugavas Vanagu organizēšanās trimdā, un skumdami raksta:

„Diemžēl, rakstnieks pārkāpis pāri tīrā mākslas darba robežām, vairākās vietās pielaizdams kailu publicistiku. Romāna mākslinieciskais spēks, tēli, orģinālitāte viņiem rūp mazāk."

Paskaidrota šī kritiķa doma skanētu, liekas, apmēram tā, ka žurnālists, ievadnieks savus uzskatus izteic tieši, jēdzieniskā un loģiskā apcerējumā, kamēr beletrista uzdevums — runāt mākslas tēlos, gleznās, līdzībās. Apmēram tāds teikums var stāvēt kādā elementārā rakstniecības teorijā. Bet vai mūsu kritiķi to pareizi saprot, vai viņu nosodošie spriedumi pamatoti? Ļaudzīsim uz jautājumu atbildēt šai rakstiņā.

Latviešu kritiķi ir konservatīvi ļaudis, kas pa lielākai daļai lasa tikai latviešu grāmatas un periodiku. Viņi baidās jaunu ceļu un patstāvīgāku uzskatu un dažkārt domu kūtrības dēļ, aizmirst, ka tas, ko viņi tagad pārmet, bijis atļauts jau sen. Tomēr nenoliedzami laiku gaitā gadās arī jaunas parādības, uz kurām tie neprot reaģēt.

Tāds kritiķis, lasīdams mīlas ainas attēlojumu garākā prozas darbā, iekšķīgi piekrizdams māj ar galvu. Mīlestība un tās psīcholoģija kopš gadu simteņiem legālizēta lieta, par to rakstnieku bārt nedrīkst ,ja tikai viņš nepiemin kaut ko nepieklājīgu, piemēram, faktu, ka sievietēm ir krūtis, kas mīlas ainās bieži viļņojas.

DARBS UN DOMAS

Nākošā lapaspusē seko dabas apraksts. Tā kā daba līdz ar mīlu kopš sendienām pasludināta par vienu no galvenajām lirikas tēmām, tad arī romānā tās tēlojumi, bez šaubām, pieder pie tīrās mākslas. Ja rakstnieks dzimis, dzīvojis uz laukiem, tad dažādu sugu puķu un putnu uzskaitē viņš var pierādīt savas zināšanas, nebaidoties pārmetumu, ka kļūs par publicistu.

Atļautas arī darba ainas. Glezniecībā darbu jeb „ražošanu" sauc par žanru, tad jau romānists nebūs barams, ja pamatīgi apraksīts, kā ap brokastlaiku kumeļš, arklu vilkdams, sāk svīst, kā arājam pastalās birst irdenā zeme, bet prāts ir viegls un priecīgs, jo viņš domā, ka ir ar darbiem priekšā kaimiņiem un varbūt šoruden būs tīri laba raža.

Jā, ievērojiet, ka tas, ko domā zemnieks, ir romānā pielaižams plašos apmēros. Tas drīkst aizņemt vairākas lappuses, grozīties ne tikai ap ģimeni, māju, kaimiņiem, bet pat diezgan sarežģītiem saimnieciskiem aplēsumiem, kā piem. Pētera Zemaņa apsvērumi Savā kaktiņā, savā stūrītī zemes. Latviešu zemnieks ir neaizkaŗams!

Sliktā un nožēlojamā stāvoklī nonāk rakstnieks, ja viņš grib veidot romānu no mūsu laikiem un vēl no bēgļu dzīves. Tā mīlestība un tā daba jau paliktu, kaut gan nometņu šaurībā mīlas ainas ļoti traucētas un arī no dabas mēs neko daudz neredzējām. Bet ko lai iesāk ar darbu un domām? Mums vairs nav zemnieku ar gadu simteņos iesvētītu bukolisku domāšanu, bet gan visraibāko profesiju cilvēki, kas pie tam vēl nemaz neturas pie savas „normālās" — tas ir, tipu vai žanra domāšanas, bet gan vismīļāk triec par politiku un alkaini klausās, kas radio jauns.

PUBLICISTA „MEDAĻA"

Ko lai dara rakstnieks: lai vilto viņu domas, sarunas? Ja sacerē stingri stilizētu darbu, kā, piem., Jānis Veselis savas teiksmas, tad, protams, ikdienas izteiksme tajā neiederas, tā jāpārveido, kaut gan arī Veselis, piem., Varapogā neizvairās no kaŗavīru žargona. Andrējs Eglītis arī savas privātās vēstules raksta stilizētas, savai dzejai piemērotas, tā ka viņa pitijiskā valodā nemaz neiederas kāds vienkāršs teikums, piem., „aizgāju uz pastu un nopirku marku", vai: „šodien temperātūra 20 gradu".

Bet, ja nu rakstnieks ķeries pie plašāka reālistiska romāna, tad viņam gribas ielikt savā sacerējumā kaut ko no laikmeta īstenības, un savu varoņu runās, domās to, kas tiešām bijis.

Bet nu kritiķis stingri skatās viņam uz pirkstiem, viņš ir nosmailējis savu zīmuli nesaudzīgai caurduršanai un pienaglošanai.

Kritiķis jūs vēl saudzēs vienīgi tad, ja jūs viņam izdabāsit, lietodams trafarētos poētikas izteiksmes līdzekļus. Jūs drīkstat rakstīt: „Vācija pārplīsa kā samīts pūpēdis". „Latvija, tu rūgto sāpju aka, tu saldo sapņu pils!" „Eizenhauer, Tu Jaunās pasaules kungs!" Ticu, ka arī kāds labāk izdevies patriotisks Daugavas Vanagu sauklis atradīs mūsu kritiķu acīs žēlastību.

Bet, Dievs, pasarg', ja „Vācija pārplīsa kā pūpēdis" vietā romānists mēģinās noteiktāk uzrakstīt, kādās Vācijas daļās 1945. gada pavasarī stāvēja tieši tādas un tādas sabiedroto armijas, kā vācieši uzņēma okupāciju. Tad autoram publicista „medaļa" neatvairāma! Tāpat, ja viņš spriedīs, kādu netaisnību nodarījuši pasaules kaŗa uzvarētāji latviešiem. Īpaši jāizvairās pieminēt spilgtas vēsturiskas personas, kā ģen. Eizenhaueru vai Alfredu Bērziņu. Vēlās liesmas autoram kāds pārmet, ka viņa varoņa saruna ar Alfredu Bērziņu 1945. g. Libekā par Ulmaņa režīma pēdējām dienām esot „svešķermenis" romānā.

Ja inženieris Krasts būtu saticis vienkāršu mirstīgo, piemēram, kādu savu darba biedru no bibliotēku resora komūnistu laikā un sarunājies ar viņu, teiksim, par romantiskām lietām, tad viss būtu kārtībā. Bet ko var darīt, ka Libekā tāda nebija, bet gan bija ministrs Bērziņš?!

Vai tiešām mūsu rakstnieki, kas tēlo bēgļu un nometņu laiku, ir tik lieli publicistikas „ķeceri"? Es domāju, ja autoram izdevies paticamu tēlu radīt, tad viņš arī drīkst vienā vai desmit lappusēs izteikt savas vai arī savu varoņu domas — un tieši, labā, saturīgā valodā, bez mākslotiem poētiskiem skaistinājumiem.

Mūsu kritiķi romānu atzīst par labu darbu tad, ja tanī atrodami tikai tradicionālie elementi: mīlas ainas, dabas apraksti, zemnieka darbs. Bet Tolstoja Kaŗā un mierā, kas plaši veido laikmetu, bez visa tā ir vēl stratēģiski pārspriedumi par Borodinas kauju līdz ar karti, gaŗi prātojumi par Napoleona niecīgumu u. t. t. Un Karš un miers tak laikam esot romāns?! Iesim atpakaļ, tālāk, uz Ziemeļeiropas tautu klasisko laikmetu. Puškins, viens no īstākajiem dzejniekiem, kādi pasaulē bijuši, savā romānā Kapteiņa meitiņa sarakstījis lappuses, ko mūsdienu kritiķi noteikti atzītu par „publicistiku". Tāpat Ģētes Vilhelms Meisters un Dzeja un patiesība nepastāv no mūsu kritiķu atzītajiem elementiem vien.

Vēl jo vairāk autoram jāļauj brīvība mūsu dienās, kad pasaule kļuvusi tik sarežģīta, katastrofas dārdējušas tik milzīgas, kad asas domas, rūgti vērojumi ēdas un izēdas teļaploku laikmeta zemnieku romāna trafaretiem cauri. Tagad raksta pasaules postā svaidīts intelliģents tādiem pašiem intelliģentiem lasītājiem!

Romāns ir rakstniecības veids, kam arī teorētiski pieder vislielākā brīvība. Ļaujiet, lai autors rīkojas ar „svešķermeņiem", cik patīk — ja viņam ir sava organiska, iekšēja, garīga forma, kas emanē personības starojumu. Ļaujiet vērot, spriest, — vērojumi un domas romānā nav publicistika.

NOBEĻA LAUREĀTS UN METAFIZIKA

Vācu ķīmiķa un Nobeļa laureāta, prof. Hāna godināšanai Kaselē sarīkotas viesības. Tur viņam kāda Reinzemes rūpnieka 17. gadīgā meita jautājusi: „Mīļais profesora kungs, esmu daudz interesējusies par metafiziku, bet neviena grāmata un neviens mācīts cilvēks man nav spējis sapratomi paskaidrot, kas īsti metafizika ir?" Hāns atbildējis: „Mīļais bērns, tas taču pavisam vienkārši! Iedomājaties tikai, ka jūs atrodaties absolūti tumšā istabā un jums tanī jāatrod melns kaķis, kuŗa tur nemaz nav."

Va-. Pe-.

JAUNO AUTORU VAKARS INDIĀNĀPOLĒ

PALĪDZĪBA MĀRTIŅAM ZĪVERTAM. — JAUNI AUTORI: ARDŽIJA SILDEGA, ĒRIKS KRŪMKOKS, VIGO BURĢIS, GUNDARS GRĪSLĪTIS

Indiānas Latviešu biedrības (Indiānāpolē) literārās kopas sarīkojumā, Indiānas Latviešu biedrības mājas telpās, notika jauno autoru vakars, kurā piedalījās trīs Indiānāpolē dzīvojošie jaunie rakstnieki un dzejnieki — Ēriks Krūmkoks, Vigo Burģis un Gundārs Grīslītis.

Vakara pirmajā daļā — veltīti nesen notikušajam ASV latviešu jaunatnes kongresam un literārās kopas iekšējiem jautājumiem — runāja literārās kopas valdes locekļi Vilmārs Spranemanis un Konstantīns Sventeckis. Pirmais nolasīja Indiānas Latviešu biedrības drāmatiskās kopas režisora A. Vanaga literārai kopai piesūtīto aicinājumu, ziedot Zviedrijā dzīvojošā Mārtiņa Zīverta palīdzībai. Kā zināms, mūsu pašreiz talantīgākais drāmas rakstnieks M. Zīverts, strādādams kādā dzelzceļa vagonu darbnīcā, ieguvis nopietnu tbc. Izcilā autora atbalstīšanai „Laika" redaktors dzejnieks Kārlis Rabācs uzņēmies ziedojumu vākšanu slimā atbalstīšanai. Šī aicinājuma ietvaros klātesošo lūdz pievienoties ziedojumu lapas atsaucās devīgām sirdīm.

Sakarā ar literārās kopas līdzekļu izsīkšanu, ziedojumi tika lūgti arī šim mērķim un klātesošie nesavtīgi atsaucās arī šeit.

K. Sventeckis īsos vārdos atreferēja Ņujorkā notikušā ASV latviešu jaunatnes kongresa gaitu un lēmumus, pēc kam izraisījās dzīvas pārrunas par Indiānāpoles latviešu jaunatnes eventuālo iestāšanos jaundibinātajā Amerikas latviešu jaunatnes apvienībā (ALJAā). Visi klātesošie vienbalsīgi atzina to par vēlamu; atklāts jautājums vēl tikai paliek, kā to labāk izdarīt, jo Indiānāpoles latviešu jaunatne pašlaik saskaldīta starp Indiānāpoles latviešu ev.-lut. draudzes kristīgās jaunatnes pulciņu, vietējo studentu kopu, Indiānas Latviešu biedrības literāro kopu, drāmatisko sekciju, tautisko deju trupu un vietējām skautu un gaidu vienībām, un iestāšanās ALJAā katrai minētajai kopai un pulciņam atsevišķi būtu kā neparocīgi, tā arī nevēlami. Indiānāpoles jaunatnei ALJAā jāiestājas vienotai, un šī mērķa reālizēšanai radāma kāda jauna, visu jaunatnes kopu un grupu aptvērēja, apvienība. Pēdējo priekšlikumu, atzīstot par pieņemamu, nolēma vistuvākajā laikā arī īstenot.

Pēc šīm pārrunām sekojošā starpbrīža sākās vakara otrā daļa — jauno autoru uzstāšanās.

Kā pirmais runātājs paaugstinājumā devās Ēriks Krūmkoks, nolasīdams Ardžijas Sildegas noveli „Neredzamā roka". Autore — šoreiz kā vienīgā no vakara dalībniekiem aizslēpusies aiz pseudonīma — šinī darbā, šķiet, bija ielikusi daudz darba un pūļu,kuŗu rezultātā „Neredzamā roka" bija vakara noslīpētākais un nobeigtākais prozas darbs. Laba tematika, raita un pareiza valoda, vienīgi nobeiguma daļa šķita it kā pārāk aprauta un sasteigti īsa, bet novelei tas arī piedodams. Protams, pavīdēja arī pa kļūdai — no kuŗām dažas tipiski „sievišķīgas" — bet visumā par darbu sakāms tikai viss labākais.

Nākošais autors — Vigo Burģis — klausītājus iepriecināja ar vairākiem dzejoļiem. B. galvenā tematika ir dažādās variācijās un formās izvītie un izaustie mīlestības dzejoļi, kas dominēja arī visos sešos nolasītajos darbos, no kuŗiem kā pats gatavākais šķita tiešām jaukais, formā stingri ieturētais „Līgavas gredzens". Tematikas trūkumu B., šķiet, nepazīst, tāpat neredz nekādu grūtību formas, atskaņu un izteiksmes līdzekļu izvēlē; varbūt sakot — nav nekādu šķēršļu, lai Vigo Burģa vārds nepaceltos mūsu labāko jaunās paaudzes dzejnieku plejādē.

Vēlreiz klausītāju priekšā stājās Ēriks Krūmkoks; šoreiz, lai nolasītu savu noveli „Pārnākšana". Ja Ardžija Sildega savā „Neredzamā roka" bija pieskārusies mīlestības temai, tad K. sava dziļi psīcholoģiskā darba fonā ieveda nesen aizvadītā 2. Pasaules kaŗa ciņas laukumu, pie tam ar tiešām atzīstamām sekmēm. It īpaši impoņēja autora jauki izstrādātais stils un jaukā, plūstošā, korrektā valoda. Ja analizējam visus trīs apskatāmajā vakarā nolasītos prozas darbus, kas visi nosaukti par novelēm (dīvaina parādība!), tad K. darbs šķiet piemērotākais šī vārda nozīmē.

Ē. Krūmkokam runātāju krēslā sekoja Gundārs Grīslītis, nolasīdams vairākus savus dzejas un balādes. Pretēji V. Burģim, kas savu dzejas kokli — vismaz pagaidām — noskaņojis galvenokārt mīlestības lirikai, G. septiņos nolasītajos darbos reprezentēja arī citu motīvu paraugus, piem., tumši neskaidrās baiļu un nāves noskaņas piecpantu kvartā „Caur laiku", mistisku lielu dabas pārmaiņu pilnās tercīnas „Pārdegšana" un „Krustcelēs", mīlestības motīva akrostichu „Vienai" un senās Kursas dzīves un kaŗa ainas balādēs „Kad kāvi blāzmo" un „Vikingu nakts". Vislielāko klausītāju atsaucību ieguva sekstiņa „Ģenijs", ko pavadīja nedalīti visu klātesošo aplausi (vienīgo reizi kādai atsevišķai dzejai visā vakarā!).

Vakaru nobeidzot, savu vēsturisko noveli „Pulkveža Ramona del Barko pēdējais uzdevums" lasīja Vigo Burģis. Ir tiešām grūti pateikt, vai lielākus panākumus B. līdz šim guvis lirikā vai prozā, lai gan nenoliedzams ir fakts, ka pagaidām B. publicējies un pazīstams vairāk kā dzejnieks. Šinī vakarā turpretim pierādījās, ka izcilas spējas B. piemīt arī kā prozistam. „Pulkveža Ramona del Barko pēdējais uzdevums" — asiņainākais un lieliem bagātākais darbs visā vakarā — dzīvā interesē klausītājus turēja no sākuma līdz beigām. Strupā, aprautā valoda it jauki iederējās noveles tā īpatnējā stilā, kas šķita īsti piemērots dienvidnieku — spāņu un portugāļu — raksturīgi straujajai dabai. Ne reizi vien stāstījums nebija liekā stiepts, kas ir viena no parastākajām nelaimēm jauno autoru darbos. Vienīgais iebildums varētu būt vēl nepaveiktais gludinājuma darbs un pēdējais noslīpējums, bet, zinot, kad šis darbs rakstīts, arī šis iebildums atkrīt.

Gala rezultātā — vakars atzīstam par labi izdevušos, un, šķiet, ka arī sapulcējušies klausītāji — skaitā ap 60 — sev līdzi mājās aiznesa to pašu domu. Ja tā, tad varam būt samērā droši, ka šis nebija pēdējais šāda veida sarīkojums . . .

Gundārs Grīslītis

PIEŠĶIRTA IGAUŅU LITERĀTŪRAS PRĒMIJA

Igauņu rakstnieka Visnapu literātūras fonds pirmoreiz piešķīris literātūras prēmiju par labāko igauņu grāmatu, kas publicēta iepriekšējā gadā. Prēmija piešķirta Augustam Melkam par viņa jaunāko romānu Ceļš uz aku.

Melks ir viens no iemīļotākajiem igauņu rakstniekiem un izpelnījies dažādas godalgas vēl Igaunijas neatkarības laikā. Viņš ir dzimis Sāmsalā un savos darbos bieži aprakstījis zvejnieku dzīvi. Viņš bija Igaunijas pēdējā parlamenta loceklis. Igaunijas prezidents kā atzinību par viņa nopelniem kultūras laukā viņam piešķīra paraugsaimniecību Tallinas tuvumā.

Šogad piešķirtā prēmija ir 350 dol. liela, bet nākošos gados tā būs lielāka. Šis literātūras fonds radās no ziedojumiem, kas bija domāti slimā rakstnieka Visnapu ārstēšanai. Tomēr Visnapu nomira pag. g. pavasarī, un ziedotie līdzekļi palika neizlietoti. Šie līdzekļi izmantoti Visnapu vārdā nosauktā fonda dibināšanai.

EIZENHAUERA PATEICĪBA

Prezidenta vēlēšanu kampaņas laikā Alberts Kalme nosūtīja ģen. Eizenhaueram savu grāmatu Total Terror. Sakarā ar to E. piesūtījis Kalmem pateicības vēstuli, kuŗā tas saka, ka gribot iedziļināties grāmatas saturā, jo viņam esot liela interese par komūnistu apspiestām tautām.

ZEM DIENVIDU ZVAIGzNĀJA

AKTUĀLITĀTES JAUNZĒLANDĒ

SPORTISTI LIELĀKĀ CIEŅĀ NEKĀ PROFESORI

SARUNA AR PAZĪSTAMO LATVIEŠU SPORTISTI RINGENBERGU

Latviešu pazīstamā vieglatlēte Ringenberga, kas izcīnījusi Jaunzēandē rekordu diskā,lodes grūšanā un šķēpa mešanā, ieceļojusi šai zemē, kopā ar savu vīru, māti un dēlēnu kopš trim gadiem, un apmetusies uz dzīvi Inverkargilā, kur vidusskolā vada meiteņu fizisko audzināšanu, kamēr vīram laimējies dabūt vietu zeļošā firmā ar labām izredzēm nākotnē.

Bet Ringenberga nebūtu tas, kas viņa ir, ja slīktu tīkamā atpūtā skolas brīvlaikā. Nē, kāds viesulis viņu atdzinis šurp uz Auklandi, kur ar sporta draugu gādību viņa jau iesaistījusies gaŗās darba stundās, lai īsos vaļas brīžos cītīgi trenētos jaunām uzvarām. Jau 17 gadus viņa rosījusies sporta laukumā; Latvijā 12 reizes situsi rekordu piecciņā. Latvijas meistare tagad atzīstas, ka šeit viņai vienīgā pretiniece varētu būt Ivete Viljamse (Yvette Williams), Helsinku Olimpiādes čempione augstlēkšanā, kuŗas vārdā jaunzēlandieši gribēja iesaukt kādu rožu šķirni. Pagaidām Ivete vēl sit pušu latviešu zvaigzni, jo tam vien dzīvo. Treners abām kopīgs, protams, labākais šeit. Mr. Belvuds (Bellwood) spiež trenēties vismaz divi stundas dienā, un, lai Dievs pasarg' kādu dienu izlaist! Tas nepavisam nedrīkst notikt! Nekāda sevišķa diēta nav vajadzīga, tikai ieteicams atturēties no saldumiem. Bet tā kā ikviens, kas iekļaujas šīs zemes paražās, jau „eo ipso" pamazām atradinās no liekas ēšanas, tad mūsu sportistei sātību ievērot nenākas grūti.

Treneris Belvuds netic iedzimtām sporta dotībām, bet gan cietam, neatlaidīgam darbam. Mēdz jau teikt, ka pat lāči var iedīdīt graciozi pagrozīties, taču primā balerīna no tā neiznāks. Turpretim pietiek uzmest skatu Ringenbergas atlētiskam stāvam, lai pārliecinātos, ka šeit visi ķermeņa samēri kā radīti fiziskai kultūrai un ritmiskām kustībām, atvēzienam un dinamikai.

Mūsu sportiste cer godam sagatavoties, sist vēl kādu rekordu Jaunzēlandē un tad pārstāvēt šo dominiju Montreālā, Kanadā, 1954. gadā angļu imperijas sacīkstēs (Empire games). Tas nozīmētu braucienus pirmajā klasē, ērtākās viesnīcas un jaunus cienītājus uz zemes lodes.

R. kdze ir pārliecināta, ka sportistu saime visur ir draudzīgākā un izpalīdzīgākā. Viņa atceras Austriju, kur tāpat kā citur, gaužām necieta svešniekus. Tomēr latviešu sportistei vērās visas durvis, nāca vietu piedāvājumi, aicinājumi apmesties uz palikšanu — gluži kā Jaunzēlandē. Pat mūsu izciliem gara darbiniekiem šāds pagodinājums un palīdzīga roka ir sveši emigrācijā. R. kdze noteikti apgalvo, ka sportisti ir daudz lielākā cieņā nekā profesori. Kaučū arī Platons savā republikā vēlējās redzēt valsts priekšgalā prātniekus un gara bruņiniekus, tomēr visos laikos zemes labumi tikuši vairāk Maratonas skrējējam nekā domātājam.

Secinājums varētu skanēt: Latviešu jaunatne! Piekop sportu, lai iekaŗotu pasauli! Taču roka neklausa un spalva neceļas mudināt jauno paaudzi dzīties pēc lauriem stadionā. Gluži pretēji, tieši māktin mācas virsū cerība un ilgojums — kaut dzelzs gribu un nelokāmu izturību, ko cilvēks veltī sava mērķa sasniegšanai, latviešu zēni un meičas ziedotu cēlām mūzām un gara ieroču asināšanai.

Apbrīnojams ir R. kdzes temps un amplitūde — viņa ne vien sporto, bet vēl strādā skolā, saimnieko savā ģimenē, kopj vārgo māmuļu, gatavo pašu vajadzībām istabas lietas un darina savus tērpus: tātad, var lepoties ar universālām spējām, kas tagad tik ļoti noder trimdas „skrandu proletāriātam", kā Vācijas nometņu laikos prof. Švābe zīmīgi formulēja latviešu gaitas tuvākā nākotnē emigrācijā.

SKOLNIEKU GODALGAS

Auklandes vekara laikraksta The Auckland Star lasītājus pārsteidza ziņa, ka Austrālijā, Ņu Saut Velsas valstī (New South Wales) Maitlandes zēnu vidusskolā godalgas par sekmēm mācībās saņēmuši seši latvieši, trīs poļi, divi no Ukrainas, un pa vienam no Vācijas, Ungārijas, Igaunijas, Francijas un Holandes. Jaunaustrālieši bijuši 8 klašu pirmie skolnieki. Zēnu vārdi nebija minēti.

Mēs varētum piebilst, ka arī Jaunzēlandē latviešu bērniem veicas teicami. Daumants Būcens dabūja sesto vietu izlases klasē Kowhai Intermediate School, pārejot uz trešo vidusskolas klasi; pirmās piecās vietās bija meitenes; bet no zēniem skolā, kur ir ap 900 skolnieku, latviešu zēns tomēr bija priekšgalā. Jaunzēlandē mēdz grupēt skolniekus paralēlās klasēs pēc spējām un sekmēm. Piemēram, šogad tur bija astoņas otrās klases: Form 2 Ex, tad Form 2 a, Form 2 b un tā tālāk. Audzinātāju starpā gan valda dažādas domas un sāk atkal kritizēt bērnu „apzīmogošanu" īpaši pēdējā klasē, jo absolventam visu mūžu it kā ietu līdzi „Kaina zīme" —, ka viņš, lūk, bijis savā laikā Form d vai vēl zemāk! Bet kas gan vēlāk dzīvē atceras, kurš no mums bijis zelta medalists, kurš kroņa „trijnieks"!

Auklandē, 15. decembrī.

Lidija Maulica

Margarita Kovaļevska

AGLONA UN HAMSUNA CILVĒKS

ATMIŅAS

Kāds pacilāta prāta vīrs reiz teica: „Kam jūs, nožēlojamie, savu māju cietuma sienās sitat naglas, pielūdzot gadsimtu veco meistaru plaisainās gleznas, kam uzgavilējat šīsdienas acu mānīgam krāsu mistram, kas visu ķēmo, izsmej, pulgo un piedevām liek sevi aprakt naudas kalnā ar ģeķa slavas zīmi galā — Mūsu dienu lielākais meistars! Ak, draugi, kaliet sienās platus logus, neaizklājiet tos aizkaru pukēm. Kaliet platus logus ar skatu dārza rudens zeltā vai uz upi un zaļu pļavu. Un ja jums netīk Meistaru Meistara ainavas, kaliet logus viņa žanra gleznām. Tur, lejā, dažai acij tirgus laukums, pilns mainīgu un kustīgu krāsu traipu, citai — osta ar kuģu dūmeņiem, tīkliem un laivām, zvejnieku raupām sejām. Kaliet logus pret baznīcas tumšo mūri, kur puķu pārdevēja ar bālu rožu grozu!"

Bet, to teikdams, viņš tvēra otu, triepa audeklā trekna spīduma cinoberu un, nelāgi smiedams, cēla balsis tieši Meistaru Meistaram acīs. Viņš sauca debesīs: „Nožēlojamais es pats! Ar Tavas sejas līdzību laists zemes dzīvē, ar acīm, kam tīk Tavas krāsas, ar garu — kam tīk radīt, ar roku — kas grib veidot. Dievs, es mūžam Tavs pazemīgais māceklis!"

Varbūt šis vīrs bija mazliet traks. Viņš gāja tālāk, acīm rīdams cilvēkus un skatus, ar otu triepdams audeklā spilgtus krāsu ziedus.

Tad vēl kāda augstdzimusi dāma, pūderēta un smalka, reiz nopūtās un teica: „Kādēļ dažkārt mākslinieki apjūsmo un glezno neglītas lauku sievas, vecenes un šķības mājas? Kāds skaistums ērkšķu kāta rozes ziedā, kāds kairums saulrietā un gulbī, kāds nebijis daiļums sievietes maigi koptajā sejā!"

Varbūt, šī dāma bija iemīlējusies gleznotājā, kas pāri viņas zīda tērpa plecam uzsmaidīja līkai, raibu lupatu ubadzei.

Es nezinu. Es neuzzināju, vai pacilāta prāta vīrs bija traks, neuzminēju vai dižciltīgā dāma slēpa krūtīs greizsirdības moku.

Bet lai man top piedots, kā dzenis praula kokā kaļu sienā platu logu. Es kaļu logu ar skatu tālajā Māras zemē — Latgalē.

Un aizmirsīsim dāmas piktos vārdus. Pāri svešu zemju kalniem, pilsētām un jūrām gleznošu — gan ne krāsām, bet mīlestības vārdiem — saknupušas vecas mātes, mājiņas kā strazdu būrus un kādu cilvēku, kas manam prātam bija rada Hamsunam.

o

Mēs esam ienākušas augstu koku slēptas mājas dārzā. Varbūt tā nav gluži vienkārša zemnieka māja, varbūt tā sevī glabā senu dižciltību — tik stalta un daudzu logu acīm māja noraugās mūsos.

Ir pusdienas laiks. Klusums.

Mēs esam noputējušas, braukušas un nākušas tālu ceļu. plaukstās tulznas — arī krāsu kastes nav vieglās.

„Laikam muižas centrs," saka mana ceļa un arī Akadēmijas gaitu biedrene.

„Neviena cilvēka," es jūtos nedroša. Biedrene pamet apkārt ašas acis: „Tikai neņem ļaunā, viņš ir savādnieks. Neizanalizējams."

Par savādnieku viņa jau stāstījusi Rīgā. Arī Daugavpilī, pirmā ceļa posma putekļus skalojot, un es drīzāk ļaunotos, ja pretī nāktu gluži parasts cilvēks.

Atsēdušās uz ceļa somām, mēs kādu brīdi pūšamies koku pavēnī. Laika diezgan pieklaudzināt durvīm.

Bet tad pēkšņi sajūta: mēs tiekam vērotas.

Uz jumta, krāsu podu rokā, sēd kāds puisis. „Mūsu laiks," viņš saka no augšas uz leju. „Logi un durvis cieti, bet mušas vienmēr atrod spraugu." Tad viņš pa kāpnēm rāpjas lejā un apgāž krāsu podu. No jumta viena aiz otras lec sarkanas piles. Viņa bikšu dibens, baso kāju pēdas sarkanas, arī uz krūtīm un sejā krāsu traips. Kā asinis.

Viņš nenoslauka plaukstu gar sānu, bet sniedz roku, kāda tā ir — sarkana un lipīga. „Kapēc vajadzēja braukt šurpu? Te jums nepatiks."

„Nepatiks? Te, vienkārši jāsaka, ir „eleganti!" Mana biedrene pasmaida visjaukāko smaidu. Bet es skatos sarkanajā cilvēkā. Viņam ir mazliet šķība mute, tādēļ arī greizs smaids. Biezās uzacis cieši saaugušas kopā, zem tām pelēkas acis. Tad vēl viņa sejai piederas bārdas rugāji. Un cepure, kas ir veca un izlebusi, bet kaut kā aušīgi apsedz tikai pakausi. Uz pieres matu pinka.

„Un kam tie?", viņš piebaksta ar kājas īkšķi mūsu rūpīgi sasietajiem un pret koku atslietiem audekliem.

„Gleznosim peizāžas. Latgale ir taisni konfekte. Kas par sižetiem! Kaut kas vienreizējs — kolosāls!"

„Un jūs?"

„Es arī." Dievs zina, kādēļ tāds kā kauns un mulsums, bet tē nu mēs esam, divas rīdzinieces, atbraukušas pēc sižetiem un peizāžām. Rudenī Akadēmijā jārāda vasarā veiktie darbi.

Sarkanās rokas paņem somas, un mēs trijatā iesoļojam lielā un krēslainā istabā. Te ir tīkami vēss. Uz galda, turpat pie durvīm, atdzisušas viras katls, caura zeķe un kamols.

„Ja garšo — ēdiet." Un tad viņš sauc pa visu māju: „Mām, tev ciemiņi!"

Arī māmai pelēkas acis. Abi viņi valodās pastrupi. Viņi nepriecājas par biedrenes ierašanos un līdzi paņemto draudzeni. Laikam seni radu strīdi. Bet nekas, gan jau sadzīvosim.

Tā mēs augusta pirmajās dienās apmetāmies uz dzīvi staltajā mājā. Dārza lejā, kā Dieva vēlīgā plaukstā, viziļo ezers. Līmenis pret dienas sauli vai nakts zvaigzni vienmēr rāms un gluds.Vidū auklē koku apaugušu saliņu. Dažreiz pāri ezeram šurpu lido neredzamu zvanu skaņas — otrā krastā Aglonas baznīcas baltais tornis.

Pirmās dienās mazrunīgais cilvēks mūs vizina laivā. Bet dažreiz laivas nav. Kur tā paslēpusies, mēs nejautājam. Tad viņš, gluži viens, iesēstas veļas baļļā, galva un kājas vien ārā, un ar gaŗu kārti atstumjas tālu no krasta. Mēs varam kūkot, dziedāt, mēs varam peldēties un gluži kailas staigāt gar krastu — viņš šūpojas ezerā un lasa grāmatu. Caurām naktīm viņš lasa grāmatas. Istabai durvis vienmēr ciet. Reiz tās ir aizmirstas pusvirus. Gulta, pagulte, galds un krēsls piesvaidīti grāmatām, atšķirtām, aizvērtām un saplēstām, it kā tās caur jumtu būtu iebērtas istabā.

Zināms, mēs neesam atbraukušas viņa dēļ. Mums pašām savi ceļi, rūpes un prieki, bet mums, varbūt tikai man, bieži jāiedomā arī par viņu. It kā viņš Aglonai piešķirtu grūtsirdību, un nevaru tai cauri izlauzties ar savu acu skaidru skatījumu. Viņš it kā tin ap sirdi ēnu, kā ap kamolu dziju.

Es zinu, viņam ir brālis, kas vasaru aizvada Bauskā, pie mātes brāļa. Es zinu, tēvs viņam Daugavpilī, zinu — viņš pametis Rīgu, augstskolu, esmu redzējusi albūmā viņa seju jautru studentu barā. Bet kādēļ viņš atnācis šeit, ieslēgties vientulībā?

Mēs dienām ilgi klīstam apkārt. Līdzi audekli un krāsu kastes. Man neveicas. Es neprotu gleznot āra gaismā, un ne vienmēr ir koka stumbrs, pret ko atbalstīt audeklu. Tanī dienā, kad pārklūpu celmam, krāsu jēlais audekls aplīp smilgām, knišļiem un mīkstajās debesīs zari iedzen dziļu vagu, es vairs neglezniju. Staigāju līdzi biedrenei ar uzmetumu burtnīcu un zīmēju visu, kas acīm tīk.

Aglona nav līdzena kā Zemgale, viņa nav pārsaldināti krāšņa kā Daugavas abi krasti pie Pļaviņām, nav viņā arī Siguldas un Kandavas izšķērdīgā skaistuma. Nē, te zemes kūkums, koks un smilga pazemībā nolikuši Dieva godības priekšā. Viss neuzbāzīgs, un tā laikam Nerunīgā cilvēka vaina. Lauki gaŗi stiepti un šauri. Tie tinas apkārt arī pauguriem un kalniem, un acij šķiet, ka tie iesieti rūtainos lakatos vai iemaukti vecās mātes svītru zeķēs.

Mani priecina mājas. Tās ir maziņas un gluži pelēkas. Bet logu rūtis, kaut mutauta lielumā, rāda puķu podu rindas. Īpaši ciemos mājiņas viena pie otras, kā lietus laikā izdīgušas sēnes. Vakaros uz sliekšņiem sēž sievas, auklē bērnus un pļāpā par šo un to. Ieraugot mūs, apklust, skatās kā viņpasaules parādībās. Man patīk kāda šķība mājele ar zeltītu kriņģeli virs durvīm. Maiznieks, gaŗu svārku un gaŗas bārdas žīds — šādus Blaumaņa laika žīdus esmu redzējusi arī Jēkabpilī.

Vakaros jauniešu pulkā gadās puisis, kas čīgā ermoņikas. Leierkastīgās skaņas tālu aizvijas pa ceļa līkumiem un tinas mums apkārt, kad piekusušas lēnu soli velkamies mājās.

(Turpinājums sekos).

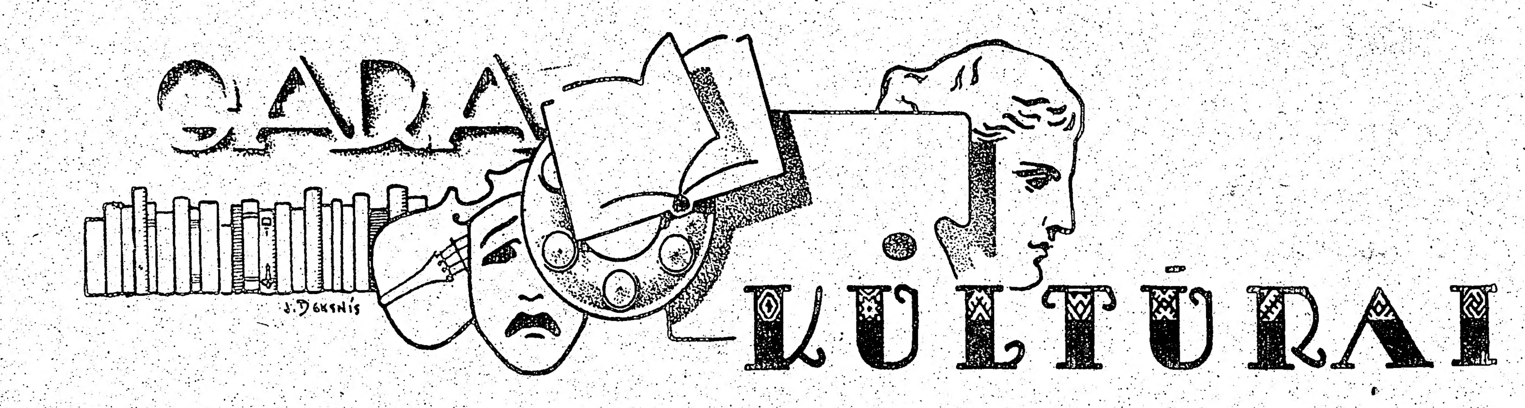

Mārtiņam Zīvertam 50 gadu

Talants, kas slēpj sevī vēl daudz neizmantotu iespēju

Pagājušā nedēļā saltajās ziemeļu debesīs pāri Zviedrijas pilsētām uguņīgi kāvu zībšņi noplaiksnīja puș gadsimta zīmi kādas mazas tautas lielam vīram, kas visus šos gadus ar apbrīnojamu intensitāti kalpojis vienas idejas, vienas domas un viena mērķa istenošanai — latviešu drāmatiskās mākslas celšanai. Mēs varam droši teikt, ka mūsu latviešu teātris šodien nav ne iedomājams, ne minams vairs šķirti no Mārtiņa Zīverta vārda, un ka viņa darbi ir iezīmējuši gluži jaunu posmu visā mūsu teātra attīstības gaitā.

Suverēni pārvaldīdams visas drāmas technikas un formas problēmas, Zīverts ir šīs zināšanas apvienojis ar neatlaidīgu darbu un īpatnēju talantu, meklēdams un iesniedzams ar katru jaunu darbu kādu jaunu pagrieziena mūsu drāmatiskajā literātūrā. Šo savu nemitīgo meklējumu rezultātā Mārtiņš Zīverts, liekas, pašreiz sāsniedzis vienu skaidri formulētu ideālu atbildi daudzājiem sarežģītajiem jautājumiem, kas rodas drāmatiskā darba risinājumā: tas ir nepārtrauktais viencēliens, kur pēc klasiskās drāmas parauga stingri ievērots laika, vietas un darbības vienības princips, un kur lielais monologs izmantots idejas deklarācijai. Šai formā — kā nepārtraukts viencēliens ar nemitīgu darbības kāpinājumu — sacerēta traģēdija Vara, ko droši var apzīmēt arī par Zīverta ievērojamāko darbu un — kāda vispār nav otra visā mūsu pēdējo gadu desmitu drāmatiskajā literātūrā.

Sacerējis apmēram kādus 30 darbus, Zīverts ieguvis tik apskaužamu skatuvisko techniku, ka skatoties viņa lugas uzvedumā, klausoties veiklās replikas un zīvertisko, dzēlīgo humoru, liekas, ka meistaram radīšanas darbs ir tikai viegla rotaļa, kas nemaz neprasa no kaktu ballēm pūļ. Bet pats autors apgalvo, ka viņa panākumu vislielākais noslēpums ir neatlaidīgs, intensīvs darbs, nemitīgi meklējumi un eksperimenti, kas, saplūzdami vienā degpunktā, radījuši viņa lieliskos darbus. Rakstīdams tikai skatuvei, Zīverts ar ekskluzīvu konsekvenci izvairījies no visiem tīri literārajiem elementiem, apzinādamies, ka katrs drāmatisks sacerējums par pilnīgu mākslas darbu pārvēršas tikai rakstnieka, režisora un aktiera kopīgā darba rezultātā, drīzākie uz skatuves. Tādēļ arī Zīverts uzskatāms par mūsu īstāko skatuves rakstnieku, kuŗu nav aizvilinājusi neviena cita literāra forma.

Pieskaroties tuvāk Zīverta lugu saturam un idejām, redzam tur meistara nemitīgo mainīšanos, alkatīgo meklētāja garu, kas nepārtraukti jautādams un augdams mainās no lugas uz lugu, ar dziļa domātāja un skeptiska filozofa pinceti meklēdams vainas mūsu satrauktā gadsimta cilvēka šķeltajā dvēselē. Šo vainu atklāšanā Zīverts nereti ir rūgts un nežēlīgs savā patiesīgumā, tādēļ arī bieži pārprasts, bet viņa lielumu nav varējis noliegt neviens.

Apzinādamies savu vietu un uzdevumu, Zīverts no pirmās trimdas dienas ir domājis par mūsu teātra mākslas veicināšanu trimdas apstākļos, sacerēdams daudzus savus darbus īpaši trimdas ierobežoto iespēju vajadzībām, arī šai zīpā sasniegdams tādu veiklību, ka skatītājs ir pilnīgi pārliecinātis par šādas skopas skatuviskās iekārtas, dekorāciju un ierobežotā ansambļa nepieciešamību. Bet Mārtiņa Zīverta lielā dedzīgo cienītāju saime zina, ka Mārtiņa Zīverta talants, kas slēpj sevī vēl daudz jaunu, neizmantotu un neapjaustu iespēju kā varenu ērģeļu plašie reģistri, pārvarot trimdas šaurību, reiz pacelsies lieliskā spēkā uz Latvijas Eiropas teātŗu skatuvēm, lai līdzi savam vārdam celtu godā visu savu tautu. Un ticot, ka tiešī Mārtiņa Zīverta talantam pašreiz varbūt ir vislielākās iespējas izlauzties pasaules rampas gaismā, novēlam viņam ar šādu vēlējumu pārkāpt pussimts gadu slieksni.

Ingrīda Vīksna

Gundārs Grīslītis

TRIOLETS DZIESTOŠAM PAVARDAM

Ir dzisusi jau spožā liesma,
Vairs tikai ogles viegli kvēl;
San klusā melodijā dziesma.
Ir dzisusi jau spožā liesma,
Un tikai miņa, tikai viesma
Pēn ogļu gailēm līdzi vēl.
Ir dzisusi jau spožā liesma,
Vairs tikai ogles viegli kvēl . . .

Mārtiņš Zīverts dzimtas vidū. No kreisās kundze Elza un dēls Andrejs. Foto F. Forstmanis

GAIDĪTI VIESI TORONTO

Montreālas teātris piepilda zāli divi izrādēs

Nav tiesa, ka torontieši būtu pārguruši un neietu vairs uz koncertiem un labiem sarīkojumiem — to skaidri pierādīja pagājušās nedēļas nogale, kad vienādi labi bija apmeklēts kā Ingus Nāruna koncerts, tā Montreālas teātŗa izrādes, kaut gan šie trīs sarīkojumi notika viens pēc otra. Ko lai pēc tam sakām? — Mēs esam izslāpuši pēc labā, vērtīgā, noguruši no kaktu ballēm un diletantisku uzvedumiem — organizāciju vadības un priekšnieki, lūdzu, ievērot to!

Pievērsoties Pieklīdušā kaķēna izrādei, kas jau reiz pēc Montreālas pirmizrādes recenzēta mūsu laikrakstā, gribētos tikai šoreiz atzīmēt dažas pārdomas, kas pārņem skatītāju, jūtoties reiz atkal kā īstā teātrī. Un tūlīt jāsaka — vērojot lietprātīgo situāciju izkārtojumu, raito tempu, ka neatstāj nevienu neveiklu, tukšu vietu ne laika ziņā, ne šaurajā skatuves telpā, jūtama laba, rūdīta režisora klātiene, un ka pa paldies nākas Almas Mačas rūpīgajam darbam, kas savā režijā izveidojusi tik saskanīgu ansambli. Pieklīdušo kaķēnu — Veras jaunkundzi Irma Graudiņa tēloja ar tādu šarmu un, gribētos teikt — triku pilnu technisku veiklību, kādu var atļauties tikai liela, savā talantā nobriedusi aktrise, kāda nešaubīgi ir Irma Graudiņa. Diezgan necilo komēdiju ar tās sarežģījumiem viņa ar savu spēli, ko teicami atbalstīja viss ansamblis, pacēla tādā līmenī, ka izrādi ar patiesu prieku varēja noskatīties visprasīgākais skatītājs.

A. Mača valdonīgās mātes lomā bija izturēta katrā niansē, un ar siltu prieku skatītāji vēroja iecienīto aktrisi šai jaunajā lomā. Viņai veikla pretspēlētāja bija Zaiga Lepne, pansijas turētāja, kas savu lomu sniedza ar tīkamu, nepārspīlētu komismu. Valguma lomā Gunārs Vērenieks parādīja teicamas komiķa dāvanas, viņa tēlojums tiešām pārliecināja, un gribētos viņa sniegumu minēt gandrīz kā līdzvērtīgu cienījamo aktrišu tēlojumiem. Diezgan nepateicīgo Austras lomu teicami veica arī ansambļa jaunākā dalībniece — Dzidra Puriņa, viscaur nosvērts un pārdomāts bija Emīls Mazutis Brūvera kunga lomā, labi ansamblī turējās savā mazajā lomiņā Otto Zilkalns, bet, atceroties Edvīnu Skapstu Uguns izrādē, gribētos viņu redzēt atkal raksturlomā, ne par „mīlētāju," Edgara lomu Skapsts veica gan pieņemami, kamēr no iepriekšējās izrādēs atceramies viņu teicamu. Beigās jāpiemin arī dekorācijas, greznās tualetes un I. Graudiņas — G. Vērenieka groteskais tango, kas patīkami spirdzināja izrādi un skatītājus. Rezultātā — Montreālas latviešu teātris sava vadītāja A. Klinklāva enerģiskajā atbalstā veic lielu un nopietnu darbu, un atliek tikai vēlēties, kaut neapsīktu enerģija nelabvēlīgajos trimdas apstākļos.

I. V.

TORONTO KONCERTOS

INGUS NĀRUNA KONCERTĀ

„Les peuples heureux n'ont pas d'histoire" — laimīgām tautām nav vēstures, saka filozofs. Es parafrazēšu šo domu, sakot, ka par lieliem māksliniekiem nav ko rakstīt. Ko vēl varētu piemetināt pie tām domām, kuŗas izteikuši Ņujorkas un citurienes kompetentie kritiķi? Ingus Nāruns sasniedzis to slavējamo pakāpi, kur technisko gatavību pieminēt liekas nevajadzīgi, neērti. Nāruns savu instrumentu pārvalda lieliski, bet nevienā momentā savu briljanci mums neuzspiež. Viss notiek tīrās mūzikas vārdā. Pat mākslas profāni šķiet šajā mūzikāli stingrajā programmā, kuŗu ievadīja klasiķi Bachs, Freskobaldi un Frankērs, sajuta, ka tiek aizvadīti svešās gaisotnēs, kur sveši ir estrādes virtuozu niķi un lētais efekts. Vispār man jāteic, ka Freskobaldi Tokāta viena pati būtu pietikusi, lai pārliecinātos par Nāruna neikdienišķajām spējām: tik cildena un monumentāla tā izskanēja. Sen-Sansa koncerts bija reizē iejūtīgs, bet arī veidots tādā stingrībā, kas īsti atbilst šī vecā franču formālista garam.

Savu lielo personību Nāruns atestēja šo rindiņu autora Sonātā. Visas 4 daļas iezīmēja ne tikai mūzikālā teksta respektēšanu, bet arī šī dotā teksta pārkausēšanu izpildītāja mākslinieka personīgā emocionālā vīzijā un formālā traktējumā. Varbūt tā šķita romantiskāka, nekā pats to biju iecerējis, bet vai kaunēties no sentimenta, kas gribēts īsts? Katrā ziņā mūzikālā aspektā šāda uztvere attaisnojas varbūt vairāk kā visas līdzšinējās. Par Sonātas technisko precīzo un akcenta pilno atskaņojumu pateicība pienākas arī klavierniekam Anatolijam Bērzkalnam, kas klavieŗu pavadījumos bija arī jo piekļāvīgs līdzgaitnieks solistam. A. Bērzkalns mūsu klavierniekų — pavadītāju saimē, domājams, drīz iegūs vadītāju vietu ar savu precīzitāti, smalkjūtību un . . . atteikšanos.

Sv. Andreja b-cas zāle bija pārpildīta līdz pēdējam papildus krēslam, un koncerta noslēgumā ap 400 klausītāju, kājās piecēlušies, sumināja prominento mākslinieku, kuŗam bija jāatpērkas ar vairākām piedevām. Koncertā bija ieradušies arī vairāki Toronto Universitātes un Karaliskās Konservātorijas profesori, kuŗu atsauksmes bija visatzinīgākās.

Tālivaldis Ķeniņš

L. LIBERTA IZSTĀDE ŅUJORKĀ

Jau otrreiz mūsu ievērojamais gleznotājs Ludolfs Liberts nevarēja būt klāt savas izstādes atklāšanā un apsveikt daudzos apmeklētājus, kas bija ieradušies 10. janvāŗa pēcpusdienā Barbizon Plaza mākslas galerijā. Pats meistars pa to laiku smagas slimības piemeklēts atradās slimnīcā. Izstādes sarīkošanas smagums bija jāiznes gleznotāja kundzei, A. Libertei-Rebānei, piepalīdzot dažiem gleznotāja draugiem. Liberts saslima pag. gadā īsi pirms savas izstādes atklāšanas un kopš tā laika slimība viņam atļāvusi tikai nedaudz laika, kuŗā tas varētu ziedot sevi mākslai. Tāpēc ir jābrīnās, cik daudz mākslinieks ir paspējis radīt jaunu darbu. Tuvojoties izstādes atklāšanas dienai, Liberts, pārcilvēcīgiem spēkiem cīnīdamies ar slimību, steidza nobeigt pasāktos darbus. Viņa gars un radīt griba ir nesalauzti. Viņš skatās nākotnē ar cerībām un marta mēnesī grib atjaunot darbu New York City kollеdžā, kur viņš strādāja par mācības spēku.

Izstādē redzamas 43 gleznas, starp tām nav nevienas, kas būtu jau redzēta pag. gada izstādē. Dominē Liberta iemīļotie sižeti — architektūra un pilsētu skati. Tur ir mūsu sirmā Rīga, gan gaišā saulainā dienā, gan pelēkā ziemas dienā, tur ir Parīze, Venecija, Neapole, Milāna, Vīne un arī Amerikas skati. No pārējām gleznām atšķiŗas Sapnis par Latviju, kur attēloti līgotāji zem varena ozola. Visas šīs skaistās gleznas apbur skatītāju ar savu izsmalcināto „libertisko" stilu, kas mums tik labi pazīstams un iemīļots, bet amerikāņu apmeklētājiem ir kaut kas jauns un neparasts.

Uz atklāšanu bija ieradušies latvieši kuplā skaitā, bet netrūka arī amerikāņu publikas. Apmeklētāju starpā redzēja prāv. Ķullīti, māc. Zariņu, Amerikas Balss Ziemeļeiropas sekcijas vadītāju Lielnoru, vijolnieci Normu Auziņu, LNC valdes priekšsēdētāju Vinteru, Komitejas Latvijas Brīvībai locekļus: Freivaldu, Bļodnieku, Drilli, DV pr-ku Līdaci, LIC pr-ju Kalmi un daudzus citus. Ar Latviešu Informācijas Centra līdzdarbību šim notikumam pievērsta arī amerikāņu laikrakstu vērība un vairāki no tiem bija atsūtījuši savus pārstāvjus.

A. Zv.

DAINAS KOŖA 3. GADA SVĒTKU KONCERTS

bija pulcinājis Leģiona zālē pie 250 uzmanīgu un atsaucību klausītāju. Samērā mazā zālē 60 izpildītājiem šķita par mazu un akustika īsti izdevīga bija tikai balkonā. Visas programmā uzņemtās dziesmas pieder pie latviešu koŗa literāt. atbildīgākajiem darbiem: Vītola Upe un cilvēka dzīve, Melngaiļa Tautai, E. Dārziņa Lauztās priedes u. c. Pēdējās divas, veidotas ar impulsu un drāmatismu, likās, bija arī koncerta vislabākais sniegums. Melngaiļa Senatnē līriskajiem posmiem pietrūka dzidruma un Pavasara Bērzus koris arī līdz šim vēl nav īsti atšifrējis: kaut šajā pēdējā dziesmā intonācija bija bez vainas un techniski izskaņēja droši, mūzikālā plāksnē nejutu šajā darbā īstas poēzijas.

Patika divi Valentīna Bērzkalna tautas dziesmu sabalsojumi: Tumsa, tumsa, kas par tumsu un it sevišķi Skaista manа brāļa sēta, kuŗus koris sniedza krāšņā, niansētā izpildījumā. Mazāk izdevīga šoreiz likās Graubiņa Lustīga līgaviņa, kuŗā vēlētos atzīmēt teicamo alta solo, kamēr tenori — solisti šoreiz nepārliecināja. Vispār jāteic, ka tenoriem trūka skanīguma, kamēr basi pamazām iegūst itin skaistu saliedējumu. Pazīstot Dainas koŗa tenoru grupas iespējas, jādomā, ka tas tikai negadījums. Silmala trīcēja bija pārāk sasteigta, ne tikai tempa, bet arī vispār sagatavošanas ziņā. Tur korim vēl daudz darba, kā dinamisko izkārtojumu plāksnē, tā vokālā tīrībā. Toties piedevām nodziedātā A. Ābeles Ak tad! bija dzirkstīga, precīza, tieši šajā dziesmā sajutu koŗa iespējas un technisko gatavību. Koŗa technika ievērojami progresējusi, tak reizēm trūkst nenosakāmā — dvēseles. Īstu iekšēja saviļņojuma momentu, dvēselīgu pārdzīvojuma brīžu bija koncertā pamaz.

Diriģentes E. Freimanes dziesmu interpretācija formāli stingra un mērķtiecīga. Viņas iekšējā degsme un drāmatiskais spraigums arī apzīmogo koŗa priekšnesumu vispār. Viens otrs liriskāks, apvaldītāks moments ievērojami paplašinās koŗa krāsu paleti, kā techniskā, tā emocionālā plāksnē. E. Freimanes sabalsojums Pilna upe baltu ziedu vokāli izdevīgs, mūzikāli pievilcīgs. Daudz aplausu, puķes un veltes. Labas sekmes ceturtajā darba gadā ieejot!

T. Ķeniņš

KULTŪRAS APSKATS

P. SAKSA 75 MŪŽA GADI

Mūsu iemīļotais dziedonis prof. Pauls Sakss 14. februārī atskatīsies uz 75 mūža gadiem. Sakss apmeties uz dzīvi Ņujorkas tuvumā.

LATVIJAS NACIONĀLAI OPERAI 41. GADS

1912. g. 8. janvārī nodibinājās Latviešu Opera, kuŗai šai mēnesī dzimtenē mēs varētu svinēt 41. gada dienu. Operu nodibināja Pāvils Jurjāns, kas to diriģēja, financēja un bija tās dvēsele. Pirmizrāde notika Māmuļā, ar Čaikovska operas Jevģēņijs Oņegins izrādi. Tatjānu dziedāja Jakule — Ziediņa, Olgu — Paula Līcīte, Aukli — Malvīne Vīgnere-Grīnberga, Lariņu — Krastiņa, Oņeginu—Jēkabs Karps, Ļenski Pauls Sakss, Trikē — Rūdolfs Tunce, Greminu — Jānis Niedra, kurš tēloja arī vēl divas citas mazākas lomas. Orķestrī bija ap 35 mūziķu, vairums Latvijas Konservātorijas absolventi un audzēkņi. Pirmizrāde bija galīgi izpirkta. Tai sekoja citas izrādes, pēc tam Dēmons, Karmena, Ansītis un Grietiņa, ar kuŗām opera uzstājās arī Jelgavā' un Ziemeļblāmzā. ...

PĀVILS KLĀNS

ROMĀNS — REPORTĀŽA

31. turpinājums

Viņš dīvaini pasmaidīja — pus sērīgi, pus viltīgi, tas bija pavisam neaprakstāms vaibsts, — un atkal pievērsās avīzei, it kā šī saruna vispār nemaz nebūtu notikusi.

Mikus stīvi nolūkojās kapteiņa pieliektajā galvā. Te sēdēja viens no tiem, kas apšaubīja latviešu cīņu vajadzību. Viens no tiem, kādu bija daudz. Sākumā viņi kritizēja paslepus, tagad, kad stāvoklis bija katastrofisks, viņi sita pie krūts — vai es neteicu? Laime, ka vispārējā apjukumā viņu balsīm neviens vairs nepiešķīra vērības — katrs domāja par sevi, tajā pašā laikā ar drausmām apzinādamies savas zemes likteni. Mikus bija pieradis pie šādiem uzskatiem. Un tomēr tie viņu aizkāra arvienu no jauna. Viņam pietika atcerēties pārlaistās cīņu gaitas, pietika atmiņās ielūkoties savu kritušo biedru jaunajās sejās, pietika sajust sāpes pašam savā tikko apdzijušajā gurnā, lai vaigi aizsviltu no niknuma. Un no dziļa, neapklusināma protesta — kā? — un šīs asinis ir veltīgas? Kā — un šī varonība ir nevajadzīga? Un atrodas prāti un smadzenes, kas spēj kalkulēt un svērt, it kā runa būtu par pirkšanu un pārdošanu — arī tagad vēl, tagad, kad novads pēc novada meklēja ostas, lai kuģu līganos klājus sajustu par drošākiem pamatiem nekā zemi?

Mikus sakoda zobus, pievēra acis un novērsās. Šis cilvēks kapteiņa uniformā teicās gribam cildināt latviešu karavīru. Viņš spalgi iesmējās, it kā vēlētos pievērst ārsta uzmanību. Bet Dr. Sabile tīši likās nedzirdam. Lai! Mikus atslābināja visus muskuļus, izstiepās blakus Zilgmem, sajuzdams viņa stūraino plecu sev blakus, un centās izgaisināt nepatīkamās sajūtas. Viņš piespieda sevi izsekot kapteiņa staltajai loģikai, mēģināja aprast ar to tāpat, kā aprod un pakļaujas lietum novembŗa naktī grāvja dibenā. Cilvēki tā domāja, kā domāja Dr. Sabile. Diemžēl, diemžēl... Mikus nedzirdēja no viņa to, ko bija vēlējies. Kaut šis cilvēks meklēja un krāja liecības, kas reiz cildinātu leģiona varoņdarbus. Viņš to darīja kā zinātnieks, kā statistiķis, ko interesē vienīgi ārējās norises, ne viņu iekšējais saturs. Kāds sausums! Un cinisms! Kāda noškirtība no laika un vietas, no apkārtnes un notikumiem! Kā viņš to spēja, viņš, kas tik labi pazina cilvēku ciešanas, un bija ieskatījies pašā dzīvības un nāves noslēpumā? Kā viņš varēja neredzēt to, cik sāpīgs tagad bija kļuvis viss lielais ķermenis, šo atsevišķo ķermeņu summa, kas tagad drebēja tikpat kā priekšnāves konvulsijās?

Mikus sajuta pēkšņu vientulību. Arī šis puisis viņam blakus taisījās pamest visus tos, ar kuŗiem vēl nesen bija bijis vienis prātis. Kā kāds grotesks ķēms, kāds izsmiekla un nožēlu pilns vieplis viņam pēkšņi šķita šis pēdējo nedēļu fantaziju drudža tēls, kuŗā cilvēki paši — Eriks ar savu ekselenci, ģenerālis un beidzot arī viņš Mikus, centās ielikt itin kā kādu visai svarīgu saturu, piešķirt kādu ārkārtīgu nopietnību, kas galu galā varbūt vēl izrādīsies pagalam pārspīlēta, veltīga, muļķīga? Mikus samulsa. Viņam bija grūti cīnīties starp savām sajūtām, kas mudināja, dzina, satrauca, un ārsta kailajām formulām, kas lika apdomāties, pieturēt un galu galā pat „izkāpt no acumirkļa." Viņš raudzījās uz ārstu, no kuŗa bija gaidījis kādu apliecinājumu, uzmudinājumu, un sajutās kā bārenis, kā puika, kas negaidot palicis bez tēva un mātes.

Mierinājuma nebija nekur. Tikai vienu viņš apzinājās visai skaidri — šīs domas nebija nekādas labās. Ja visi tā domātu, tad arī šai tik nožēlojamai, vēl atlikušajai dzīvei vairs nebūtu nekādas jēgas. Tādas domas varēja rasties tikai bezdarbībā. Ar tādām domām varēja nodarboties vienīgi tie, kas paši nekad nebija sastapušies ar ienaidnieku. Vēl spējāk nekā Berlīnē, vēl impulsīvāk nekā ģenerāļa kabinetā viņam gribējās būt atkal tur, no kurienes viņš bija nācis. Viņam alka darbības, rosības. Varbūt tādēļ, lai nebūtu jāsaduŗas ar problēmām, kas likās neatrisināmas, un tāpēc mocīja. Varbūt tādēļ, lai nesajauktu pats sevī kādu stingru pamatu, kam visu laiku bija uzticējies.

Viņš pieķērās šai iedomai. Dīvains atvieglojums pārņēma viņu. Apziņa, ka viņš paliks tas, kas bijis, — vienalga — kļūdains, neloģisks, neapdomīgs, — bet tomēr tas pats vecais Mikus Peniķis — šī apziņa izrādījās svētīga. Viņš nopūtās. Bija dīvaini, ka šī domājošā, nogaidošā, pārgudrā aizmugure bija izlikusi lamatas, kuŗās viņam nomaldīties, lai atkal atrastu sevi, ar aukstu secinājumu un apņēmību atkal saliedētu paša es paklīdušās daļas. Tagad viņš zināja, kas darāms. Ziņojumu nodevis, viņš atgriezīsies savā vienībā. Un paliks tur, kamēr... Vienalga. To rādīs laiks.

Viņš aizmiga, piespiedis seju Zilgmes plecam.

o

Kēnigsbergā visi trīs latvieši pameta vilcienu, pie kam Ilgvaram Laimonim Gundabim Zilgmem bija jāizlieto sava veiksme, lai viņu neieskaitītu ievainoto transportā, kam bija jādodas uz Silēziju — tieši uz turieni, no kurienes viņš tikko laimīgi bija izsprucis.

Pašā pilsētā nebija dabūjama nekāda skaidrība, un viņi devās uz Pillavu. Jūŗa gulēja viņu priekšā pelēki zila un auksta un likās gluži nekustīga. Mikus elpoja sāļi rūgto gaisu un tīksmi un nevilus piebakstīja leģionāram, norādīdams uz kaijām, kas savā nodabā lidinājās pār reida moliem.

„Salst," teica Ilgvars Gundabis Laimonis Zilgme. „Mani krata drebuļi, iedomājoties, ka šajā slapjajā elementā var arī peldēt. Un ka daudzi to dara — iedzimta trakuma pēc."

Dr. Sabile klusēdams lūkojās uz apvārsni.

„Rīgas jūrmalu gan mēs laikam vairs nākošā vasarā neapmeklēsim," viņš teica pēc brīža.

„Jūs domājat tik tālu uz priekšu," Mikus palūkojās viņā.

„Karš ir zaudēts," ārsts bez kādas izteiksmes piebilda. „Tas ir ļoti zīmīgi, gandrīz simboliski, ka mēs te stāvam. Trīs latvieši, kas lolojam illūzijas par patiesībā izspēlētu spēli. Fantasti, kas tik lielos un plašos notikumos kā šī jūŗa mēģina saskatīt mazu laiviņu, savu laiviņu, ar ko laimīgi izbraukt malā. Bet krasts ir viņā pusē — vai jūs to redzat? Un laiviņas nav."

„Nu jau atkal muld," aizgriezies teica leģionārs paklusi."

Pillavā viņi uzzināja, ka ne uz Rīgu, ne Liepāju šinīs dienās neviens kuģis nedosies.

„Varbūt jaunnedēļ," ostas pārvaldes ierēdnis paraustīja plecus.

„Bet saprotiet taču, ka mums jātiek atpakaļ," gluži veltīgi laiku kavēdams, Mikus centās viņam iegalvot. „Satiksme pa sauszemi pārtraukta, visa Kurzeme ir nogriezta, un ir taču skaidrs, ka jau tuvākajās stundās ieslēgto apgādei noorganizēs jūŗas transportu."

„Man nekas nav zināms," ierēdnis stīvi uzlūkoja viņus visus pēc kārtas. Un pēc brīža piemetināja: „Kādēļ jūs nepaliekat šeit? Varu itin labi iedomāties, ka tur tagad būs ļaužu diezgan, kas vēlētos tikt laukā. Kurzemes dēļ taču neviens necīnīsies, visi muks."

Mikus atmeta ar roku un pagriezās iešanai. Viņam patiesībā ne mirkli nebija ienācis prātā, ka te kas iznāks.

„Satiksme pa sauszemi pārtraukta," it kā ar sevi runādams teica, ierēdnis. Likās, ka šī ziņa viņam ir gluži jauna. „Tad pamēģiniet laimi Dancigā."

Uz ielas viņi nopirka laikrakstu un izlasīja jaunāko bruņoto spēku virspavēlniecības ziņojumu. Kā parasti, par visjaunākajiem notikumiem frontē tajā nebija ne vārda. Pūta vējš un raustīja papīra lapas ar tādu skubu, ka leģionārs Zilgme, būdams mazliet māņticīgs, ar pavirsu eleganci piemeta divus pirkstus cepurei un sacīja:

„Kapteiņa kungs, zīmes rāda, ka laiks steigties, ja gribam vēl pagūt Rīgā."

Šī ļoti brīvā piezīme, kas liecināja par Ilgvara Laimoņa Gundabja Zilgmes gara mošumu, pirmoreiz lika Mikum vērīgāk ieskatīties viņa sejā. Mikus, gan būdams stingrs un taisnīgs priekšnieks, kas mīl disciplīnu, nekad nebija varējis ciest tos, kas dienesta nozīmju priekšā lien uz vēdera. Un leģionārs Zilgme līdz šim bija pratis izturēties tik neuzkrītoši, ka viņam ne reizes nebija radusies vajadzība šī dēkainā ceļojuma laikā saskarties ar Dr. Sabili kā virsnieku. Arī to vajadzēja prast. (Turin. sekos)

V. PALMA

Sniedzam pakalpojumus latviešu valodā
MĀJU PIRKŠANAS — PĀRDOŠANAS lietās.
Tel. mājās — RI 3670
Lūdzam zvanīt no pl. 6 pp. līdz 12 vakarā un rītos no plkst. 6 līdz 8.

P i e d ā v ā j a m:

MĀJAS TORONTO

VISDAŽĀDĀKOS PILSĒTAS RAJONOS PLAŠĀ IZVĒLĒ: DZĪVOJAMĀS MĀJAS, RŪPNIECĪBAS UZĒMUMUS, VEIKALUS UTT.

LAUKU ĪPAŠUMUS

TORONTO TUVĀKĀ UN TĀLĀKĀ APKĀRTNĒ. NESAISTOŠA LAUKU MĀJU, APBŪVES GABALU APSKATE IK SVĒTDIENAS. JA DARĪJUMUS IZDARA MŪSU KANTORĪ, PALĪDZAM

AIZDEVUMU SAGĀDĒ

NEKUSTAMU ĪPAŠUMU PIRKŠANAS IEMAKSĀM PAR 3% G.
UZ DIVIEM GADIEM

M. J. CAMPBELL & Co

REAL ESTATE
Members of Toronto Real Estate Board
219 DANFORTH AVE, TORONTO, TEL. KANTORI HA 1192

Novēlu lustīgu un mantīgu Jauno gadu visām mīlīgajām dāmām, skaistajiem kungiem, vecajiem kanakiem, draugiem un naidniekiem!

SĀCIET GATAVOTIES LIELISKAJAM

KARNEVĀLAM

13. februārī, plkst. 20.00
62 CLAREMOUNT St., TORONTO

Visus mīļi apkampdams
(48) VILIBALDS DROSMIŅŠ

DV HAMILTONAS NODAĻA
rīko š. g. 17. janvārī, plkst. 8.00
ARMĒŅU KLUBA TELPĀS, PRINCESS ST.

DEJU VAKARU

SPĒLĒS LIEPAS DEJU ORĶESTRIS
● COMBO. — BUFETE ●

O P E R D Z I E D Ā T Ā J A

VALDEMĀRA SALNAS KONCERTS

sestdien, 24. janv., pl. 8.15, sv. Andreja baznīcā
Pie klavierēm komp. TĀLIVALDIS ĶENIŅŠ

P R O G R A M M Ā:
OPERAS UN OPEREŠU ĀRIJAS

Biļetes iepriekšpārdošanā: Lotus puķu veikalā, DV grāmatnīcā, laikraksta Latvija A-ā kantorī
«53» DV TORONTO NODAĻA

TLB D I Ž D A N C I S
rīko 1953. gada 23. janvārī, plkst. 8.30
KANADAS LEĢIONA ZĀLĒ 22 COLLEGE ST., TORONTO

1953. GADA DIŽDANČA

BALLES KARALIENES VĒLĒŠANAS

- LABA DEJU MŪZIKA
- PĀRSTEIGUMU BALVAS
- BUFETE ar bagātīgiem atspirdzinājumiem

CERAM DĀMAS REDZĒT VAKARA TĒRPOS (41)
Ieeja $1.00 TLB Diždancis

MĒBEĻU VEIKALS

Bagāta, daudzpusīga, mājas un kantora mēbeļu izvēle.
Dažāda veida elektriskie aparāti mājas vajadzībām
Sakarā ar atklāšanu speciāli pazeminātas cenas
Ienāciet un pārliecinieties! Runājam krieviski
Atvērts līdz pulksten 8 vakarā

BURLACOFF'S FURNITURE

619 QUEEN ST., W., TORONTO, Ont. TEL. WA 6812 (496)

ERNEST RIDOUT REAL ESTATE LIMITED

MĀJAS, VEIKALI, UZŅĒMUMI, FARMAS

PĀRDOŠANĀ TORONTO UN ĀRPUSĒ

MĀJU APDROŠINĀŠANA, MORTGAGE NAUDAS AIZDEVUMI, DZĪVĪBAS UN AUTO APDROŠINĀŠANA, LĪGUMU SLĒGŠANAS NOTEIKUMI U. C. IZZIŅAS UN PASKAIDROJUMUS PAR ŠĀDIEM DARĪJUMIEM KATRĀ LAIKĀ SNIEDZ:

ARNOLDS BĒRZIŅŠ
Birojā tel. PR 5761
1172 Bay St., TORONTO
Tel. mājās LA 6569

EDUARDS BĀLIŅŠ
Tel. 94121
913 Main St., E., Hamilton

VALDIS TUKLERIS
Tel. 94121
913 Main St., E. HAMILTON

Birojs atvērts ik dienas līdz pl. 10 vak., arī sestdienās un svētdienās

ERNEST RIDOUT REAL ESTATE, Ltd., REALTORS

LIELĀKAIS NEKUSTAMO ĪPAŠUMU BIROJS KANADĀ
Nodaļas: TORONTO, RICHMOND HILL, HAMILTON, LONDON, PETERBOROUGH, KITCHENER, SARNIA

SEKOJIET IK DIENAS SLUDINAJUMIEM VIETĒJOS LAIKRAKSTOS UN PĒC TUVĀKAS INFORMĀCIJAS PAR SLUDINJUMOS MINĒTĀM MĀJĀM ZVANIET JŪSU LATVIEŠU PĀRSTĀVIM

Dr. JĀNIS KAROLS

M.D. — L.M.C.C.
pieņem slimniekus 404 DELAWARE Ave, Toronto
Darbdienās no 9—11 un 5—7, izņemot trešdienās, tel. OL 1681

Dr. A. RATINOV

Bijušais slimn. ārsts Eiropā un Kanadā. Speciālists iekšķīgās slimībās, sevišķi sirds, kuņģa, astmas, reumatisma u. c.
Runā arī vāciski un krieviski
479 1/2 EUCLID AVE, RA 6708
TORONTO (552)

Dr. S. V. FEINMAN

256 Crawford ielā
(Dundas un Crawford ielas stūrī)
Tel. LL 5739
Pieņem no 1—3 un no 5—8 pp.
Diplomēts Vīnē
Ārsts Vīnes Universitātes klīnikā un Kanadas slimnīcās. Sirds, plaušu, gastro — arteroloģijas reumatisms, astma, sieviešu slimības.
Rentgena uzņēmumi
Runā vāciski un krieviski (2)

Dr. JĀNIS REKAI
un
Dr. PAULS REKAI
Budapeštas Vispārējās Slimnīcas chirurģisko un iekšķīgo slimību nodaļu bijušie galvenie ārsti
219 St CLAIR Ave, W. Toronto, Ont
Iepriekšēja telef. pieteikšanās:
RA 0237 — MI 2395 — PR 3675
Runā vāciski (522)

Latvijas amata meistara
J. K R E I Ļ A

FOTO DARBNĪCA

izdara uzņēmumus iepriekš pieteiktus pa tālruni
PIEŅEM REMONTĀ FOTO APARĀTUS
FILMAS ATTĪSTA UN KOPĒ
445 PAPE Ave, TORONTO
TEL. GE 0756

S. V A S A R Ā J A
TRANSPORTA UZŅĒMUMS
izdara pakalpojumus katrā laikā
ZVANĪT
OL 1403, Toronto (142)

MONTREĀLĀ

FOTO STUDIJA
OSKARS A S M E N I S
1248 Mackay St., Apt. 1
Montreal, P. Q. Pilsētas centrā.
Tel. WE 5543.
Fotografēšana sarīkojumos. Grupu un kāzu uzņēmumi. Portrejas. Foto pasēm. Foto—amatieŗi, nododiet savas filmas attīstīšanai, kopējumiem vai palielinājumiem.

FRANK VASS, B.A.

ADVOKATS — NOTĀRS
455 Spadina Ave, Apt., 403
COLLEGE un Spadina ielu stūrī
Tel. birojā — KI 4989,
dzīvoklī — MI 9352

Latviešu dāmas! Eiropas friziere
KAPSI'S HAIR STYLING
113 MAC PHERSON AV.
Starp Yonge St. un Avenue Rd
Pirmklasīgs darbs pie ilgviļņiem, matu griešanas, krasošanas un skropstu kopšanas. Iepr. pieteikties pa tel. KI 4585
runā vāciski, krieviski un zviedriski

J. B R O K A
FOTO UZŅĒMUMI
saņemami, kā arī pasūtinājumi izdarāmi DV Grāmatnīcā Toronto, 123 HURON ST., katru dienu (14)

TAUTIETE!

...Pēc tevis nopietnā precības nolūkā ilgojas tautietis, vienkārša darba strādnieks.
Ja esi vecumā no 28—38 gadiem, raksti jau šodien šī laikr. kantorī of. Vienkārša darba strādnieks. (33)

DZĪTARUS,
Jāni un Ernu (cīravniekus) lūdz rakstīt A. Pētersons, A. C. R. Wawa, via Sault Ste Marie, Ont., Canada. (32)

I Z D O D A M A

MĒBELĒTA ISTABA

ar vai bez pansijas, labā rajonā, ērta satiksme. Zvanīt visu dienu
RI 4650, Toronto

IZDODAMS saulains nemēbelēts dzīvoklis, divas istabas un virtuve, High Park rajonā. Zvanīt Toronto, JU 9013. (45)

IZDODAMS nemēbelēts dzīvoklis, divas istabas un virtuve. Zvanīt pēc pl. 6 vakarā, Toronto GL 7493. (43)

IZDODAMAS mēbelētas istabas ar virtuvi un visām ērtībām. Uz vēlēšanos arī pansijā. Centra rajonā Toronto. Zvanīt EM 4-6813. (34)

IZDODAMA istaba ar virtuvi un atsev. mēbelēta istaba. Ērta satiksme. Zvanīt Toronto GE 9848. (16)

IZDODAMA liela nemēbelēta istaba trešā stāvā ar virtuves lietošanu. Uz vēlēšanos arī garāža. Apskatīt katru dienu pēc plkst. 4 vakarā Sunnyside, 72 Galley Ave, pie Roncesvalles Ave. (44)

IZDODAMA saulaina mēbelēta istaba vieniniekam ar visām ērtībām. Silts ūdens vienmēr. Zvanīt RA 2624. 325 Carlton St., Toronto. (42)

MĒBELĒTU istabu vienai personai ar visām ērtībām izīrē labā satiksmes rajonā Toronto. GL 2043. (51)

IZDODAMA mēbelēta istaba Bathurst Davenport rajonā ar virtuves lietošanu, Toronto RA 9337. (50)

BAZNICAS ZIŅAS

Ņujorkas ev.-lut. latv. dievkalpojums 18. janvārī, plkst. 3 pp. Betlēmes baznīcā. Māc. A. Ozols.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Archibīskapa pārstāvis A.Skrodelis ((99 Herkimer Str. Hamilton, Ont., t. 70136). Janvāŗa otrā pusē Ņufaundlendā — 22. janv.; 2. februārī **St. Džonsā;** no 3. febr. — 9. febr. **Korner Brūkā.**

Māc. V. Šēfers (659 Piccadilly St., London, Ont.)
St. Katerinā, 18. janv., pl. 3 p.p. dievk. Kristus b-cā. **Velandā** 18. janv., plkst. 5 p.p. dievkalp.

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon Str. E. Hamilton, Ont. t. 93410) **Hamiltonā,** 18. janvārī, plkst. 3 p. p. dievkalpojums bērniem, plkst. 4 p.p. dievkalp. pieaugušiem. Visi dievkalp. notiek Trīsvienības b-cā, 18 Victoria Ave., So.

Māc. E. Lange (1673 Abbey Rd.; pasta adrese: Billings Bridge P. O. Box 66, Ottawa, Ont.)
25. janv., plkst. 2.30 pp. dievkalpojums. Pēc dievkalp. draudzes pilnsapulce.

Māc. A. Briedis (17-8th Str. Noranda, Que.)
Virdžinijataunā, 18. janv., plkst. 2 p.p. dievkalp. Anglikāņu b-cā; **Norandā** 18. janv., plkst. 5 p.p. dievkalp. United b-cā;
Otavā 25. janv., plkst. 2 p.p. dievkalp. Sv. Pāvila b-cā (210 Wilbrod Str.).

Māc. A. Lūsis (50 Dewson Str Toronto, Ont. t. LO 2510) **Toronto,** 18. janvārī Sv. Trīsvienības b-cā, plkst. 12,30 dienā (Sherbourne un Bloor ielu stūrī). Svētdienas skola.

Māc. A. Čops (118 Isabella St., Toronto, Ont., tel. MI 1873). **Toronto** Sv. Andreja b-cā (Carlton un Jarvis ielu stūrī) 18. janvārī dievkalp. plkst. 4 pp. svētdien, 25. janvārī dievkalpojums, pl. 11. Pēc dievkalpojuma (pl.12.30) draudzes locekļu pilnsapulce.

Māc. A. Voitkus (118 Locke Str. N. Hamilton, Ont., tel. 82259) Hamiltonas Sv. Pāvila draudze (Hughson St., N.) dievkalpojums 18. janv., plkst. 5.30 pp.

Māc. E. Caune (10827 — 114 St. Edmonton, Alta, t. 41890).
Edmontonā, 18. janv., plkst. 4 p. p. dievkalp. Sv. Jāņa b-cā. Pēc dievkalp. draudzes gada sapulce, vēlēšanas. **Kalgarijā,** 25. janv., pl. 3 p.p. dievkalp. Pēc dievkalp. draudzes pilnsapulce, vēlēšanas.

Māc. A. Gaudiņš (2105 Marlowe Ave, NDG., Montreal, Q.,t.EL3422) Montreālā, 18. janv., plkst. 4 p.p. dievkalp. Redeemer b-cā (285 Clarke Ave. Westmount).

Archibīskapa pārst. A. Skrodelis
Sadberijā dievkalpojumi Regent St. baznīcā: 18. janvārī, pl. 3 p.p. un 1. februārī, pl. 1 p.p.; **Sault Ste Marie** dievkalpojums Zion ev. lut. b-cā sestdien, 24. janv., pl. 7 vakarā. **Māc. F. Ruperts.**

TORONTO BAPTISTU
draudzes dievkalpojums svētdien, 18. janvārī, plkst. 17, Walmer Road baptistu baznīcā. Pēc dievkalpojuma draudzes gada sapulce. Piektdienas vakaros lūgšanu sapulce pl. 20.00. **Māc. R. Ekšteins.**

IKVIENS SAKA:

„Zirga prāts brīdina
Zirgus no saderības ar cilvēkiem"

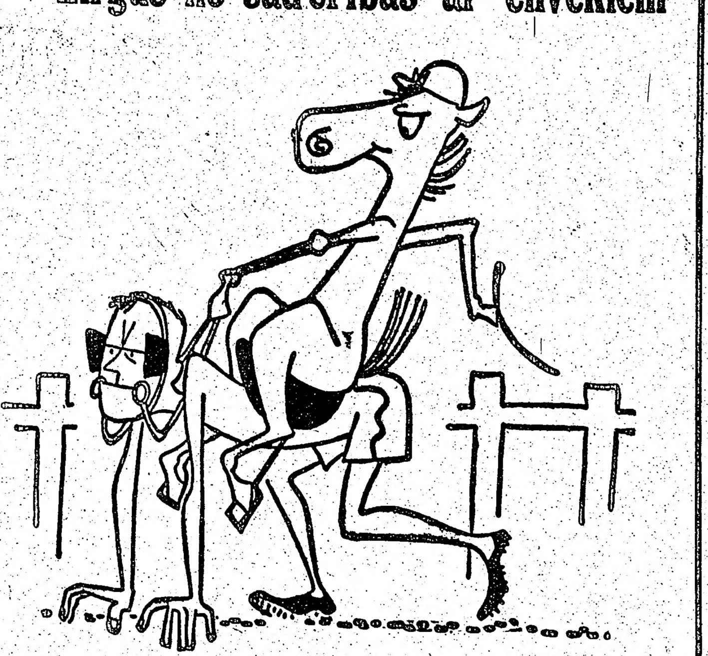

Zirga prāts arī ieteic Jums apieties ar dzīvi pareizi, tad arī tā apiesies ar Jums pareizi.

O'Keefe's

OLD VIENNA BREWERY LTD.

DĀMU FRIZĒTAVA

AUSTRA ŠMITS
737 Bloor St., W., Toronto. Tel. LL 6792

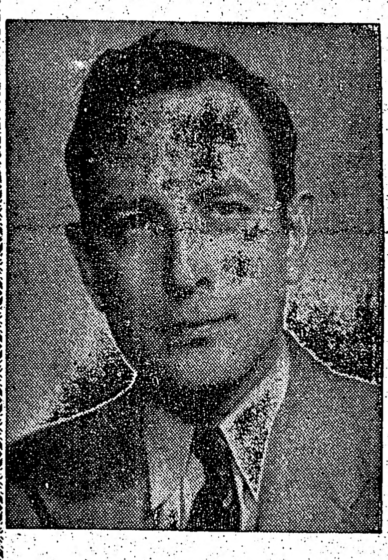

L Ū D Z U !

Ja vēlaties pirkt jaunu FORDA auto — vieglo vai smago — stājieties sakaros ar mūsu firmas pārstāvi

V. Pesecka kungu

1638 BLOOR ST., W.,
TEL. OL 2371
(arī vakaros no plkst. 18—21 un sestdienās no pl. 10—13)
Lielā izvēlē lietotas vieglās un smagās automašīnas
Ātri un apzinīgi dažādu firmu automobiļu remonta darbi

FORD — MONARCH PĀRSTĀVĪBA

CHURCH MOTORS LTD.

1638 BLOOR ST., W., TEL. OL 2371

„LOTUS"

PUĶU VEIKALS

BRĪNIŠĶĪGAS acālijas, hiacintes, alpu vijolītes utt.
GREZNI ziedu sakārtojumi līgavām un citiem gadījumiem
BAGĀTĪGĀ izvēlē latviešu keramikas izstrādājumi
854 Bathurst St., tel. KE 3884

Mājas, veikalus un apbūves gabalus

PLAŠĀ IZVĒLĒ PIEDĀVĀ
Ā. H. K I V I N E N
Member of Toronto Real Estate Board
38 LAWRENCE AVE W., TEL. MO 5464

P Ā R S T Ā V I S

OSVALDS INDZERS

79 Sparkhall Ave, tel. mājā HA 7881, birojā MO 5464
(27)

Laikrakstam „LATVIJA AMERIKĀ"
123 HURON ST. TORONTO, ONT., CANADA

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija Amerikā ....
līdz.................... uz..........mēnešiem uz šādu adresi:
Mr, Mrs, Miss ....
....
Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $.............
.... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. Lāci, 1800 E. 18th St., Brooklyn 29, N.Y.

Pēc ilgām un grūtām ciešanām Dieva mierā aizgāja mūsu sirdsmīļā, neaizmirstamā māmiņa

LĪNA KONOVALOVA

ATRAITNE **ŽEBRANSKA**, DZIM. PURIŅA

Dzimusi 1883. g. 25. oktobrī, Rundāles pagastā. Mirusi 1952. g. 2. dec. Rīgā, Kandziņsalā, apbedīta turpat 7. decembrī.

Pēc viņas sēro

meita un znots ASV, meita ar mazbērniem Latvijā un dēls ar vedeklu Sibirijā

Š. g. 11 janvārī no mums pēkšņi šķīrās

Jānis Alfrēds Bulitis

Kremēšana notika St. James krematorijā, Toronto, 15. janvārī, pl. 16.30

(36) Viņu dziļā piemiņā paturēs

piederīgie Latvijā un brālēns Kanadā

Mūsu trimdas līdzgaitinieks

JĀNIS ALFRĒDS BULITIS

iegriezies aizsaules ceļos š. g. 11. janvārī

(35). Viņu pieminēs

J. Dukurs, A. Fimbers, Kilkuti un Podnieki

Taupiet naudu!

Samaziniet savus smēķēšanas izdevumus vairāk kā uz pusi.

Ar

V-Master

mašīnu saritiniet savas cigaretes

5 CIGARETES saritina vienā paņēmienā

lietojiet

UZMANĪBU MĒBEĻU PIRCĒJI! UZMANĪBU MĒBEĻU PIRCĒJI!

Jūs gribat pirkt mēbeles? Nenokavējiet izsekot

T. Eaton Co. — Mēbeļu nod.

Toronto dienas avīžu sludinājumiem. Sevišķi pievēršu jūsu uzmanību mūsu februāra mēneša izpārdošanai. (Preces tiks izstādītas sākot ar 23. janvāri) NEPIEREDZĒTI ZEMAS CENAS!

NIKOLAJS MEDNIS

COLLEGE IELAS 4. STĀVĀ. TEL. darbā TR 1133 — lok. 4125 mājās HY 5175 (38)

Latviešu namsaimniekiem un farmeŗiem!

Augstākā labuma krāšņuma kokus un krūmus, dzīvžogu stādus, rozes, ziemciešu puķes, augļu kociņus un ogulājus piedāvā

H. C. DOWNHAM NURSERY CO., LTD.

BOWMANVILLE & STRATHROY, ONT., ABOTSFORD, QUE.

Pasūtinājmus pieņem pārstāvis TORONTO un APKĀRTNĒ

ARNOLDS JAUNBERGS 88 REGAL RD., LA 6187

Izbrauc uz vietas, sniedz bezmaksas padomus dāržu plānošanā un ierīkošanā. PASŪTINIET TAGAD.

PAVASARĪ DAUDZAS ŠĶIRNES BŪS IZPIRKTAS. (21)

MĀJAS, FARMAS, VEIKALUS lielā izvēlē visos rajonos piedāvā

LAURENTIDE REALTIES Co, Montreal

Pārstāvis O. KRADZIŅŠ, 1414 Fort St, Montreal, Que. Tel. GL 2158 «361»

Zobu ārsts

Dr. J. ABRAHAMSEN

Dipl. Oslo Norvēģijā un Vircburgā Vācijā,

372 A Queen St. W. virs Horseshoe Tavern pie Spadina Ave

Tel. WA 9354 Toronto

SPORTA KALENDĀRS

17. janvārī, plkst. 14.00 Hamiltonas Centrāl Secondary School telpās Wentworth ielā Hamiltonas kausu spēlēs vīriešu basketbolā Sparta sacentīsies ar TLSK (tren. Kazaks un volejbolā St. Katarīna ar abām TLSK vīriešu vienībām.

17. janv., pl. 18.45 YMCAs vingrotavā, Hamiltonas basketbola līgā spēlēs Sparta — Grimbsby.

17. janvārī, plkst. 20.00 College ielā 40 Toronto volejbola meistarībā senioru līgā sacentīsies latviešu Y klubs ar ukraiņu S.A.

*

18. janv., pl. 12 College ielā 40 Latviešu Y klubs un TLSK rīko galda tenisa turnīru.

*

18. janvārī, plkst. 14.00 Cowan Ave 212 Toronto volejbola meistarībā intermediate līgā sacentīsies Toronto Sokoli ar TLSK. Tais pašās telpās plkst. 15.00 senioru līgā spēlēs. TLSK ar sokoliem.

20. janv., pl.19.30 Bloor Collegiate Metropolitan basketbola līgā sac. TLSK (tren. Kazaks) ar East York.

*

24. janvārī, plkst. 14 College United baznīcā (Bathurst un College stūrī) Toronto sieviešu volejbola meistarībā sacentīsies TLSK (tren. Kazaks) ar ukraiņu SA.

Plkst. 15.00 senioru līgā TLSK ar Toronto Sokoli.

24. janvārī, plkst. 20.00 College ielā 40 Toronto sieviešu volejbola meistarībā sacentīsies TLSK (tren. Skujiņš) ar igauņu pirmo vienību. Vīriešu senioru līgas meistarībā latviešu Y klubs ar Kalevu.

Nr. 4 NO VIRKNES

Šis raksts ir trešais rakstu virknē kas rakstīti speciāli jaunkanadiešiem.

APDROŠINĀŠANA PRET BEZDARBU

Dominijas valdība uztur bezmaksas darba apgādes, kas pieejamas visiem Kanadas iedzīvotājiem. Tās biroji atrodas pilsētās un mazpilsētās ar piedzīvojušiem darbiniekiem, kas prot izraudzīt pareizus kandidātus vietu aizpildīšanai un atrast darbus nenodarbinātiem.

Darba apgādes par saviem pakalpojumiem neņem nekādu atlīdzību un ļoti pūlas, lai apmierinātu kā darba meklētāja, tā arī darba devēja prasības. Pirms dažiem gadiem ievadīja grupu iecelošanas plānu ar vienīgo nolūku palīdzēt jaunkanadiešiem atrast darbu. Kopš tā laika pāri par 60.000 jaunkanadiešiem palīdzēts atrast piemērotu darbu.

Ja pēc 30 ned. strādnieks zaudē darbu, tas var griezties tuvākā Bezdarba apdrošināšanas iestādes birojā, lai saņemtu pabalstu, kamēr viņš atrod jaunu darbu. Šādām izmaksām vajadzīgo naudu savāc kā no darba devējiem, tā arī no darba ņēmējiem, pie tam katrs maksā vienāda lieluma iemaksas, kamēr strādnieks ir nodarbināts.

Valdība piemaksā vienu piektdaļu no kopsummas. Maksājumi ir niecīgi un katrs (izņemot dažas profesijas), kas pelna mazāk par $4.800 gadā, ir tiesīgs baudīt šo aizsardzību.

Kur strādniekiem algas izmaksā stundu, dienas vai gabala darba algu veidā, tie tomēr apdrošināmi, neatkarīgi no izpelnāmās algas lieluma.

Mēs apsveiktu Jūsu komentārus un ierosinājumus, ko šo rakstu redaktors nosūtīs KALVERTA tirdzniecības namam.

NĀKOŠĀ MĒNESĪ — KĀ PĀRVALDA KANADU

Calvert DISTILLERS LTD. AMHERSTBURG, ONTARIO

(Kalverta Destilācijas akc. sab.)

HEINTZMAN un CO KLAVIEŖU TĪRSKAŅOTĀJS

J. MEDNIS

(Latvijas Konservātorijas absolv.) Tel. GE 3109, GL 1326, Toronto, piedāvā savus pakalpojumus kā klavieŗu tīrskaņotājs, remontētājs un eksperts

Pērkot klavieres no augšminētās firmas 15 proc. atlaide.

Lietotas klavieres pēc izvēles (928)

I. APINE DEJO KANADAS BALETĀ

Dejotāji Irēne Apine un Juris Gotšalks Halifaksā devuši vairākas baleta izrādes. Pašreiz dejotāja atgriezusies Toronto un turpina darbību Kanadas baletā. Pirmdien, 19. janvārī, karaliskā Aleksandra teātrī sākās Kanadas baleta izrādes, kas turpināsies vienu nedēļu, Irēne Apine dejos galvenās lomas pirmdien, 19. janvārī un trešdien, 21. janvārī baletā Kopēlija, ceturtdien 22. janv. baletā Silfides, piektdien, 23. janv. un sestdienas pēcpusdienās izrādē baletā Riekstkodis un vakara izrādē baletos Kompozicija un Kopēlija. Baleta inscenējumos piedalās arī V. Keiša, dejojot divertismentā — baletā Ballet Behind Us Rokoko laikmeta Pļaujas svētku solo un baletā Gisele mātes lomu.

Kā Toronto laikraksti atzīmē, sarīkojumu laikā teātra fuajē telpās skatītājus „sagaidīs" trupas maskote Salome. Viņu katrs uz mirkli varēs ņemt rokās un fotografēties, kādam nolūkam saistīts mūsu preses fotografs H. Kligers. Sakarā ar trupas austrumu turneju, Kanadas baleta ģildes galvenais vadītājs pie H. Kligera pasūtinājis 20 Salomes fotografijas.

TIKAI PATAPINĀTI VĀRDI

(Pārnesums no 3. lpp.)

aizgāja arī mocekļa ceļā uz Sibiriju. Ļoti lielais apmeklētāju skaits Kārļa Ulmaņa piemiņas vakarā liecināja, ka sīkām balsīm nav izdevies noriet šo vīru, kas godam var nest savas zemes raženā Saimnieka vārdu.

Bruno Kalniņa un viņa/ domu biedru pūlēm, aiz nacionālā pamiera saukļiem slēpjoties, sašķelt trimdinieku nacionāli domājošo sabiedrību, šķiet, nebūs redzamu panākumu. Arī tad nē, ja tie mēģinātu uzstāties par kristīgās baznīcas sargiem un aizstāvjiem. Tomēr latviešu trimdinieki šajos gados ir pārliecinājušies, ka vilks met gan spalvu, bet ne tikumu.

Interesanti atzīmēt, ka sarkanā ģenerāļa stutētāju un informētāju vidū pēdējā laikā ar sevišķu centību izceļas arī daži Toronto un Londonā dzīvojošie latvieši, no kuŗiem viens pat ievēlēts LNAK padomē (protams, vēlētājiem nezinot, par kādas krāsas kandidātu tie balsojuši.) Ar sevišķu niknumu Bruno Kalniņa aizstāvji vēršas pret laikrakstu Latvija Amerikā, Daugavas Vanagiem un mācītāju A. Lūsi, kas esot Vindzoras kustības — te laikam domāts jaundibinātais Latviešu Nacionālais Centrs — garīgais autors.(!)

Cik „objektīvas" ir šo informātoru sniegtās ziņas, to, piemēram, liecina Latvju Ziņu atreferējums par pēdējo Toronto latviešu organizāciju apspriedi, kurā „valdmanieši" esot mēģinājuši „uzspridzināt" LNAK, pārvelkot savā pusē (lasi un brīnies!) Dainas kori, studentus un skautus...

Mēs sniedzam šo informāciju bez komentāriem, tikai tādēļ, lai lasītājiem būtu ko pabrīnīties un pasmaidīt.

P. P.

E. OZOLIŅŠ

Nekustamu īpašumu pirkšanas—pārdošanas lietās.

Tel. EM 3-6282 līdz plkst. 9 pr. p. pārējā laikā OL 1106, OL 2354

Arī Jūs varat būt savas mājas īpašnieks!

Pieprasiet un stājieties sakaros. Informācija katrā laikā latviešu valodā. Aizdevumu sagāde

DUNDAS — CLAREMONT

6 telpas, 2 st. māja, gaisa apkure, liels, gaišs pagrabs, dārzs, labā stāvoklī utt. Iemaksa $1.500

DUPPONT — ALPINE

6 telpu 2 st. stūra māja, cietkoka grīdas, gaisa apkure, lielu pagrabu un dārzu, divas ieejas, garāžas iesp. Iemaksa $1.900

DUNDAS — LISGAR

7 telpu 2 st. māja, cietkoka grīdas, gaisa apkure, liels pagrabs un dārzs, garāža. Iem. $2.500 ...

INDIAN RD. — HOWARD PARK

7 telpu atsev. 2 st. mūŗa māja, cietkoka grīdas, ūdens — eļļas apkure, liels gaišs pagrabs, garāža, dārzs, ļoti jauka vieta, ļoti labā stāvoklī(jauna). Iemaksa $5.000.

COLLEGE — GRACE

8 telpu 2. stāvu mūŗa māja, cietkoka grīdas, ūdens — eļļas apkure, liels gaišs pagrabs, dārzs, ļoti labā stāv. Iem. $4.000.

DUNDAS — SHAW

16 telpu 3 stāvu mūŗa atsev. māja, cietkoka grīdas, gaisa apkure, liels gaišs pagrabs, 2 garāžas, dārzs ļoti labā stāv. Iem. $6.000. Laba ienākuma māja.

Vēl daudz citi īpašumi, veikali un farmas visos rajonos pēc izvēles un spējām

MANN & MARTEL

REAL ESTATE

1663 Bloor St., W.

TORONTO (52)

BRUNO PURIŅŠ

BIEDRS TORONTO NEKUSTAMO ĪPAŠUMU APVIENĪBĀ

MĀJU PĒRKOT
MĀJU PĀRDODOT
AIZDEVUMU SAGĀDE

PĀRBAUDIET MŪSU PĀRDODAMO MĀJU SARAKSTU

3 MODERNI BIROJI UN 60 LABĀKIE PĀRDEVĒJI JŪSU RĪCĪBĀ

PAR 2¾ % GADĀ

Birojs atvērts katru dienu no plkst. 9 rītā līdz plkst. 10 vakarā

O. E. CARSON

VIENS NO LIELĀKIEM KANADAS REALTORIEM

2283 YONGE ST., TORONTO

Tel. BIROJĀ MA 7651

Tel. MĀJĀS ME 2790

SEKOJIET IK DIENAS SLUDINĀJUMIEM VIETĒJOS LAIKRAKSTOS

PIEPRASIET SAVU BEZMAKSAS EKSEMPLĀRU JAU ŠODIEN!

Mūsu lielā 1953. gada sēklu un kokaudzētavas grāmata — labākā nekā jebkad!

148 illustrētas lappuses, 20 lapp. krāsās

Piedāvā Kanadas lielākā pasta pasūtinājumu sēklu un kokaudzētavu firma. Jums patiks šī draudzīgā un informātīvā grāmata no sākuma līdz beigām. Tanī aprakstīti gandrīz 2000 augi un dārza piederumi, ieskaitot daudzus jaunus un īpatnējus priekšmetus, līdzīgus hibridu tomātiem, hibridu gurķiem, hibridu sīpoliem, zilo lapu arktiskai sētai, rozā multiflora sēklas un stādi, daudzziedaini saldie zirņi, rozā delfinijas, pundurkoki, seši vienā, daudzšķirņu ābeles, jauni mēslošanas līdzekļi, pudunduru saknaugi maziem dārziem, un visas labākās citas saknes, puķes un istabas puķu sēklas, stādi, sīpoli un piederumi, lai padarītu jūsu 1953. g. dārzu skaistāku kā jebkad agrāk. Pieprasiet šodien!

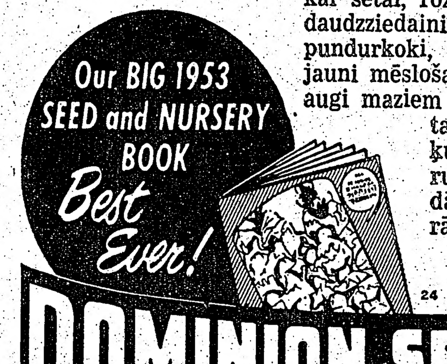

24

DOMINION SEED HOUSE

GEORGETOWN . . . ONTARIO

$15.500 PILNA CENA
$2.000 iemaksa

7 ist. māja High Park rajonā ar karstā ūdens apkuri, eļļu, cietkoka grīdām un garāžu

$13.500 PILNA CENA
$2.000 iemaksa

6 ist. pusotrastāva māja Dufferin un Eglinton rajonā. Pilnīgi jauna ar zemiem mēneša maksājumiem

$19.000 PILNA CENA
$7.000 iemaksa

Eglinton — Mt. Pleasant rajonā. 9 istabu dubultķieģeļu stūŗa māja. Atsevišķi stāvoša, karstā ūdens apkure ar eļļu

Izdodami divi dzīvokļi īres mājā

STOP

PRET KLEPU UN IESNĀM

DIANA DROPS

Pret nemitīgu klepu un iesnām, deguna iekaisumiem un saaukstētām krūtīm. Tās palīdz atvieglot astmu, bronchitu; tās ir arī ļoti labs līdzeklis rīkles skalošanai ziemā un vasarā.

Nav labāka līdzekļa pret klepu kā šis.

Ārstējiet tūlīt! Dabūjamas visās aptiekās Kanadā

PĒRKOT MĀJU!

Ja Jūs esat nodomājuši pirkt māju, es varu piedāvāt savu godīgu pakalpojumu un padomu izvēlēties rajonu, palīdzēt izkārtot kreditu, lai būtu drošs, ka Jūs nemaksāsit vairāk par tirgus vērtību; paskaidroju arī dažus sīkumus Jūsu pašu valodā

Es dzīvoju Toronto jau veselus 25 gadus

A. GARBENS

MENARY AND SON REAL ESTATE

431 Roncesvalles Ave, Toronto

Tel. LL 1112 Vakaros HY 1543

10% ATLAIDE 10%

PAŠREIZĒJIEM PASŪTINĀJUMIEM

DĀMU un KUNGU

APĢĒRBIEM

V. KUČĀNS

94 Gloucester St., Toronto, Ont.

JAUNĀKIE AUDUMI PAVASARA SESONAI

KATRU DIENU NO 9—21

S. HEIFETZ, NOTARY PUBLIC

143 Queen St., W., Toronto, tel. EM 6-6451

Vecākais ceļojumu un notāriāta birojs Kanadā — 35 gadu pieredze. Pieredze immigrantu lietu kārtošanā, notāriālu dokumentu, Kanadas pavalstniecības, vīzu un dokumentu tulkojumu lietas. Runā krieviski, vāciski, latviski (234)